

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดยะลา (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สิงหาคม ๒๕๖๔

คำนำ

จังหวัดยะลา เป็นเมืองเกษตรกรรมที่มีสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นของจังหวัด ซึ่งสามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้แก่จังหวัดหลายชนิดสินค้า อาทิเช่น ยางพารา ทุเรียน กล้วยหิน (GI) ส้มโชกุน ข้าวหอมมะลิ ข้าวเลียดปลาไหล ปลาพลวงชมพู ปลาจีน ไก่เบตง และผักน้ำ เป็นต้น แต่มีสินค้าบางชนิดที่จังหวัดไม่สามารถผลิตได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในจังหวัด เช่น ข้าว เนื้อสัตว์ พืชผัก อาหารทะเล เป็นต้น การดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรในพื้นที่ จึงมีความหลากหลายโดยมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน ทั้งการผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือน การผลิตเพื่อการค้าหรือธุรกิจต่อเนื่องจากภาคการเกษตร ซึ่งเป็นไปตามบริบทของเกษตรกรหรือผู้ประกอบการแต่ละรายในแต่ละพื้นที่

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดยะลา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนพัฒนาในระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งสอดคล้องตามสถานการณ์ปัจจุบัน จังหวัดยะลา โดยหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับหน่วยงานภาคี องค์กรที่เกี่ยวข้อง จึงจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) เพื่อใช้เป็นกรอบให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานภาคีเกี่ยวข้องใช้ในการพัฒนาให้เป็นที่ไปในทิศทางเดียวกันและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา

สิงหาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑
๑. ที่มา	๑
๒. ทิศทาง นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์	๒
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด	๓๔
๑. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด	๓๔
๒. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด	๔๙
ส่วนที่ ๓ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด	๕๙
ส่วนที่ ๔ แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา	๖๔
๑. วิสัยทัศน์ (Vision)	๖๔
๒. พันธกิจ (Mission)	๖๔
๓. เป้าประสงค์หลักการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด (Goals)	๖๔
๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue)	๖๔
๕. แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)	๖๖
๖. แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map)	๖๙
๗. สรุปข้อเสนอโครงการตามจุดเน้นทางยุทธศาสตร์ด้านการเกษตรจังหวัดยะลา (Positioning) ตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	๗๐
ส่วนที่ ๕ โครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	๗๕
ส่วนที่ ๖ แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)	๘๓
ภาคผนวก	๑๑๑

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ ปริมาณน้ำฝน ปี ๒๕๕๓-๒๕๖๒	๓๖
ตารางที่ ๒ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด -ต่ำสุด ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๖๒	๓๖
ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติของจังหวัดยะลา	๓๗
ตารางที่ ๔ แสดงจำนวนอุทยานแห่งชาติ	๓๘
ตารางที่ ๕ แสดงพื้นที่ป่าเตรียมการสงวน	๓๘
ตารางที่ ๖ การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัด	๓๘
ตารางที่ ๗ จำนวนประชากรของจังหวัดยะลา	๓๙
ตารางที่ ๘ แสดงโรงไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จังหวัดยะลา ปี ๒๕๖๓	๔๒
ตารางที่ ๙ แสดงโรงไฟฟ้าของผู้ประกอบการเอกชน จังหวัดยะลา ปี ๒๕๖๓	๔๒
ตารางที่ ๑๐ แสดงสถิติการบริการโทรศัพท์ ปี ๒๕๖๒	๔๒
ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลของสำนักงานการประปาส่วนภูมิภาค จังหวัดยะลา	๔๓
ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลอัตราการผลิตและผู้ใช้ไฟฟ้า ในเขตเทศบาลนครยะลา	๔๓
ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดยะลา GPP ของจังหวัดยะลา	๔๔
ตารางที่ ๑๔ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรและจำนวนแรงงานภาคเกษตรของจังหวัดยะลา ปี ๒๕๖๓	๔๙
ตารางที่ ๑๕ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดยะลา ปี ๒๕๖๓	๔๙
ตารางที่ ๑๖ ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต ๒๕๖๓	๕๑
ตารางที่ ๑๗ ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด ปี ๒๕๖๓	๕๒
ตารางที่ ๑๘ ด้านการประมงของจังหวัด ปี ๒๕๖๓	๕๒
ตารางที่ ๑๙ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)	๕๓
ตารางที่ ๒๐ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร ปี ๒๕๖๓	๕๓
ตารางที่ ๒๑ สินค้า OTOP ๑๐ อันดับแรกของจังหวัด ปี ๒๕๖๓	๕๔
ตารางที่ ๒๒ ข้อมูลเพาะปลูกร้อยละผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด ปี ๒๕๖๔	๕๕
ตารางที่ ๒๓ ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก ปี ๒๕๖๓	๕๕
ตารางที่ ๒๔ จำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรจังหวัด ปี ๒๕๖๔	๕๕
ตารางที่ ๒๕ จำนวนอาสาสมัครเกษตรกรของจังหวัด จังหวัด ปี ๒๕๖๔	๕๖
ตารางที่ ๒๖ จำนวนปราชญ์ชาวบ้านแยกรายอำเภอ จังหวัด ปี ๒๕๖๓	๕๖
ตารางที่ ๒๗ จำนวนเกษตรกรปราดเปรี๊องและยุวเกษตรกรปราดเปรี๊อง ปี ๒๕๖๓	๕๖
ตารางที่ ๒๘ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดย McKinsey ๗-S Framework	๕๙
ตารางที่ ๒๙ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดย PESTEL Analysis	๖๑
ตารางที่ ๓๐ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์	๖๒

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ ๑ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดยะลา ปี ๒๕๖๒

ภาพที่ ๒ แผนที่ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐

หน้า

๔๓

๖๙

ส่วนที่ ๑

บทนำ

๑. ที่มา

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๗๘ (๒) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ ประกอบกับมาตรา ๘๔ (๘) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ คือ ค้ำครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาด ส่งเสริมให้สินค้าเกษตรกรได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปของสภาเกษตรกร เพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร และมาตรา ๘๔(๑๔) รัฐต้องส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในทางเศรษฐกิจ รวมทั้งมาตรา ๘๕(๒) กำหนดให้รัฐดำเนินการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดิน เพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร

๑.๒ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) มุ่งในการแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่งคั่ง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยมีแนวทางไปสู่เป้าหมาย คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

๑.๓ แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ถือเป็นกรอบแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะ ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) และนโยบายรัฐบาลภายใต้วิสัยทัศน์ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิต ชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน” ครอบคลุมการพัฒนาภาคการเกษตรใน ๕ ด้าน ประกอบด้วย การสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทานการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ผ่านกลไกขับเคลื่อนในระบบนโยบาย ยุทธศาสตร์ และหน่วยปฏิบัติ ที่จะช่วยกำกับให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนงาน/โครงการสำคัญที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) รวมทั้งติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการสำคัญดังกล่าวให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ได้ในท้ายที่สุด

๒. ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี นโยบายรัฐบาล นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) จึงกำหนดกรอบแนวคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด โดยมุ่งเน้นให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐)^๑ มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

๑. ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
๒. ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
๓. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
๔. ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
๕. ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
๖. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๓) ประเด็นการเกษตร (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)^๒ โดยในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการเกษตร จะให้ความสำคัญกับการยกระดับการผลิตให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย การใช้ประโยชน์จากความโดดเด่นและเอกลักษณ์ของสินค้าเกษตร รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ ในแต่ละพื้นที่ การพัฒนาสินค้าเกษตรและการแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าให้กับสินค้าเกษตร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ในการผลิตและการจัดทำฟาร์ม นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบนิเวศของภาคเกษตร เพื่อเสริมสร้างให้การพัฒนามีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง ประกอบด้วย ๖ แผนย่อย โดยสรุป ดังนี้

๒.๒.๑ แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา นวัตกรรม และเทคโนโลยีการพัฒนาระบบการผลิตและบรรจุภัณฑ์ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลาย

๒) ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับความสามารถของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

๓) สร้างอัตลักษณ์หรือนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดให้กับสินค้า รวมทั้งการสร้าง ความแตกต่างและโดดเด่นของสินค้าในแต่ละท้องถิ่น และสร้างตราสินค้าของเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ตลอดจนเชื่อมโยง ไปสู่ภาคการผลิตอื่น

เป้าหมาย สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๒ แผนย่อยเกษตรปลอดภัย ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) สนับสนุนการบริหารจัดการฐานทรัพยากรทางเกษตรและระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

^๑ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑, ตุลาคม). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐).

๒) พัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยและระบบการตรวจรับรองคุณภาพจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือในระดับต่างๆ พัฒนาคูณค่าทางโภชนาการของสินค้าเกษตรและอาหาร และพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นที่ยอมรับกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการ ให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน และส่งเสริมการวิจัยพัฒนาสินค้า

๔) สร้างความตระหนักรู้ของผู้ผลิตและผู้บริโภคถึงความสำคัญของความปลอดภัย และการส่งเสริมด้านการขยายตลาดการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย

๕) สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน ควบคุมการขยายตลาดเกษตรอินทรีย์ทั้งในและต่างประเทศ

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัย (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัย และคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

ตัวชี้วัด ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร

๒.๒.๓ แผนย่อยเกษตรชีวภาพ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และเชื้อจุลินทรีย์

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพ ยกกระดับให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และสนับสนุนให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวข้อง กับชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ มุ่งแปรรูปเพื่อป้อนในตลาดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร สินค้าประเภทโภชนาเภสัช ผลิตภัณฑ์ ประเภทเวชสำอาง และผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอาง

๔) ส่งเสริมการทำตลาดผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเกษตรชีวภาพ ตลอดจนประโยชน์และสรรพคุณของสมุนไพรไทย

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบล เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด จำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ

๒.๒.๔ แผนย่อยเกษตรแปรรูป ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมการพัฒนาและใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรที่เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการแปรรูปในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกี่ยวข้อง

๒) ส่งเสริมการแปรรูปโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการแปรรูป สร้างความแตกต่าง และเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร

๓) สนับสนุนการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการแปรรูป

๔) ส่งเสริมการสร้างตราสินค้า และขยายช่องทางการตลาดด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสร้างเครื่องหมายทางการค้าและการปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

เป้าหมาย สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๕ แผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมการพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรแห่งชาติ

๒) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การจัดการภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม องค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาด การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล ฐานข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตรต่างๆ

๓) สนับสนุนและส่งเสริมการทำระบบฟาร์มอัจฉริยะ ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๖ แผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) เพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการฐานทรัพยากรทางการเกษตร อนุรักษ์และรักษาฐานทรัพยากรทางการเกษตรที่สำคัญ การคุ้มครองที่ดินการเกษตร การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทรัพยากรทางการเกษตร และการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม

๒) สร้างความมั่นคงอาหารให้กับครัวเรือนเกษตรกรและชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนทางการเกษตรของท้องถิ่น ส่งเสริมการทำเกษตรตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐหรือท้องถิ่นในพื้นที่มีบทบาทดำเนินการให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารในมิติต่างๆ รวมถึงการดูแลโภชนาการของประชาชนในทุกช่วงวัย สร้างเสถียรภาพด้านรายได้ของเกษตรกรและประชาชน การมีมาตรการรองรับสำหรับผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงสินค้าเกษตรและอาหารได้อย่างทั่วถึง และการติดตามการเปลี่ยนแปลงของราคาอาหาร และผลกระทบ

๓) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และการเฝ้าระวังและเตือนภัยสินค้าเกษตร ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการเกษตรที่มีมาตรฐานและครบวงจร ทั้งเรื่องเกษตรกร ข้อมูล อุปสงค์และอุปทานสินค้าเกษตรที่มุ่งเน้นการตลาดนำการผลิต ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม ข้อมูลมูลค่าสินค้าเกษตร การพัฒนาระบบติดตามเฝ้าระวังและวางระบบเตือนภัย กลไกการจัดการปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับสินค้าเกษตร และผลิตภัณฑ์ในมิติต่างๆ ทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทาน รวมทั้งให้เกษตรกรและผู้ใช้ประโยชน์สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ตลอดจน เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ วิเคราะห์แนวโน้มการผลิตสินค้าเกษตร

๔) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเชื่อมโยงไปถึงผู้ประกอบการ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาด้านการผลิตและด้านการตลาดของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ สนับสนุนการขยายเครือข่ายธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ สนับสนุนให้มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนภายใต้เงื่อนไขที่ผ่อนปรนมากขึ้น และมีกลไกในการดูแลให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอย่างแท้จริง

๕) วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนภาคเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยพื้นฐาน รวมถึงการวิจัยเชิงประยุกต์ในด้านต่างๆ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตและการตลาด เทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลสารสนเทศ

๖) พัฒนาคูณภาพมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ ยกกระตือรือร้นการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือกลุ่มผู้บริโภค จัดให้มีระบบการตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรอย่างเพียงพอ มีขั้นตอนการตรวจสอบที่รวดเร็ว และมีราคาเหมาะสม รวมถึงการวางระบบตรวจสอบย้อนกลับ

๗) ส่งเสริมด้านการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์การเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือ ต่างๆ ในการส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรในรูปแบบต่างๆ

๘) อำนวยความสะดวกทางการค้าและพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการค้าและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการให้มีความรวดเร็วและไม่เป็นภาระค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมทางการค้า และเตรียมความพร้อมของสถานที่เก็บรวบรวม/รักษาคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน

เป้าหมายที่ ๑ ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๓ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)^๓ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานในการพัฒนาภาคการเกษตรให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาในระดับโลกขององค์การสหประชาชาติ โดยยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) มุ่งในการแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่งคั่ง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยมีแนวทางไปสู่เป้าหมาย คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

๒.๔ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)^๔ การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนาพร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงและสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติ ดังนี้

๒.๔.๑ เสริมสร้างฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดยพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร จัดระบบการปลูกพืชให้สอดคล้องปริมาณน้ำที่ทำได้ คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพและขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรให้มากขึ้น และส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการรวบรวม คัดเลือก และปรับปรุงพันธุ์กรรมพืช สัตว์ สัตว์น้ำ และจุลินทรีย์ของท้องถิ่น

๒.๔.๒ สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมการวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิต วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปใหม่ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและความหลากหลายของสินค้า และพัฒนา รูปแบบ

^๓ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.(๒๕๕๙, ธันวาคม). ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙).

^๔ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๙). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔.

และกระบวนการถ่ายทอดความรู้ เพื่อปรับระบบการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

๒.๔.๓ ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ โดยพัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้คุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัย และการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ และขับเคลื่อนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง

๒.๔.๔ เสริมสร้างขีดความสามารถการผลิตในห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร โดยเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันเกษตรกรและการรวมกลุ่ม ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพืช ปศุสัตว์ และการทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด (Zoning) วิจัยพัฒนาและใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรสมัยใหม่ในกระบวนการผลิต สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพเพื่อ ต่อยอดองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง บริหารจัดการผลผลิตอย่างเป็นระบบครบวงจร พัฒนากลไกจัดการความเสี่ยงที่กระทบต่อสินค้าเกษตร และสร้างความร่วมมือด้านการเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน

๒.๔.๕ ส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการเกษตร ส่งเสริมขยายผลและพัฒนาการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน และควบคุมการใช้สารเคมีการเกษตรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

๒.๔.๖ พัฒนาปัจจัยสนับสนุนในการบริหารจัดการภาคเกษตรและสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยพัฒนาฐานข้อมูลด้านอุปสงค์และอุปทานด้านการเกษตร สร้างบุคลากรด้านการเกษตร และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรให้ทันสมัย

๒.๕ นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์^๔

๒.๕.๑ นโยบายหลัก ๑๒ ด้าน

๑. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย

๑.๑ การพัฒนาภาคอุตสาหกรรม

พัฒนาอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green (BCG) Economy) โดยนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนาต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมในการผลิตสินค้าเกษตร อุตสาหกรรม และบริการของท้องถิ่น ปรับระบบการบริหารจัดการการผลิตและระบบโลจิสติกส์ ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาเพิ่มมูลค่า การบริหารจัดการของเสียอุตสาหกรรมและขยะแบบ คลัสเตอร์ระหว่างอุตสาหกรรมและชุมชนในแต่ละพื้นที่ของจังหวัด กลุ่มจังหวัด เพื่อลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับกฎระเบียบทางด้านสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

๑.๒ พัฒนาภาคเกษตร

๑) รักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรและรายได้ให้กับเกษตรกรในสินค้าเกษตรสำคัญ อาทิ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์ม อ้อย และข้าวโพด โดยผ่านเครื่องมือและมาตรการที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ ไม่เป็นภาระกับงบประมาณแผ่นดินเกินสมควร จัดให้มีระบบประกันภัยสินค้าเกษตร การพัฒนาระบบตลาดที่เชื่อมโยง ผลผลิตของเกษตรกรถึงผู้ประกอบการแปรรูปและผู้บริโภคอย่างเป็นธรรม การใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือในการขยายและเข้าถึงตลาดในรูปแบบต่างๆ การอำนวยความสะดวกทางการค้า และการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร ที่มีประสิทธิภาพ

๒) ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงิน การคลังของภาครัฐ โดยจัดให้มีมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มรายได้และลดต้นทุนการเกษตรครบวงจร ตั้งแต่การปรับโครงสร้างต้นทุนการผลิต อาทิ เมล็ดพันธุ์ พื้นที่เพาะปลูก ปุ๋ย เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร แหล่งน้ำ และระบบไฟฟ้าเพื่อการเกษตร การลดภาระหนี้สินโดยให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบที่มีต้นทุนต่ำ การลดความเสี่ยงจากราคาพืชผลทางการเกษตร การพัฒนาทักษะอาชีพเสริมรายได้ รวมทั้งการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยี การเกษตรเพื่อเพิ่ม

^๔ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (๒๕๖๒, กรกฎาคม). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา.

ผลผลิต และการปรับเปลี่ยนการผลิตให้เหมาะสมกับฐานทรัพยากรในพื้นที่และความต้องการของตลาด นำระบบข้อมูลสารสนเทศการเกษตร ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการจัดเขตพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) และส่งเสริมกลไกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน รวมทั้งระบบการบริหารจัดการเชิงรุกมาใช้ในการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่

๓) พัฒนาการเกษตรกรรมและเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยเพิ่มทักษะการประกอบการและพัฒนาความเชื่อมโยงของกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์ในทุกระดับ โดยเฉพาะด้านการตลาด การค้าออนไลน์ ระบบบัญชี เพื่อขยายฐานการผลิตและฐานการตลาดของสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง มีความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ไปสู่เกษตรกรอัจฉริยะ เพื่อการพัฒนาภาคเกษตรได้อย่างมั่นคงต่อไปในอนาคต

๔) ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตให้กับเกษตรกร โดยใช้ประโยชน์จากฐานความหลากหลายทางชีวภาพ การลด ละ เลิกใช้ยาปราบศัตรูพืชโดยเร็ว โดยต้องจัดหาสารทดแทนที่มีประสิทธิภาพเพียงพอและเป็นที่ยอมรับของเกษตรกร การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร ที่มีมูลค่าเพิ่มและโอกาสทางเศรษฐกิจ อาทิ เกษตรอินทรีย์ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ และเกษตรแปรรูป เพื่อต่อยอดไปสู่เกษตรอุตสาหกรรม ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีในการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัย

๕) ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ รวมทั้งดูแลและลดความเสียหายจากการทำการเกษตร ในพื้นที่ประสบภัยทางธรรมชาติซ้ำซาก โดยกำหนดเขตพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning)

๖) ส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าเป็นพืชเศรษฐกิจ โดยการสนับสนุนพันธุ์กล้าไม้ และให้ความรู้ ในการบริหารจัดการเชิงพาณิชย์อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการปลูก บำรุงรักษา ดูแล และการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่ง

๗) ส่งเสริมการทำปศุสัตว์ให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยส่งเสริมการตลาด วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์เศรษฐกิจและสัตว์พื้นบ้าน อาทิ โคเนื้อ แพะ และแกะ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนามาตรฐานการผลิต และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการส่งออกผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปสู่ตลาดโลก

๘) พื้นฟูและสนับสนุนอาชีพการทำประมงให้เกิดความยั่งยืนบนพื้นฐานของการรักษาทรัพยากรทางการประมงและทรัพยากรทางทะเลให้มีความสมบูรณ์อย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขีดความสามารถการทำประมงอย่างถูกต้องในกลุ่มประมงพื้นบ้านและเชิงพาณิชย์ การเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการสร้างรายได้และลดต้นทุนการทำประมง ลดอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ส่งเสริมการรวมกลุ่มประมงชายฝั่งและประมงพื้นบ้าน เพื่อสร้างพลังในการประกอบอาชีพควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ในพื้นที่ และเร่งพัฒนาการเพาะเลี้ยงในทะเลที่สอดคล้องกับแผนการใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ รวมถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากภูมิปัญญาในการแปรรูปมาเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และสินค้าประมง

๒. การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก

ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มธุรกิจชุมชนผ่านอัตลักษณ์ของพื้นที่ โดยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ของไทย ผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และสหกรณ์ในชุมชนให้สามารถใช้ประโยชน์และต่อยอดจากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และทรัพยากรในพื้นที่ รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อสร้างสรรคคุณค่าผลิตภัณฑ์และบริการของชุมชนที่มีอัตลักษณ์ และมีมาตรฐานการผลิตตามหลักสากล ซึ่งจะช่วยสร้างรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง นำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัดมากขึ้น

๓. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

๓.๑ ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน โดยจัดสรรที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้แก่ราษฎรที่ยากไร้และเกษตรกรตามหลักการของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

การกระจายสิทธิการถือครองให้แก่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่ได้รูก้ำ และมีมาตรการป้องกันการเปลี่ยนมือไปอยู่ในครอบครองของผู้ที่มีใช้เกษตรกรและผู้ยากจน จัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการที่ดิน จัดทำหลักฐานการถือครองที่ดินของรัฐทุกประเภท จัดทำแผนที่แสดงแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน และเร่งแก้ไขปัญหาเขตที่ดินทับซ้อนและแนวเขตพื้นที่ป่าที่ไม่ชัดเจน เพื่อลดข้อขัดแย้งระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ

๓.๒ ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล โดยเชื่อมโยงกับ แผนบริหารจัดการน้ำ ๒๐ ปี ของประเทศ เพิ่มผลิตผลในการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน จัดให้มีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนในชุมชนชนบท ในปริมาณ คุณภาพ และราคา ที่เข้าถึงได้ มีระบบการจัดการน้ำชุมชนที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริม พื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่พักน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ แอ่งน้ำบาดาล การระบายน้ำ ชายฝั่ง เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมระดับสากล ดูแลภัยพิบัติจากน้ำ พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ และเพิ่มพื้นที่ชลประทาน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างระบบจัดสรรน้ำที่เป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำในชุมชนตามแนวพระราชดำริ

๓.๓ แก้ไขปัญหาก๊าซเรือนกระจกและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างสังคมคาร์บอนต่ำและปลอดฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน กำหนดมาตรการควบคุมการเผาพื้นที่เพื่อทำการเพาะปลูก ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้าง ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในการรับมือและปรับตัว เพื่อลดความเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงระบบบริหารจัดการต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเข้าร่วมและให้สัตยาบันไว้

๓.๔ พัฒนากลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการจัดทาระบบการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์มาใช้เป็นเครื่องมือเชิงนโยบาย ในการเพิ่มขีดความสามารถในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันของภาคส่วนต่างๆ ในสังคม และบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐทั้งระดับประเทศ ราชสาขา และเชิงพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ลดความ ขัดแย้งระหว่างยุทธศาสตร์ต่างๆ โดยเฉพาะระหว่างยุทธศาสตร์ราชสาขากับยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่

๒.๕.๒ นโยบายเร่งด่วน ๑๒ เรื่อง

๑. การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน โดยลดข้อจำกัดในการประกอบอาชีพของคนไทย การจัดการระบบการขนส่งสาธารณะผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ทบทวนรูปแบบและมาตรฐานหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เพื่อยังคงเอกลักษณ์ของเมืองหลวงแห่งร้านอาหารริมถนน ทำให้บ้านเมืองเป็นระเบียบเรียบร้อยและ สวยงาม แก้ไขปัญหาหนี้สินและลดภาระหนี้สินของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาหนี้สินนอกระบบ การฉ้อโกงหลอกลวงประชาชนโดยครอบคลุมไปถึงการฉ้อโกงหลอกลวงผ่านระบบออนไลน์ ปรับปรุงระบบภาษีและการให้สินเชื่อที่เอื้อให้ประชาชนสามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองได้ตามความพร้อม ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ จัดทำแนวทางการกำหนดสิทธิและการจัดการสิทธิในที่ดินของเกษตรกรที่เหมาะสม ลดอุปสรรคในธุรกิจประมงพาณิชย์และประมงชายฝั่ง รวมทั้งช่วยเหลือดูแลประมงพื้นที่โดยยังต้องสอดคล้องกับมาตรฐานด้านการประมงขององค์การระหว่างประเทศ

๒. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม โดยจัดพื้นที่การเกษตรให้สอดคล้องกับระบบบริหารจัดการน้ำและคุณภาพของดินตาม Agri-Map กำหนดเป้าหมายรายได้เกษตรกรให้สามารถมีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพในสินค้าเกษตรสำคัญ อาทิ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์ม อ้อย และข้าวโพดด้วยการชดเชย การประกันรายได้ ส่งเสริมระบบประกันภัยสินค้าเกษตร หรือเครื่องมือทางการเงินสมัยใหม่ที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางวินัยการเงินการคลังของภาครัฐในระยะยาว ส่งเสริมเกษตรกรพันธสัญญา และศึกษารูปแบบระบบแบ่งปันผลกำไรสินค้าเกษตรที่เป็นธรรมให้แก่เกษตรกร แก้ไขปัญหาข้าวครบวงจร ส่งเสริมการใช้ยางพาราในภาคอุตสาหกรรมและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ส่งเสริมการใช้ผลผลิตทางการเกษตรในอุตสาหกรรม

พลังงาน สร้างนวัตกรรมและเครื่องมือทางการเกษตรในราคาที่เข้าถึงได้เพื่อลดต้นทุนการผลิต ควบคุมมาตรฐานการใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมีในการเกษตรเพื่อนำไปสู่การลด ละ เลิกการใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมี โดยจัดหาสิ่งทดแทนที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของเกษตรกร ต่อยอดภูมิปัญญาและความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านในการสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป รวมทั้งเร่งศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการใช้กัญชา กัญชง และพืชสมุนไพร ในทางการแพทย์ อุตสาหกรรมทางการแพทย์ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ของประชาชน โดยกำหนดกลไกการดำเนินงานที่รัดกุม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบทางสังคมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ อย่างเคร่งครัด

๓. การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต โดยต่อยอดอุตสาหกรรมเป้าหมายและวางรากฐานการพัฒนาภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว ดึงดูดการลงทุนของภาคเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเขตเศรษฐกิจพิเศษ เมืองอัจฉริยะ และการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน ที่ทันสมัย รวมทั้งวางรากฐานการพัฒนาเทคโนโลยีสื่อสารไร้สายในระบบ ๕G ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม และชุมชน ในการเข้าถึงตลาดในประเทศและตลาดโลกผ่านแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ในการให้บริการสาธารณสุข และการ ศึกษาทางไกล การสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะทั้งในส่วนผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม เกษตรกร รวมถึงผู้ประกอบการยุคใหม่ พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อเป็นฐานในการขับเคลื่อนประเทศด้วยปัญญาประดิษฐ์ในอนาคต

๔. การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย ตั้งแต่การป้องกันก่อนเกิดภัย การให้ความช่วยเหลือระหว่างเกิดภัย และการแก้ไขปัญหาในระยะยาว โดยจัดระบบติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่องและกำหนดมาตรการที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนให้ได้มากที่สุดและทันท่วงที รวมทั้งพัฒนาการปฏิบัติการฝนหลวงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒.๖ การพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)^๖

๒.๖.๑ กรอบแนวคิดการพัฒนา

๑) เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาการเกษตร แม้ว่าจะมีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้กับการพัฒนาการเกษตรของประเทศอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาของเกษตรกรยังคงมีอยู่ในสังคมไทย เป็นเพราะเกษตรกรไทยส่วนใหญ่เป็นรายย่อย การทำการเกษตรหลายพื้นที่ยังเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำสิ่งต่างๆ เหล่านี้ควรได้รับการแก้ไข โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกษตรกรพัฒนาระบบการผลิตให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ตามหลักความพอประมาณ

๒) แรงงานภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลงและการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แรงงานในภาคการเกษตรลดลงเนื่องมาจากเคลื่อนย้ายไปทำงานในภาคการผลิตอื่น การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของภาคการผลิตอื่น และทัศนคติของเกษตรกรส่วนใหญ่คิดว่าการทำการเกษตรเป็นงานที่หนักและลำบาก ไม่คุ้มค่า ทำให้เยาวชนรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพการเกษตร ส่งผลให้แรงงานภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลง ซึ่งปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ

๓) การปรับตัวของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) เกษตรกรจำนวนมากยังมีข้อจำกัดในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการผลิตเชื่อมโยงไปจนถึงการแปรรูปและการตลาด การขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้ปัจจัยการผลิตทำให้ปัจจัยการผลิตดังกล่าวมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น การปรับตัวของเกษตรกร จึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เป้าหมายการพัฒนาการเกษตรของประเทศบรรลุผลสำเร็จได้

๔) การส่งเสริมการทำเกษตรในรูปแบบของการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร

๕) การบริหารจัดการสินค้าเกษตร ภาคการเกษตรมีความอ่อนไหวและเปราะบางมากกว่าภาคการผลิตอื่นๆ จึงควรเน้นในเรื่องการวางแผนความต้องการและการผลิตสินค้าเกษตร (Demand & Supply)

^๖ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (๒๕๕๙, กันยายน). แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔).

ในระดับจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลให้กับส่วนกลางในการบริหารจัดการสินค้าเกษตรในภาพรวม การขึ้นทะเบียนเกษตรกรทั่วประเทศ เพื่อรู้ปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ

๖) มาตรฐานสินค้าเกษตร ประเทศไทยได้มีการพัฒนาด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรไปมาก เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ยังคงมีปัญหาในเรื่องของการพัฒนาให้ทั่วถึง ทั้งด้านองค์ความรู้ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตร การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อยืดอายุของสินค้าเกษตรและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร ดึงดูดความสนใจและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี

๗) โลจิสติกส์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) โดยยกระดับบุคลากรภาครัฐ เกษตรกร/สถาบันเกษตรกร เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาทักษะการบริหารจัดการโลจิสติกส์ ระดับฟาร์ม ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมในโซ่คุณค่าของสินค้าเกษตร สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

๘) ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน การใช้พลังงานของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้หลายประเทศรวมถึงประเทศไทยหันมาพึ่งพาการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความต้องการพืชพลังงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

๙) การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การวางมาตรการและแนวทางเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือและสนับสนุนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาภาคการเกษตรของไทย

๑๐) การวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร รวมถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร

๑๑) กฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร

๑๒) ความร่วมมือและข้อตกลงระหว่างประเทศ ประเด็นสำคัญที่ควรพัฒนา คือ การศึกษากฎระเบียบและกฎหมายของประเทศคู่ค้าที่จะมีผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตร มาตรการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

๑๓) การบริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการค้าชายแดนและเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๒.๖.๒ ทิศทางการพัฒนา

๑) วิสัยทัศน์ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิต ชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน”

๒) พันธกิจ

(๑) พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคง

(๒) พัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ

(๓) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพตลอดโซ่อุปทานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และส่งเสริมงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ประโยชน์

(๔) ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน

๓) วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด

(๑) วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรและเชื่อมโยงเครือข่ายกับภายนอกอย่างเข้มแข็ง และลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้

- เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรยกระดับผลิตภาพ ประสิทธิภาพ คุณภาพมาตรฐาน รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรให้ตอบสนองความต้องการของตลาด

- เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร รวมทั้งพัฒนางานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์

- เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัว และสร้างภูมิคุ้มกันรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

(๒) เป้าหมาย

- ความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้นอยู่ที่ระดับ ๘๕ ในปี ๒๕๖๔
- เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น ๕๙,๔๖๐ บาทต่อครัวเรือนในปี ๒๕๖๔
- เศรษฐกิจภาคเกษตรเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๓ ต่อปี
- จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรถูกนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น อย่างน้อยร้อยละ ๕ ต่อปี

- ทรัพยากรการเกษตรได้รับการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืนเพิ่มขึ้น

(๓) ตัวชี้วัด

- ดัชนีชี้วัดความผาสุกของเกษตรกร
- รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร
- GDP ภาคเกษตร
- จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์
- ทรัพยากรการเกษตรที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาการเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

- ขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกร
- ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนให้เห็นผลในทางปฏิบัติ
- พัฒนาองค์ความรู้ของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ
- สร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน

- ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานรองรับความต้องการของตลาด
- ส่งเสริมการบริหารจัดการโซ่อุปทานสินค้าเกษตร
- เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร
- จัดตั้งศูนย์กลางและพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร
- เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน
- สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน
- สนับสนุนการจัดการความเสี่ยงที่จะกระทบต่อพืชผลทางการเกษตร
- ส่งเสริมการค้าชายแดน การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ และความร่วมมือระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตร
- พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศการเกษตรและเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- ส่งเสริมการนำงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

- ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร
- ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
- บริหารจัดการพื้นที่ทำกินทางการเกษตร

- สร้างภูมิคุ้มกันการเกษตรต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ
- พัฒนาบุคลากรการเกษตรภาครัฐ ปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการ และกระบวนการทำงาน
- ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

๒.๗ นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปี ๒๕๖๓ เพื่อให้สามารถนำไปดำเนินการต่อยอดได้ ดังนี้

๑. การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ การเพิ่มแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยได้มีการสำรวจพื้นที่ที่คาดว่าจะสามารถสร้างเป็นแหล่งกักเก็บน้ำได้ โดยเน้นในส่วนของแก้มลิงในบริเวณลุ่มน้ำต่างๆ ที่ได้มีการทำแผนที่สำรวจเอาไว้แล้ว จะมีการเพิ่มคุณภาพและปริมาณการผันน้ำจากลุ่มน้ำตะวันตกมาช่วยเหลือในลุ่มน้ำเจ้าพระยา ซึ่งจะมีการเพิ่มกำลังในการส่งน้ำจาก ๘๐๐ ล้าน ลบ.ม./ปี เป็น ๒,๐๐๐ ล้าน ลบ.ม./ปี เพื่อช่วยเหลือพี่น้องเกษตรกรและรักษาสมดุลระบบนิเวศของลุ่มน้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้มีปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกพืช ป่าไม้ และเพิ่มน้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ และมีการบริหารจัดการน้ำในช่วงฤดูแล้ง โดยกรมชลประทานได้วางแผนการจัดสรรน้ำทั้งประเทศในช่วงฤดูแล้งปี ๒๕๖๒/๖๓ ระหว่างวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ - ๓๐ เมษายน ๒๕๖๓ จำนวน ๑๗,๖๙๙ ล้าน ลบ.ม. รวมทั้งชุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. ให้เกษตรกรที่ขอรับการสนับสนุนทั่วประเทศ จำนวน ๔๐,๐๐๐ บ่อ เพื่อกักเก็บน้ำ บรรเทาและชะลอความแห้งแล้ง เพิ่มความชุ่มชื้นให้เกิดขึ้นในฤดูฝนทั้งช่วงหรือฤดูแล้งในระดับไร่นา

๒. การส่งเสริมสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ จะมีการนำศาสตร์พระราชาและเกษตรทฤษฎีใหม่ เข้ามาเป็นนโยบายที่จะขับเคลื่อนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และมีมาตรการในการ “ลด ละ เลิก” การใช้สารเคมี จะประชาสัมพันธ์ให้พี่น้องเกษตรกรใช้สารเคมีให้น้อยที่สุด สำหรับพื้นที่ที่มีความพร้อมก็จะขอให้ “ลด” การใช้สารเคมี และเป้าหมายสุดท้ายคือการเลิกใช้สารเคมี โดยจะมีการหาและพัฒนาสารชีวภัณฑ์ต่างๆ มาทดแทน รวมถึงการใช้มาตรการต่างๆ อาทิ การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรมาทดแทนเรื่องแรงงาน เป็นต้น

๓. การใช้ระบบการตลาดนำการผลิต จากนโยบายที่ดำเนินการมาในปี ๒๕๖๒ เพื่อแก้ไขปัญหาสินค้าล้นตลาดและราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ จึงได้มีมาตรการในการหาตลาดใหม่ทั้งในและต่างประเทศ เป็นการเพิ่มช่องทางในการขายให้กับผู้ผลิตสินค้าเกษตร ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของสหกรณ์ เกษตรแปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร Young Smart Farmer ที่ต้องการจะสร้างความเข้มแข็ง เพื่อนำร่องในการปฏิรูปภาคการเกษตร ซึ่งจะมีหน่วยงานเข้าไปแนะนำตลาดในเรื่องออนไลน์ อาทิ การร่วมมือกับ LAZADA Thailand ในการจัดอบรมการเข้าสู่ตลาดออนไลน์ การขายสินค้าเกษตรโดยตรง รวมถึงการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า โดยได้เริ่มดำเนินการไปแล้วและจะ KICK OFF โครงการในเดือนมกราคม ๒๕๖๓ และหลังจากนั้นจะดำเนินการในทุกภาคของประเทศไทย เพื่อดำเนินการส่งเสริมและขยายตลาดให้กับพี่น้องเกษตรกร

๔. การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มคุณภาพการผลิต ได้มีการตั้งคณะกรรมการการปรับปรุงปุ๋ย การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ของดินหรือปุ๋ยสั่งตัด โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการคือการลดต้นทุนในส่วน of ค่าปุ๋ยลง ๓๐% แต่ถ้าเกษตรกรมีความพร้อมในการใช้ปุ๋ยจากธรรมชาติ ทั้งปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยอินทรีย์ ทางภาครัฐก็พร้อมเข้าไปส่งเสริมให้ความรู้ เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยไว้ใช้เอง อีกทั้งยังมีการใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาพันธุ์พืช เพื่อปรับปรุงคุณภาพและผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น นอกจากนี้ ยังต้องมีการพัฒนาการจัดส่งสินค้า (ระบบโลจิสติกส์) เพื่อลดการใช้จ่ายในการลดค่าขนส่งทุกประเภท ซึ่งมีการเจรจา ทั้ง Kerry ไปรษณีย์ไทย และการบินไทย ถือเป็นมาตรการหนึ่งที่กระทรวงเกษตรฯ กำลังเร่งดำเนินการ

๕. การบริหารจัดการประมงอย่างยั่งยืน ทั้งประมงพาณิชย์และประมงพื้นบ้าน สำหรับประมงพื้นบ้านได้มีการขึ้นทะเบียน ซึ่งขณะนี้มีการขึ้นทะเบียนแล้วประมาณ ๕๐,๐๐๐ กว่าลำ ส่วนประมงพาณิชย์จะเร่งส่งเสริมให้รักษาสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล เพื่อให้สามารถทำประมงได้ตลอดทั้งปี ซึ่งตลอดระยะเวลาดำเนินการภายใต้เงื่อนไขของ IUU ช่วง ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมา กระทรวงเกษตรฯ โดยกรมประมงได้มีของขวัญให้พี่น้องชาวประมง โดยการเพิ่มวันทำการประมงให้กับเรืออวนลากในอ่าวไทยอีก ๓๐ วัน และในปี ๒๕๖๓ เรือประมงประเภทอื่น ทั้งในอ่าวไทยและอันดามัน (ยกเว้นเรืออวนลาก) จะทำการประมงได้ตลอดทั้งปี โดยกระทำภายใต้การรักษาสมดุลการรักษาทะเลธรรมชาติและภายใต้เงื่อนไขของ IUU

๖. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้เกษตรกร กระทรวงเกษตรฯ มีมาตรการที่จะส่งเสริมรายได้เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้กับพี่น้องเกษตรกร ทั้งการจ้างงานของกรมชลประทาน ซึ่งขณะนี้ได้มีการตั้งงบประมาณไว้เรียบร้อยแล้ว เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ในขณะที่ไม่สามารถทำการเกษตรตามปกติได้ อีกทั้งจะมีการเพิ่มพันธุ์สัตว์น้ำทั่วประเทศ โดยเตรียมพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้งไว้ประมาณ ๕๕๐ ล้านตัว และจะใช้เวลา ๔ - ๖ เดือน ทำให้พี่น้องเกษตรกรสามารถจับไปบริโภคหรือจับไปขาย เป็นการเพิ่มรายได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ที่มีความต้องการของตลาด ได้แก่ โค กระบือ แพะ และการแจกที่ดินทำกิน (ส.ป.ก.) ให้แก่เกษตรกรด้วย

๗. การตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการเกษตร (Agri-technology and innovation center : AIC) โดยจะมีการตั้งศูนย์ AIC ทั้ง ๗๗ จังหวัดทั่วประเทศและการจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านการเกษตร (Big data) เป็นการเชื่อมโยงกับ ๑๐ หน่วยงานหลัก ซึ่งจะทำให้พี่น้องเกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลและสามารถเข้ามาตรวจสอบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ อาทิ การตรวจสอบศักยภาพพื้นที่โดยใช้ Agri-Map เพื่อจัดทำ Zoning เป็นต้น

๘. พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน ๘๘๒ ศูนย์หลัก ทุกอำเภอทั่วประเทศ เป็นหน่วยขับเคลื่อนนโยบายการเกษตร องค์ความรู้ด้านการผลิต การแปรรูป การตลาดแก่เกษตรกร ร่วมกับศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน

๒.๘ แผนพัฒนาภาคในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ฉบับทบทวน^๗

ภาคเหนือ

“ฐานเศรษฐกิจสร้างเสริมมูลค่าสูง เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง” ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

๑. พัฒนาการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการต่อเนื่องให้มีคุณภาพ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน และกระจายประโยชน์อย่างทั่วถึง รวมทั้งต่อยอดการผลิตสินค้าและบริการที่มีศักยภาพสูงด้วยภูมิปัญญาและนวัตกรรม

๒. ใช้โอกาสจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาค GMS BIMSTEC และ AEC เพื่อขยายฐานเศรษฐกิจของภาค

๓. ยกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง

๔. พัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาระบบดูแลผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ยกระดับทักษะฝีมือแรงงานภาคบริการ

๕. อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันอย่างยั่งยืน

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคเหนือ

๑. ภาคเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจภาคเหนือ ทั้งในด้านเป็นฐานรายได้หลักของประชากร ส่วนใหญ่ และการจ้างงานในปี ๒๕๖๐ ผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรมีมูลค่า ๒๙๓,๑๕๘ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๔.๘ ของผลิตภัณฑ์ภาค ผลผลิตเกษตรของภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์จากพืชที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อยโรงงานในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งเป็นการทำการเกษตรแปลงใหญ่ที่ยังมีการใช้สารเคมีสูง สำหรับการ

^๗ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๒, มีนาคม). แผนพัฒนาภาคในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ฉบับทบทวน.

ผลิตพืชผักและผลไม้ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเหนือตอนบน โดยระบบการผลิตปรับสู่เกษตรอินทรีย์มากขึ้น ซึ่งอยู่ในระดับเกษตรอินทรีย์ตามวิถีพื้นบ้าน แต่มีแนวโน้มขยายสู่เชิงพาณิชย์ พืชอินทรีย์สำคัญ ได้แก่ กาแฟ และชาอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง และแม่ฮ่องสอน ข้าวอินทรีย์และข้าวหอมมะลินทรีย์ในจังหวัดเชียงราย พะเยา และเชียงใหม่ รวมทั้งพืชผักและผลไม้เมืองหนาว

๒. พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ในปี ๒๕๖๐ มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรรวม ๓๒.๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๘ ของพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรทั่วประเทศ โดยพื้นที่เกษตรของภาคเหนือส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ค่อนข้างราบเหมาะสำหรับปลูกข้าวและพืชไร่ มีความเหมาะสมในการทำเกษตรแปลงใหญ่ ขณะที่จังหวัดในภาคเหนือตอนบนมีพื้นที่เกษตรไม่มากเนื่องจากเป็นภูเขาสูงสลับที่ราบเชิงเขา และมีขนาดฟาร์มเล็กมากประมาณ ๑๐ ไร่ต่อครัวเรือน จึงเหมาะกับเกษตร แบบประณีตหรือเกษตรอินทรีย์

๓. พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรของภาคเหนือสูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ โดยในปี ๒๕๕๙ มีสัดส่วนร้อยละ ๒๗.๘ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๙ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๙.๐๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖ ของพื้นที่ชลประทานทั่วประเทศ พื้นที่โครงการชลประทานของภาคเกือบร้อยละ ๗๐ อยู่ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง แต่ยังมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทาน ต่อพื้นที่เกษตรค่อนข้างต่ำเพียงร้อยละ ๒๗.๓ จึงเป็นข้อจำกัดในการบริหารจัดการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ทั้งการเก็บกักน้ำในฤดูแล้งและชะลอน้ำในฤดูฝนไม่ให้ความชุ่มชื้นผลเสียหาย

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง”

ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

๑. บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน
๒. แก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม
๓. สร้างความเข้มแข็งของฐานเศรษฐกิจภายในควบคู่กับการแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ
๕. ใช้โอกาสจากการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลักภาคกลางและพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เพื่อพัฒนาเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ๆ ของภาค
๖. พัฒนาคือความร่วมมือและใช้ประโยชน์จากข้อตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดนและแนวระเบียงเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. เป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจหลักของประเทศ แต่รูปแบบการผลิตยังอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก จึงมีผลิตภาพต่ำ โดยในปี ๒๕๖๐ ผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรมีมูลค่า ๒๙๒,๖๘๘ ล้านบาท พืชหลักของภาค ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุดของประเทศ ส่วนใหญ่ปลูกข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ในพื้นที่ตอนกลางและตอนล่างของภาค โดยเฉพาะพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ให้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และทุ่งสัมฤทธิ์ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาและบุรีรัมย์ โดยผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่ในภาพรวมต่ำกว่าระดับประเทศ เนื่องจากทำการเกษตรแบบดั้งเดิม ใช้สารเคมีสูง ซึ่งในแต่ละปีมีการนำเข้าวัตถุดิบทางการเกษตร เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๓ พันล้านบาทต่อปี เป็นภาคที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยและมันสำปะหลัง มากที่สุดของประเทศ โดยอ้อยส่วนใหญ่ปลูกในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ และอุดรธานีและมันสำปะหลังในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ และอุดรธานี

สำหรับพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ มีแนวโน้มขยายพื้นที่มากขึ้น ปัจจุบันแหล่งปลูกข้าวอินทรีย์ในประเทศไทยร้อยละ ๘๐ อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ (ยโสธร สุรินทร์ มหาสารคาม ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด) และอุบลราชธานี ส่วนอีกร้อยละ ๒๐ อยู่ในภาคเหนือตอนบน ตลาดข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ส่งออกต่างประเทศ โดยเฉพาะสหภาพยุโรป

๒. มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรมากที่สุด แต่ขนาดฟาร์มที่ถือครองต่อครัวเรือนเกือบท่ำสุด ของประเทศ ในปี ๒๕๖๐ มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ๖๓.๘๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘ ของประเทศ โดยพบว่าพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินสูงสุด คือ จังหวัดในบริเวณตอนล่างของภาค มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรมากที่สุด ๓๒.๙๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๕ ของภาค สำหรับขนาดฟาร์มที่ถือครองต่อครัวเรือนมีเพียง ๒๓.๔ ไร่ต่อครัวเรือน ต่ำกว่าระดับประเทศที่มีขนาดฟาร์มถือครองต่อครัวเรือน ๒๕.๒ ไร่ต่อครัวเรือน จังหวัดที่มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรต่อครัวเรือนมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา บึงกาฬ เลย และหนองบัวลำภู มีเนื้อที่ถือครอง ๓๒.๑๔ ๓๑.๑๒ ๓๐.๑๙ และ ๒๘.๘๓ ไร่ต่อครัวเรือนตามลำดับ จังหวัดที่มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรต่ำสุด ของภาค ได้แก่ จังหวัดสกลนคร นครพนม และร้อยเอ็ด โดยมีเนื้อที่ถือครอง ๑๗.๗๙ ๑๘.๒๙ และ ๒๐.๑๐ ไร่ต่อครัวเรือนตามลำดับ

๓. พื้นที่ชลประทานน้อยกว่าทุกภาค โดยมีเพียง ๗.๑๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒ ของพื้นที่เกษตร ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศที่มีพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรร้อยละ ๒๒.๐ ผลผลิตการเกษตรของภาคขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศเป็นหลัก ประกอบกับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหาร ในพื้นที่ตอนกลางของภาคมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรมากที่สุด ร้อยละ ๑๖.๗ ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๙ ของพื้นที่เกษตรของจังหวัด รองลงมาพื้นที่ตอนล่างของภาคมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรร้อยละ ๑๑.๔ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ยโสธร มีสัดส่วน ร้อยละ ๑๗.๖ และ ๑๒.๗ ของพื้นที่เกษตรของจังหวัดตามลำดับ

ภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร

“พัฒนากรุงเทพฯ สู่มหานครทันสมัย และภาคกลางเป็นฐานการผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง”
ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

๑. พัฒนากรุงเทพฯ เป็นมหานครทันสมัยระดับโลกควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง

๒. พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติและสร้างความเชื่อมโยงเพื่อกระจายการท่องเที่ยวทั่วทั้งภาค

๓. ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมโดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

๔. บริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อแก้ไขปัญหา น้ำท่วม ภัยแล้ง และคงความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

๕. เปิดประตูการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย-ภาคกลาง-เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

๖. พัฒนาความเชื่อมโยงเศรษฐกิจและสังคมกับทุกภาคเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพและลดความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร

๑. ภาคกลางมีศักยภาพในการพัฒนาด้านการเกษตรตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยมีดินและน้ำอุดมสมบูรณ์ และมีระบบชลประทานที่ดี มีลักษณะภูมิประเทศที่เอื้ออำนวย ทำให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรหลากหลายประเภท ทั้งพืชผัก ผลไม้ ปศุสัตว์ และประมง รวมทั้งเป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรที่เชื่อมโยงแหล่งผลิตสินค้าเกษตรทั้งในภาคกลางและภาคอื่นๆ มีสถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติตั้งอยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรี มีศูนย์วิจัยข้าวตั้งอยู่ในพื้นที่หลายจังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี ลพบุรี ราชบุรี ปทุมธานี และพระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ยังมีตลาดค้าส่งค้าปลีกสินค้าเกษตรที่สำคัญในพื้นที่ เช่น ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี ตลาดศรีเมือง จังหวัดราชบุรี ตลาดปลาสุพรรณ จังหวัดอ่างทอง และตลาดมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร เป็นต้น

๒. ภาคกลางมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร ณ ราคาประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประมาณ ๒๐๗,๓๗๙ ล้านบาท ลดลงจาก ๒๒๖,๖๒๑ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๖ โดยเป็นมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ ณ ราคาประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประมาณ ๑๗๘,๙๐๖ ล้านบาท และสาขาประมง ๒๘,๔๗๓ ล้านบาท ภาคเกษตรของภาคกลางมีส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๑ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรของประเทศ เมื่อพิจารณาอัตราการเติบโตเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐) ของภาคเกษตรพบว่าหดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๖ เนื่องจากรูปแบบการผลิตเป็นเกษตรเชิงพาณิชย์ที่ใช้สารเคมีจำนวนมาก มีปัญหาดินเสื่อมโทรม และหลายพื้นที่มักประสบปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง มูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ มีสัดส่วนการผลิตร้อยละ ๕.๑ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคกลาง และร้อยละ ๑๕.๓ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ของประเทศ สำหรับการประมงแม้ว่าจะมีส่วนการผลิตเพียงร้อยละ ๐.๘ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคกลาง แต่มีส่วนสูงถึง ร้อยละ ๒๕.๐ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์การประมงของประเทศ

๓. ภาคกลางเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของประเทศและมีแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพ การผลิตมากขึ้น แหล่งการทำเกษตรฯ (เกษตรและประมง) ที่สำคัญของภาคกลาง คือ จังหวัดราชบุรี มีสัดส่วนการผลิตร้อยละ ๑๒.๓ รองลงมา คือ สุพรรณบุรี ร้อยละ ๑๒.๒ กาญจนบุรี ร้อยละ ๑๐.๑ และนครปฐม ร้อยละ ๙.๕ ภาคกลางเป็นพื้นที่ที่มีที่ราบลุ่มแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะสมในการทำเกษตร แม้ว่าปัจจุบันมีแรงผลักดันทางเศรษฐกิจ ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมของภาคกลางลดลงไปมาก โดยแปรเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัยมากขึ้น แต่ภาคกลางยังถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศแห่งหนึ่ง ทั้งทางด้านการเพาะปลูก การทำปศุสัตว์ และประมง สินค้าเกษตรที่สำคัญของภาคกลางมี ดังนี้

๓.๑ ข้าวและพืชไร่ ผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งนาปีและนาปรังมาก คือ จังหวัดสุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา และชัยนาท มันสำปะหลัง จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังมาก คือ จังหวัดกาญจนบุรี และลพบุรี อ้อยโรงงาน ปลูกมากในจังหวัดกาญจนบุรี ลพบุรี และสุพรรณบุรี สับปะรดโรงงาน ปลูกมากในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปลูกมากในจังหวัดลพบุรี และสระบุรี

๓.๒ กัญชงไม้ เป็นพืชส่งออกสำคัญที่ทำรายได้และสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ โดยแหล่งผลิตกัญชงไม้ที่สำคัญของประเทศอยู่ในพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งจังหวัดที่มีพื้นที่เก็บเกี่ยวและผลผลิตมากที่สุดของภาคและของประเทศ คือ จังหวัดนครปฐม รองลงมา คือ จังหวัดสมุทรสาคร

๓.๓ ปศุสัตว์ ได้แก่ โคเนื้อ เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดสระบุรี รองลงมา คือ ลพบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี และนครปฐม โคน้ำ เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดกาญจนบุรี รองลงมา คือ สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ สุกร เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดราชบุรี รองลงมา คือ นครปฐม ลพบุรี สุพรรณบุรี และสระบุรี เป็ดเนื้อ เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดสระบุรี รองลงมา คือ นครปฐม ลพบุรี กาญจนบุรี และราชบุรี เป็ดไข่ เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดสุพรรณบุรี รองลงมา คือ อ่างทอง นครปฐม ลพบุรี และพระนครศรีอยุธยา ไก่เนื้อ เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดลพบุรี รองลงมา คือ กาญจนบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี และนครปฐม และไก่ไข่ เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รองลงมา คือ สุพรรณบุรี นครปฐม อ่างทอง และสระบุรี

๓.๔ ประมง ภาคกลางมีศักยภาพการทำประมงทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม โดยจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาประมงสูงสุดของภาค คือ จังหวัดสมุทรสาคร รองลงมา คือ ประจวบคีรีขันธ์ นครปฐม และสมุทรปราการ

๔. พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรของภาคกลางสูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ โดยมีสัดส่วนร้อยละ ๕๘.๘ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๒.๐ พื้นที่ชลประทานของภาคกลางในปี ๒๕๖๐ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๑๐.๖ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓ ของพื้นที่ชลประทานทั้งประเทศ

๕. เกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ยังไม่มากนัก จากข้อมูลการตรวจรับรองเกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร ณ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ พบว่าภาคกลางมีพื้นที่ที่ได้รับการรับรองเกษตรปลอดภัยรวมทั้งสิ้น ๑๐๑,๘๙๓.๕๘ ไร่ แบ่งออกเป็นที่ยังไม่หมดอายุ ๙๘,๔๘๐.๖๕ ไร่ และที่หมดอายุ

๓,๔๑๒.๙๓ ไร่ และเกษตรอินทรีย์ ๑,๔๖๙.๙๙ ไร่ แบ่งออกเป็นที่ยังไม่หมดอายุ ๑,๔๔๗.๗๔ ไร่ และที่หมดอายุ ๒๒.๒๕ ไร่ โดยจังหวัดในภาคกลางที่มีพื้นที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยมากที่สุด คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รองลงมา คือ จังหวัดปทุมธานี ราชบุรี และสุพรรณบุรี ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์มากที่สุด คือ จังหวัดลพบุรี รองลงมา คือ จังหวัดสุพรรณบุรี สระบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และราชบุรี

ภาคตะวันออก

“ฐานเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน”

ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

๑. พัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีความทันสมัยที่สุดในภูมิภาคอาเซียน
๒. พัฒนาภาคตะวันออกให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล
๓. ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว
๔. พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน
๕. แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและจัดระบบการบริหารจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคตะวันออก

๑. ภาคตะวันออกมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร ณ ราคาประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประมาณ ๑๘๖,๘๕๑ ล้านบาท (มูลค่าผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมและการป่าไม้ ๑๖๘,๓๖๒ ล้านบาท และการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ๑๘,๔๘๘ ล้านบาท) ลดลงจาก ๑๖๓,๗๕๔ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๖ ในช่วง ๕ ปี (๒๕๕๖ – ๒๕๖๐) ที่ผ่านมภาคเกษตรฯ ของภาคตะวันออก มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๕ ในขณะที่ภาคเกษตรฯ ของประเทศมีอัตราการหดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๗ สาขาเกษตร การป่าไม้ของภาคตะวันออกมีปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขหลายประการ เช่น ปัญหาคุณภาพดินเสื่อมจากการใช้สารเคมี และสารเคมีตกค้างในผลผลิต เป็นต้น สาขาเกษตร การป่าไม้ มีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ ๕.๙ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคตะวันออก และร้อยละ ๑๔.๔ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาเกษตร การป่าไม้ของประเทศ สำหรับการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีสัดส่วนการผลิตเพียงแค่อ้อยละ ๐.๖ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคตะวันออก แต่มีสัดส่วนร้อยละ ๑๖.๒ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์การประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ

๒. แหล่งการทำเกษตรฯ ที่สำคัญของภาคตะวันออก คือ จังหวัดจันทบุรี มีสัดส่วนการผลิตร้อยละ ๔๓.๐ รองลงมา คือ ระยอง ร้อยละ ๑๒.๕ และตราด ร้อยละ ๑๒.๓ ปัจจุบันพื้นที่เกษตรกรรมของภาคตะวันออกได้แปรเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัยมากขึ้น แต่ภาคตะวันออกก็ยังถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศแห่งหนึ่ง ทั้งทางด้าน การเพาะปลูก การทำปศุสัตว์ และประมง สินค้าเกษตรที่สำคัญของภาคตะวันออกมี ดังนี้

๒.๑ ข้าวและพืชไร่ ผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวและมันสำปะหลัง จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปีมากของภาค คือ จังหวัดสระแก้ว ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และนครนายก ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังมาก คือ จังหวัดสระแก้ว ฉะเชิงเทรา และชลบุรี

๒.๒ ผลไม้ ที่สำคัญ ได้แก่ ทุเรียน จังหวัดที่เป็นแหล่งปลูกทุเรียนในภาคที่สำคัญ คือ จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด มังคุด แหล่งปลูกที่สำคัญ คือ จังหวัดจันทบุรี ตราด และระยอง ลำไย แหล่งปลูกลำไยที่สำคัญ คือ จังหวัดจันทบุรี เงาะ แหล่งปลูกที่สำคัญ คือ จังหวัดจันทบุรี และตราด ลองกอง แหล่งปลูกลองกองที่สำคัญ คือ จังหวัดจันทบุรี

๒.๓ ปศุสัตว์ ได้แก่ ไก่เนื้อ แหล่งเลี้ยงที่สำคัญ คือ จังหวัดชลบุรี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ไก่ไข่ แหล่งเลี้ยงที่สำคัญ คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และนครนายก เป็ดเนื้อ แหล่งเลี้ยงที่สำคัญ คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา ระยอง และปราจีนบุรี เป็ดไข่ แหล่งเลี้ยงที่สำคัญ คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา และชลบุรี และสุกร แหล่งเลี้ยงที่สำคัญ คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา และชลบุรี

๒.๔ ประมง ภาคตะวันออกมีศักยภาพในการทำการประมง โดยจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ประมง สูงที่สุดของภาค คือ จังหวัดตราด รองลงมา คือ ระยอง และจันทบุรี

๓. พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรของภาคตะวันออกต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ โดยมีสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๓ ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๒.๐ พื้นที่ชลประทานของภาคตะวันออกในปี ๒๕๖๐ ครอบคลุม พื้นที่ประมาณ ๒.๗๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘.๔ ของพื้นที่ชลประทานทั่วประเทศ

๔. เกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ยังมีไม่มากนัก จากข้อมูลการตรวจรับรองเกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร ณ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ พบว่าภาคตะวันออกมีพื้นที่ได้รับการ รับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยรวมทั้งสิ้น ๒๔๒,๖๘๘.๔๔ ไร่ โดยจังหวัดในภาคตะวันออกที่มีพื้นที่ได้รับการ รับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยมากที่สุด คือ จังหวัดจันทบุรี รองลงมา คือ จังหวัดตราด และระยอง และ เกษตรอินทรีย์ ๑,๑๓๙.๐๔ ไร่ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์มากที่สุด คือ จังหวัดระยอง รองลงมา คือ จังหวัดจันทบุรี และตราด

ภาคใต้

“ภาคใต้เป็นเมืองท่องเที่ยวพักผ่อนตากอากาศระดับโลก เป็นศูนย์กลางผลิตภัณฑ์ยางพาราและปาล์มน้ำมัน ของประเทศ และเมืองเศรษฐกิจเชื่อมโยงการค้าการลงทุนกับภูมิภาคอื่นของโลก”

ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

๑. พัฒนาการท่องเที่ยวของภาคใต้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก
๒. พัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปยางพาราและปาล์มน้ำมันแห่งใหม่ของประเทศ
๓. พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรหลักของภาคและสร้างความเข้มแข็งสถาบันเกษตรกร
๔. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการท่องเที่ยว การพัฒนาเขตอุตสาหกรรม และการเชื่อมโยงการค้าโลก
๕. อนุรักษ์ ป่าไม้ และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานการ พัฒนาที่ยั่งยืน
๖. พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคใต้

๑. เป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจหลักของประเทศ แต่มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรของภาคมีแนวโน้มลดลง ปี ๒๕๖๐ ผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรมีมูลค่า ๒๕๙,๖๑๔ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๑ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีมูลค่า ๒๘๗,๙๖๒ ล้านบาท การขยายตัวของภาคเกษตร หดตัวร้อยละ ๒.๙ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๖๐) ของภาคเกษตรฯ หดตัว ร้อยละ ๐.๒ ต่ำกว่าระดับประเทศที่หดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๗ กิจกรรมการผลิตภาคเกษตรที่สำคัญของภาคใต้ คือ ยางพารา ประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ปาล์มน้ำมัน และไม้ผล โดยมีสัดส่วนร้อยละ ๔๑.๒ ๑๗.๐ ๑๔.๗ และ ๑๑.๖ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรตามลำดับ

๒. ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของภาคใต้ ในปี ๒๕๖๐ มีพื้นที่ปลูกยางพารา ๑๐.๐๙ ล้านไร่ หรือ ร้อยละ ๔๙.๑ ของพื้นที่ปลูกยางพาราทั่วประเทศ ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีพื้นที่ปลูก ๑๒.๐๕ ล้านไร่ จังหวัด สุราษฎร์ธานีมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดของประเทศ ๒.๔๕ ล้านไร่ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสงขลา ๑.๙๗ ล้านไร่ และ จังหวัดนครศรีธรรมราช ๑.๘๐ ล้านไร่ ส่วนผลผลิตยางพาราของภาคใต้มีแนวโน้มลดลงตามพื้นที่ปลูก และผลผลิต เฉลี่ยต่อไร่ที่ลดลงในปี ๒๕๖๐ มีปริมาณผลผลิต ๒.๔๕ ล้านตัน หรือร้อยละ ๕๔.๔ ของผลผลิตทั้งประเทศ ลดลง เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีผลผลิต ๒.๘๖ ล้านตัน และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่มีแนวโน้มลดลงเช่นเดียวกันจาก ๒๘๑ กิโลกรัมต่อไร่ในปี ๒๕๕๖ ลดลงเหลือ ๒๕๕ กิโลกรัมต่อไร่ในปี ๒๕๖๐

๓. ปาล์มน้ำมัน ปี ๒๕๖๐ ภาคใต้มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ๔.๗๑ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๕ ของพื้นที่ ปลูกปาล์มน้ำมันทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีพื้นที่ปลูก ๓.๗๑ ล้านไร่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ ปลูกมากที่สุดของประเทศ ๑.๒๓ ล้านไร่ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ๑.๑๒ ล้านไร่ และจังหวัดชุมพร ๑.๐๑ ล้านไร่

ตามลำดับ และมีปริมาณผลผลิต ๑๒.๖๐ ล้านตัน ส่วนผลผลิตปาล์มน้ำมันของภาคใต้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี ๒๕๖๐ มีปริมาณผลผลิต ๑๓.๗๕ ล้านตัน หรือร้อยละ ๘๙.๓ ของผลผลิตทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นจาก ๑๑.๓๖ ล้านตัน ในปี ๒๕๕๖ ส่วนผลผลิตปาล์มน้ำมันเฉลี่ยต่อไร่ลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ จาก ๓,๓๙๙ กิโลกรัมต่อไร่ เหลือ ๓,๑๘๓ กิโลกรัมต่อไร่ ในปี ๒๕๖๐ แต่ยังคงสูงกว่าระดับประเทศที่ ๓,๐๒๔ กิโลกรัม

๔. ภาคใต้เป็นแหล่งประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งที่สำคัญ ภาคใต้มีท่าเทียบเรือประมงในจังหวัด สงขลา ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ระนอง และภูเก็ต โดยในปี ๒๕๖๐ มีปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ ๙๘,๗๔๘ ตัน มูลค่า ๓,๘๓๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓ ของปริมาณสัตว์น้ำของประเทศ และร้อยละ ๒๕.๖ ของมูลค่าสัตว์น้ำของประเทศ ทั้งนี้ ปริมาณและมูลค่าสัตว์น้ำที่จับได้ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีปริมาณ ๑๗๒,๖๑๙ ตัน มูลค่า ๕,๙๔๖ ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ ๔๒.๘ โดยปริมาณสัตว์น้ำจับได้มากในจังหวัดภูเก็ต สงขลา ระนอง และชุมพร ในขณะที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของภาคใต้ในปี ๒๕๖๑ ส่วนใหญ่เป็นการเพาะเลี้ยงกุ้ง มีพื้นที่เพาะเลี้ยง ๘๐,๖๖๖ ไร่ ปริมาณผลผลิต ๑๕๘,๖๕๕ ตัน มีพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งที่สำคัญในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตรัง สงขลา และ นครศรีธรรมราช

๕. พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ปี ๒๕๖๐ ภาคใต้มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ๑๘.๓๐ ล้านไร่ ขนาดฟาร์ม ๒๐.๕๑ ไร่ต่อครัวเรือน ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศที่ ๒๑.๒๙ ไร่ต่อครัวเรือน จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีเนื้อที่ ถัดรองทำการเกษตรมากที่สุด ๓.๗๓ ล้านไร่ รองลงมา คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ๒.๙๐ ล้านไร่ และจังหวัดภูเก็ต มีเนื้อที่ ถัดรองทำการเกษตรน้อยที่สุดของภาค ๐.๑๑ ล้านไร่

๖. พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่ทางการเกษตรของภาคใต้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ ในปี ๒๕๖๐ มีสัดส่วนร้อยละ ๑๔.๒๑ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๙๗ โดยพื้นที่ชลประทานภาคใต้ ๒.๗๑ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๘.๒๖ ของพื้นที่ชลประทานประเทศ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรสูงสุดร้อยละ ๓๐.๕๙ รองลงมา คือ จังหวัดสงขลา ร้อยละ ๒๔.๖๓

ภาคใต้ชายแดน

“เป็นแหล่งผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สำคัญของประเทศ และเป็นเมืองชายแดน เชื่อมโยงการค้าและการท่องเที่ยวกับพื้นที่ภาคใต้และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ ชุมชนมีความเข้มแข็งอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม”

ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

๑. พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับภาคการผลิต

๒. พัฒนาเมืองสู่ไฮเทค-โลก และเมืองเบตง ให้เป็นเมืองการค้าและเมืองท่องเที่ยวชายแดน และพัฒนา เมืองยะลาให้เป็นเมืองนำอยู่และศูนย์กลางเศรษฐกิจของภาคใต้ชายแดน

๓. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคใต้ชายแดน

ภาคการเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของภาค และการผลิตยังเป็นแบบเดิมที่มีการแปรรูป เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มน้อย ปี ๒๕๖๐ ผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรมีมูลค่า ๔๔,๐๔๘ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓๑.๑ ของมูลค่า ผลิตภัณฑ์ภาค ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีมูลค่า ๕๐,๑๙๒ ล้านบาท การขยายตัวของ ภาคเกษตรหดตัวร้อยละ ๗.๙ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา อัตราการขยายตัวของภาคเกษตรเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐) หดตัวร้อยละ ๒.๓ เนื่องจากสถานการณ์ราคายางพาราและความต้องการยางพาราของตลาดโลกมีแนวโน้มลดลงจากภาวะ เศรษฐกิจที่ชะลอตัว รวมทั้งมีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าน้อยและขาดแคลนแรงงานภาคเกษตร กิจกรรมการผลิตภาค เกษตรที่สำคัญของภาค ประกอบด้วย ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ประมงทะเลและชายฝั่ง ปศุสัตว์ และไม้ผล ดังนี้

๑. การผลิตภาคเกษตรของภาคใต้ยังเป็นแบบเดิมที่มีการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มน้อย โดยพืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญของภาคใต้ชายแดน ประกอบด้วย

๑.๑ ยางพารามีแนวโน้มผลผลิตลดลง ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ปลูกยางพารา ๒.๖๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕ ของพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งประเทศ ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีพื้นที่ปลูก ๒.๗๐ ล้านไร่ โดยจังหวัดยะลา มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ๑.๒๕ ล้านไร่ และจังหวัดปัตตานีน้อยสุด ๐.๓๗ ล้านไร่ ปริมาณผลผลิตและผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ มีแนวโน้มลดลง โดยปี ๒๕๖๐ มีผลผลิต ๐.๕๓ ล้านตัน และมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๒๓๕ กิโลกรัม ลดลงเล็กน้อย เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีจำนวน ๐.๕๖ ล้านตัน และการทำสวนยางพารายังมีปัญหาประสิทธิภาพการผลิต เนื่องจากการปลูกในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น พื้นที่นา การใช้สายพันธุ์ดั้งเดิม และเทคโนโลยีการผลิต (การกรีดยาง) ที่ไม่เหมาะสม และบางสวนขาดการบำรุงรักษาสวนยาง

๑.๒ ปาล์มน้ำมันมีประสิทธิภาพการผลิตในระดับต่ำ ในปี ๒๕๖๐ ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ๐.๐๘ ล้านไร่ เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่ ๐.๐๗ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๑.๕ ของพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั้งประเทศ โดยจังหวัดนราธิวาสมีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ๐.๐๕ ล้านไร่ รองลงมา คือ จังหวัดปัตตานี ๐.๐๒ ล้านไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ อยู่ในระดับต่ำที่ ๒,๒๓๒ กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีผลผลิตเฉลี่ย ๒,๑๑๔ กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศที่ ๒,๙๑๘ กิโลกรัมต่อไร่

๑.๓ ประมง ภาคใต้ชายแดนเป็นแหล่งประมงที่สำคัญของภาคใต้ ปี ๒๕๖๐ สามารถจับสัตว์น้ำได้ ๘๐,๙๗๙ ตัน หรือร้อยละ ๓๒.๓ ของปริมาณสัตว์น้ำของประเทศ เป็นมูลค่า ๘,๕๙๕ ล้านบาท ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีปริมาณ ๑๔๕,๙๘๙ ตัน โดยทำเทียบเรือประมงปัตตานีมีปริมาณสัตว์น้ำขึ้นท่าสูงสุดของประเทศ อย่างไรก็ตามการทำประมงในพื้นที่ประสบปัญหาปริมาณสัตว์น้ำลดลงจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่ลดลง และปัญหาการทำประมงนอกน่านน้ำจากมาตรการทางกฎหมายของประเทศอินโดนีเซีย รวมทั้งผลจากการใช้มาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมาย (Illegal Unreported and Unregulated fishing หรือ IUU Fishing) ส่วนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมและกุ้งกุลาดำ มีพื้นที่เพาะเลี้ยงรวม ๑,๘๙๗ ไร่ มีผลผลิต ๓,๕๙๓ ตัน เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีพื้นที่ ๑,๔๐๘ ไร่ ผลผลิต ๒,๑๓๓ ตัน จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่เพาะเลี้ยงมากที่สุด ทั้งนี้ การเพาะเลี้ยงยังคงประสบปัญหาการระบาดของโรคตายด่วน (Shrimp Early Mortality Syndrome : EMS) และความแปรปรวนของสภาพอากาศ ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตกุ้งในพื้นที่

๑.๔ ปศุสัตว์ ภาคใต้ชายแดนมีการเลี้ยงปศุสัตว์ (แพะ และโค) เพื่อบริโภคในครัวเรือนและใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา โดยภาครัฐได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง ปี ๒๕๖๐ มีการเลี้ยงแพะจำนวน ๑๔๑,๒๙๒ ตัว เลี้ยงมากที่สุดในจังหวัดยะลา ส่วนโคนอ้อมีจำนวน ๒๕,๔๘๒ ตัว โดยเลี้ยงมากที่สุดในจังหวัดนราธิวาส อย่างไรก็ตาม ปริมาณปศุสัตว์ยังไม่เพียงพอต่อการบริโภคในพื้นที่เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนสายพันธุ์ดี ปัญหาโรคติดต่อ อาทิ ปากเท้าเปื่อย และการขาดความรู้ในการจัดการฟาร์ม นอกจากนี้ ยังมีการเลี้ยงไก่เบตงในพื้นที่จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นไก่พื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์และมีชื่อเสียง แต่ยังมีข้อจำกัดในการขยายพันธุ์และควบคุมพันธุ์คุณภาพ เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด

๒. พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ในปี ๒๕๖๐ ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ๓.๔๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๑ ของประเทศ โดยจังหวัดนราธิวาสมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรมากที่สุด ๑.๔๑ ล้านไร่ สำหรับขนาดฟาร์มที่ถือครองต่อครัวเรือนมีเพียง ๑๔.๕๘ ไร่ต่อครัวเรือน ต่ำกว่าระดับประเทศที่มีขนาดฟาร์ม ๒๑.๒๙ ไร่ต่อครัวเรือน และจังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรน้อยที่สุด ๐.๗๕ ล้านไร่ และมีขนาดฟาร์ม ๘.๒๐ ไร่ต่อครัวเรือน

๓. พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่ทางการเกษตร ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ชลประทาน ๐.๗๓ ล้านไร่ คิดเป็นสัดส่วนต่อพื้นที่การเกษตรร้อยละ ๒๑.๐๔ โดยพื้นที่ชลประทานส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณลุ่มน้ำปัตตานี ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวที่สำคัญของภาค จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ชลประทานมากที่สุด ๐.๔๔ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๕๔ ของพื้นที่เกษตรของจังหวัด และจังหวัดยะลามีพื้นที่ชลประทานน้อยที่สุดที่ ๐.๐๔ ล้านไร่

๒.๙ แผนพัฒนาการเกษตรภาคภายใต้กรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

แผนพัฒนาการเกษตรภาคเหนือ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕^๔

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาภาคเหนือ ๒ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และเกษตรปลอดภัยในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง โดยสนับสนุนการทำเกษตรกรรมยั่งยืนอย่างครบวงจร เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ สนับสนุนการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเกษตรกร เพื่อพัฒนาทั้งด้านการผลิตและการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพให้ความรู้กับเกษตรกรในการใช้สารอินทรีย์แทนสารเคมี เผื่อระวังผลกระทบจากการใช้สารเคมีที่มีต่อดินและน้ำ ส่งเสริมช่องทางการกระจายผลผลิต สร้างพฤติกรรมและค่านิยมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ สนับสนุนการตรวจสอบ คุณภาพผลผลิต และการตรวจสอบย้อนกลับอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภค

๒. สนับสนุนการเชื่อมโยงผลผลิตเกษตรสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่มีศักยภาพ ได้แก่ (๑) การแปรรูปพืชผัก ผลไม้ สมุนไพร (โพล คาวตอง ยอ มะขามป้อม คาฝอย) ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน (๒) การแปรรูปข้าว พืชไร่ พืชพลังงาน ในจังหวัดพิจิตร กำแพงเพชร นครสวรรค์ โดยสนับสนุนการพัฒนาสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่มูลค่า ส่งเสริมการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของตลาดเฉพาะ และสนับสนุนการนำผลผลิตและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรจากพืชและสัตว์มาผลิตพลังงานทดแทน

๓. พัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพอย่างบูรณาการตลอดห่วงโซ่มูลค่า และเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมเกษตรชีวภาพ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร และแปรรูปชีวมวล ในจังหวัดนครสวรรค์และกำแพงเพชร โดยสนับสนุนการนำผลผลิตและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรจากพืชและสัตว์พัฒนาเป็นพลังงานทดแทน สนับสนุนการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ในการนำพืช/วัสดุชีวภาพมาใช้ประโยชน์ตลอดห่วงโซ่มูลค่า อาทิ ใช้ประโยชน์ในการเป็นอาหารสัตว์ แปรรูปเพื่อเป็นสินค้า นำกากมาใช้ในการผลิตพลังงานชีวมวล เป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตรที่ได้ประโยชน์สูงสุดและช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ตลอดจนพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมชีวภาพในพื้นที่ที่เหมาะสม

๔. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาทางการเกษตรทั้งระบบ ส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ การให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจการผลิตแก่เกษตรกร เช่น การโซนนิ่งพื้นที่ปลูกพืช การเกษตรแปลงใหญ่ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่ดินให้เกิดประโยชน์สอดคล้องกับศักยภาพและให้ผลตอบแทนที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต

๕. สร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmer) ที่มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยยกระดับให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการเกษตรบนฐานทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญา ท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงองค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาด การใช้ประโยชน์จากข้อมูลแหล่งเงินทุนและเทคโนโลยี

๖. พัฒนาช่องทางตลาดออนไลน์และระบบโลจิสติกส์สำหรับสินค้าเกษตรจากชุมชน พัฒนานวัตกรรมสำหรับการสร้างระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตรจากชุมชน เพื่อส่งเสริมการขายสินค้าเกษตรออนไลน์ โดยเกษตรกร

๗. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเป็นระบบเครือข่ายที่เชื่อมโยง เพื่อใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและเต็มประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำนอกเขตพื้นที่ชลประทาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในพื้นที่เกษตรกรรม แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำของเกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทาน

^๔ คณะทำงานขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ภาคเหนือ). (๒๕๖๒, กันยายน)

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบบริหารจัดการน้ำ อย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันอย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบในลุ่มน้ำหลักของภาค ได้แก่ ลุ่มน้ำปิง วัง ยม และน่าน และพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ที่สำคัญ ได้แก่ บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ บึงสีไฟ จังหวัดพิจิตร และกว๊านพะเยา จังหวัดพะเยา เพื่อให้เกิดความสมดุลทั้งในด้านการจัดหา การใช้ และอนุรักษ์

๒. แก้ไขปัญหาหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนและจังหวัดตาก โดยส่งเสริมการปรับเปลี่ยน การทำการเกษตรจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวไปสู่การปลูกพืชในระบบวนเกษตร สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยี และระบบจัดการพื้นที่เกษตรที่เหมาะสม ส่งเสริมให้นำเศษวัสดุทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์เพื่อลดการเผาวัสดุทางการเกษตร และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการป้องกันแก้ไขปัญหามอกควัน

แผนพัฒนาการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕^๔

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาแหล่งน้ำเดิมและแหล่งธรรมชาติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ โดยการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำหนอง ผาย และพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีอยู่เดิม และพัฒนาแหล่งธรรมชาติให้สามารถเพิ่มปริมาณการกักเก็บ รวมทั้งพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดินตามความเหมาะสมของพื้นที่โดยไม่ให้เกิดผลกระทบจากดินเค็ม สร้างแหล่งกักเก็บ (แก้มลิง) อ่างเก็บน้ำ ผาย และแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ที่เหมาะสมในพื้นที่การเกษตร

๒. พัฒนาแหล่งน้ำใหม่ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขง ชี มูล โดยศึกษา สำรวจ และจัดหาพื้นที่เพื่อพัฒนา แหล่งน้ำตลอดจนการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ แม่น้ำ ในภาคและระหว่างภาค

๓. พัฒนาระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ เช่น ระบบสูบน้ำ อาคารบังคับน้ำ คลองส่งน้ำ เป็นต้น

๔. บริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ โดยดำเนินการในระดับลุ่มน้ำให้มีความสมดุลระหว่างการใช้น้ำทุกกิจกรรมกับปริมาณน้ำต้นทุน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และมีการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำทั้งในระยะเร่งด่วนและระยะยาว เพื่อป้องกันความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้ง

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างความเข้มแข็งของฐานเศรษฐกิจภายในควบคู่กับการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาอาชีพและรายได้ของเกษตรกรโดยสร้างความมั่นคงของเกษตรกรรายย่อย โดยยึด หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรทางเลือก เกษตรกรรมยั่งยืน เกษตรแปลงใหญ่ เกษตรอัตลักษณ์พื้นที่ ถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ และระบบนิเวศการพัฒนา การเกษตร สนับสนุน การรวมกลุ่มเกษตรกร พัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรและสถาบันเกษตรกร พัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์การเกษตร พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นมืออาชีพ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เป็นธรรม

๒. พัฒนาพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ให้เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูงในพื้นที่จังหวัดยโสธร สุรินทร์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และศรีสะเกษ รวมทั้งพื้นที่ที่มีศักยภาพอื่นๆ โดยปรับกระบวนการผลิตให้อยู่ภายใต้มาตรฐาน เกษตรปลอดภัย พัฒนาห่วงโซ่เกษตรอินทรีย์ให้ครอบคลุมทุกขั้นตอนการผลิต พร้อมทั้งขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์ โดยส่งเสริมการผลิตและแปรรูปโดยใช้นวัตกรรม การยกระดับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้แตกต่างจากสินค้าเกษตรที่ใช้สารเคมี และการพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมกระบวนการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกันเองของสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตและชุมชน รวมทั้งการจัดทำโซนนิ่งระบบเกษตรอินทรีย์อย่าง

^๔ คณะทำงานขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ).

เป็นรูปธรรม โดยนำร่องในพื้นที่ที่มีความพร้อมและเหมาะสมและเชื่อมโยงไปสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือการท่องเที่ยววิถีไทยเพื่อขยายฐานรายได้ พร้อมทั้งจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการผลิตที่เหมาะสม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ให้ตอบสนองตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพ และการส่งออก จัดตั้งกองทุนเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนมาตรการส่งเสริมตลาดสีเขียวในชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

๓. ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนไปสู่สินค้าเกษตรชนิดใหม่ตามศักยภาพของพื้นที่ (Zoning) และความต้องการของตลาด โดยส่งเสริมการปลูกพืชผัก ผลไม้ และไม้ดอก ในพื้นที่จังหวัดเลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี โดยสนับสนุนการปรับปรุงพัฒนาพันธุ์ การตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร การประชาสัมพันธ์ และการจัดตั้งตลาดกลาง รวมทั้งส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรสำคัญที่เป็นสารตั้งต้นในการแปรรูป ผลิตภัณฑ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร มหาสารคาม เลย อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ให้มีปริมาณมากพอและมีคุณภาพตามระบบมาตรฐานการเกษตรตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ และจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรเพื่อการบริหารจัดการ และส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อคุณภาพสูงในพื้นที่จังหวัดสกลนคร มุกดาหาร นครพนม นครราชสีมา สุรินทร์ ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และอุบลราชธานี และโคนมในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น โดยสนับสนุนการปรับปรุงพันธุ์ ส่งเสริมการปลูกแปลงหญ้าและปรับปรุงคุณภาพอาหารสัตว์ พัฒนาเทคโนโลยีการเลี้ยง และทักษะเกษตรกร รวมทั้งการจัดระบบมาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ให้ได้มาตรฐานอุตสาหกรรม (GMP) และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายและขยายตลาดไปสู่อาเซียน

๔. ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Bio Economy) ให้เป็นฐานรายได้ใหม่ที่สำคัญของภาค โดยมุ่งลงทุนสร้างเศรษฐกิจบนฐานของการวิจัยและนวัตกรรมระดับสูง ในลักษณะสหวิทยาการที่ใช้ทรัพยากรฐานชีวภาพ (พืช สัตว์ จุลินทรีย์) รวมถึงวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร และของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ฟาร์มปศุสัตว์ และชุมชน พัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ชีวภาพที่มีมูลค่าสูง ก่อให้เกิดความก้าวหน้าและนวัตกรรมในมิติใหม่ๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิรูปภาคเกษตร อาหาร สาธารณสุขและการแพทย์ พลังงาน อุตสาหกรรมเคมี และ ภาคสังคม โดยพัฒนาให้นครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี และสกลนคร เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป และอาหารแบบครบวงจร ส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรในพื้นที่จังหวัดสกลนคร มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ และอุดรธานี โดยพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้ได้มาตรฐาน GMP พัฒนาระบบรับรองผลิตภัณฑ์สมุนไพรและสร้างแบรนด์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและส่งออก ส่งเสริมอุตสาหกรรมใหม่และธุรกิจแนวใหม่ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ และตอนล่าง ๒ ด้วยการพัฒนาต่อยอดจากวัตถุดิบและของเหลือทิ้งทางการเกษตร/อุตสาหกรรม และฐานความหลากหลายทางชีวภาพไปสู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เช่น ชีวเภสัชภัณฑ์ อาหาร อาหารสัตว์ในอนาคต โปรตีนทางเลือก ผลิตภัณฑ์อินทรีย์พลาสติกชีวภาพ (bio - plastic) สารสกัดจากพืชมูลค่าสูง เอนไซม์หรืออาหารเสริมสุขภาพจากจุลินทรีย์ เป็นต้น รวมทั้งสร้างความมั่นคงทางพลังงานระดับชุมชนจากการนำวัตถุดิบในชุมชน ของเหลือทิ้งทางการเกษตร ขยะครัวเรือนมาผลิตเป็นพลังงานเพื่อใช้ภายในครัวเรือนหรือชุมชน และส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนในระดับชุมชน

๕. ยกระดับมาตรฐานสินค้ากลุ่มผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าอ้อมคราม และส่งเสริมพื้นที่ที่มีศักยภาพ ให้ก้าวไปสู่การเป็นศูนย์กลางแฟชั่นในระดับภูมิภาค อาทิ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา สุรินทร์ และสกลนคร เป็นต้น โดยส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพสินค้า การออกแบบและตราสัญลักษณ์ พัฒนาเทคโนโลยีและงานศึกษาวิจัย สร้างนวัตกรรมเพิ่มมูลค่า พร้อมทั้งพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนอื่นๆ ยกระดับผู้ประกอบการและนักออกแบบรุ่นใหม่ให้มีทักษะความรู้ความสามารถทั้งการออกแบบและการจัดการ เพื่อให้สินค้ามีความหลากหลายและทันสมัย สร้างความเชื่อมโยงระหว่างวิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับภาคอุตสาหกรรม และส่งเสริมการจับคู่ธุรกิจเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรมในทุกพื้นที่ โดยส่งเสริมชุมชนในการสร้างสรรค์กิจกรรมหรือเทศกาลประจำถิ่นในแต่ละเดือนในพื้นที่ต่างๆ โฆษณาประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เพื่อสร้างการรับรู้สินค้า บริการ แหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและเมืองเก่า ได้แก่ เมืองเก่าบุรีรัมย์ เมืองเก่าพิมาย เมืองเก่าสุรินทร์ เมืองเก่านครราชสีมา และเมืองเก่าสกลนคร พัฒนาแบรนด์และสื่อสารความแตกต่างของชุมชนต่างๆ ในรูปแบบการเล่าเรื่อง (Storytelling) ส่งเสริมการขายแพ็คเกจการท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล ส่งเสริมการตลาดแบบมีเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม กลุ่มสุภาพสตรี เป็นต้น

๒. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี โดยบูรณาการจัดการแผนท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดที่ดึงดูดเด่นหรืออัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่มาสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในเขตอารยธรรมอีสานใต้ และเชื่อมโยงสู่ประเทศ ลาว กัมพูชา และเวียดนาม เพื่อเพิ่มระยะเวลาพำนักและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพทั้งชาวไทยและต่างประเทศ พัฒนาสินค้าและบริการที่มีจุดเด่นหรืออัตลักษณ์ที่สร้างจากทุนทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความจดจำและสร้างความโดดเด่น ลอกเลียนได้ยาก พัฒนาบุคลากรและผู้ประกอบการการท่องเที่ยวให้เป็น มืออาชีพ รักษามาตรฐานการให้บริการ จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวให้ท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี พัฒนาระบบโลจิสติกส์ ขนถ่ายนักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบไปสู่แหล่งท่องเที่ยว ดูแลความปลอดภัยและสุขลักษณะให้นักท่องเที่ยว

๓. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำโขง ในพื้นที่จังหวัดเลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี และสกลนคร และพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ สี่เหลี่ยมวัฒนธรรมล้านช้าง เลย-อุดรธานี-หนองบัวลำภู-หนองคาย-สปป.ลาว โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ ให้สอดคล้องกับกระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของสองฝั่งโขง พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย อาทิ การท่องเที่ยว/พักผ่อนชมทัศนียภาพและวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง (Leisure/Lifestyle) การท่องเที่ยวด้วยจักรยานและการเดินทางแบบคาราวาน (Cycling/Caravan Tours) การท่องเที่ยวเชิงมหรหรรรม (Festivals/Events) เป็นต้น พัฒนาถนนเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาท่าเรือและการท่องเที่ยวทางน้ำให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย ส่งเสริมการบริหารจัดการที่เกิดจากชุมชนเพื่อสร้างงานและรายได้ เน้นพัฒนาผู้ประกอบการด้านการจัดการและทักษะทางภาษาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เพิ่มขึ้น

๔. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ ในจังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ อุดรธานี หนองบัวลำภู และชัยภูมิ โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต ออกแบบการจัดแสดง จัดนิทรรศการ มัลติมีเดีย หรือกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้ชมมีส่วนร่วม มีความสนุกสนานมีเสมอ (Play and Learn) ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ เพื่อขยายฐานนักท่องเที่ยวที่สนใจศึกษาวิวัฒนาการของภาคตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน ปลุกฝังให้เด็กเข้าพิพิธภัณฑ์ผ่านกิจกรรมทัศนศึกษาของโรงเรียนและนันทนาการของครอบครัว พัฒนาสินค้า/บริการ/ของที่ระลึก ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน โฆษณาประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เข้าถึงได้ง่าย และกลับมาได้บ่อยครั้ง

๕. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ศรีสะเกษ นครราชสีมา โดยส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมกีฬาให้ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งจากการกีฬาและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง อาทิ ธุรกิจการแข่งขันต่างๆ การผลิตอุปกรณ์/ชุดกีฬา/ของที่ระลึก สนามแข่งขัน อาหารเสริมและเครื่องดื่ม โรงแรม ร้านอาหาร การเดินทางและขนส่ง ประกันภัย สถาบันพัฒนากีฬาอาชีพทุกระดับ เป็นต้น ส่งเสริมการศึกษา ในด้านเวชศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์การกีฬา และการบริหารจัดการธุรกิจกีฬา เพื่อผลิตบุคลากรรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมกีฬา สนับสนุนการจัดมหกรรมกีฬานานาชาติ รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมทางการตลาด และการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยว

๖. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวธรรมชาติ ในจังหวัดชัยภูมิ เลย นครราชสีมา อุบลราชธานี โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน มุ่งเน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพเพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้เกิดความคุ้มค่าต่อประสบการณ์มากกว่าการท่องเที่ยวที่คุ้มค่าเงิน สนับสนุนให้คนไทยเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่มากขึ้น รวมทั้งให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๗. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐาน ดูแลความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงในลักษณะเครือข่าย เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวจากเมืองหลักไปสู่ชุมชนและท้องถิ่น เชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวระหว่างภาคเอกชนกับชุมชนและท้องถิ่น ทั้งในประเทศและกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมทั้งพัฒนาทักษะฝีมือบุคลากรในภาคบริการและการท่องเที่ยว จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ด้านภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้พัฒนาสินค้า OTOP สินค้าวิสาหกิจชุมชน ของที่ระลึก ร้านอาหาร ที่พักให้มีคุณภาพดี ส่งเสริมการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มตามความสนใจของนักท่องเที่ยว รวมถึงระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

แผนพัฒนาการเกษตรภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕^{๑๐}

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติและสร้างความเชื่อมโยงเพื่อกระจายการท่องเที่ยวทั่วทั้งภาค

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติ อาทิ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ชายหาดชะอำ-หัวหิน สนามกอล์ฟระดับโลกที่เพชรบุรี กาญจนบุรี และพระนครศรีอยุธยา ให้เป็นฐานการกระจายรายได้และ การสร้างงาน โดยยกระดับคุณภาพของธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานระดับนานาชาติ และเป็นທີ່ประทับใจของนักท่องเที่ยว รวมทั้งพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลตะวันตกของภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ เชื่อมกับจังหวัดชุมพร และระนองของภาคใต้

๒. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน โดยฟื้นฟูบูรณะโบราณสถาน และเตรียมความพร้อมของเมืองให้สามารถรองรับภัยพิบัติ โดยเฉพาะอุทกภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. อนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เพื่อรักษาอัตลักษณ์ของเมืองให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดความเจริญรุ่งเรืองด้านศิลปวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ของชาติตลอดไป อาทิ พื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองเก่าเพชรบุรี เมืองเก่ากาญจนบุรี เมืองเก่าราชบุรี เมืองเก่าสุพรรณบุรี และเมืองเก่าลพบุรี

๔. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เช่น กลุ่มประวัติศาสตร์และศาสนา กาญจนบุรี-สุพรรณบุรี-พระนครศรีอยุธยา-อ่างทอง-สิงห์บุรี-ชัยนาท-ลพบุรี-สระบุรี-นครปฐม-ราชบุรี-เพชรบุรี กลุ่มดูแลสุขภาพด้วยแพทย์แผนไทย อาทิ นนทบุรี-สมุทรสาคร-นครปฐม-เพชรบุรี และกลุ่มท่องเที่ยวทางน้ำ อาทิ พระนครศรีอยุธยา-นนทบุรี-ปทุมธานี-อ่างทอง-สิงห์บุรี โดยปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม มีความหลากหลาย และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดอย่างยั่งยืน รวมทั้งบริหารการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ

๕. เพิ่มมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น ตลาดสามชุก ตลาดน้ำอัมพวา ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เกาะเกร็ด ท่องเที่ยวธรรมชาติสวนผึ้ง อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ฯลฯ โดยปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมการท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานสากล

^{๑๐} คณะทำงานขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการพัฒนาระดับภาค กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ภาคกลาง). (๒๕๖๒, กันยายน).

๖. พัฒนาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชน แหล่งผลิตสินค้า OTOP และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้มีเส้นทางหรือเครือข่ายการคมนาคมที่สามารถเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย เป็นการขยายเส้นทางท่องเที่ยวและกระจายรายได้สู่ชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมโดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

๑. นำผลการวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตรมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น นำผลการวิจัยและพัฒนาของสถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติมาใช้ในการพัฒนาการผลิตข้าวในพื้นที่ เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ เพิ่มศักยภาพและยกระดับคุณภาพข้าว ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด เป็นต้น

๒. พัฒนามาตรฐานฟาร์มเพิ่มผลผลิตอาหารปลอดภัย (Food Safety) จากสินค้าเกษตรหลัก ของภาค ได้แก่ ข้าว พืชผัก มะพร้าว โคนม โคเนื้อ สุกร ไก่ เป็ด กุ้ง ปลา โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ จังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง ลพบุรี สระบุรี พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี ราชบุรี นครปฐม และประจวบคีรีขันธ์ เพื่อการส่งออกสินค้าเกษตรคุณภาพสูงที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในตลาดเฉพาะและตลาดระดับบน

๓. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการเกษตรเพื่อยกระดับสู่ Smart Farmer และ Smart Farming โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยและพันธุ์ที่เหมาะสม รวมทั้งปรับปรุงระบบการบริหารจัดการตลาดให้มีประสิทธิภาพ

๔. พัฒนาความอุดมสมบูรณ์ทรัพยากรประมงทะเล โดยเร่งรัดการอนุรักษ์ พื้นฟู และการจัดการ ใช้ประโยชน์ทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อมให้เป็นระบบเหมาะสม ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เช่น การส่งเสริมการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการและวิธีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม การส่งเสริมและพัฒนาการประมงพื้นบ้าน รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจการประมง เป็นต้น ในพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งรอบอ่าวไทย ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และสมุทรปราการ

๕. เพิ่มความสามารถการแข่งขันอุตสาหกรรมประมง (สมุทรสาคร) อุตสาหกรรมก่อสร้าง (สระบุรี) อุตสาหกรรมยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ (พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี สมุทรปราการ) สู่การใช้เทคโนโลยี ที่สูงขึ้น และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๖. พัฒนาทักษะแรงงานให้มีความรู้ขั้นสูง เพื่อยกระดับและปรับเปลี่ยนทักษะแรงงานให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม สามารถรองรับอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

๗. พัฒนากาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรีตอนบน ให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทาง การเกษตรและปศุสัตว์ และกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเชื่อมโยงกับแหล่งผลิตในเมียนมาร์ โดยเพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์เพื่อลดต้นทุนในการขนส่งสินค้า รวมทั้งยกระดับคุณภาพสินค้าอุตสาหกรรมในพื้นที่ให้มีความทันสมัยและให้ได้มาตรฐานสากลไปสู่ตลาดอาเซียน

๘. ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจ SME และ Start Up โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจ อาทิ การนำงานวิจัยนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการใช้กลยุทธ์การตลาด ฯลฯ เพื่อให้สามารถเริ่มต้นธุรกิจและเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อแก้ไขปัญหา น้ำท่วม ภัยแล้ง และคงความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

พัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำในพื้นที่แล้งซ้ำซาก อาทิ จังหวัดกาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี เพชรบุรี เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการน้ำ โดยปรับปรุงและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเดิม วางแผนจัดสรรน้ำ

เพื่อรองรับความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและชุมชนได้อย่างพอเพียงและมีเสถียรภาพ รวมทั้งจัดทำแหล่งกักเก็บน้ำขนาดเล็กกระจายในพื้นที่การเกษตรเพื่อบรรเทาและแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ เปิดประตูการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย-ภาคกลาง-ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองและรถไฟเชื่อมกรุงเทพ-กาญจนบุรี เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนของภาคกับพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศ ให้สามารถเกื้อหนุนและติดต่อทางการพัฒนาระหว่างพื้นที่ได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

๒. เร่งพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นประตูเชื่อม Southern Economic Corridor จากท่าเรือทวาย-ท่าเรือแหลมฉบัง-ท่าเรือสีหนุวิลล์ ประเทศกัมพูชา-ท่าเรือวังเตา ประเทศเวียดนาม โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเดินทางและขนส่งเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

๓. พัฒนามาตรฐานด้านชายแดนไทย-เมียนมา บ้านพุน้ำร้อน ด่านเจดีย์สามองค์ และด่านสิงขร เพื่อเชื่อมโยงการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวกับเมียนมา โดยจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับการพัฒนาในอนาคต พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ระบบสาธารณสุขปศุสัตว์และสาธารณสุขการจุดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน ตลอดจนระเบียบและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

๔. พัฒนาเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจของภาคกลางตามแนวแกนหลักการเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจ พิเศษทวายกับ EEC โดยจัดเตรียมระบบสาธารณสุขปศุสัตว์และสาธารณสุขการ รองรับการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างไทยกับเมียนมา

แผนพัฒนาการเกษตรภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕^{๑๑}

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาภาคตะวันออก ๓ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาภาคตะวันออกให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สากล

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาการผลิตและการค้าผลไม้ภาคตะวันออก ให้เป็นศูนย์ผลไม้เมืองร้อน แห่งเอเชียโดยปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตควบคู่ไปกับการรักษาคุณภาพสินค้า ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การบรรจุหีบห่อ การแปรรูปและการจัดจำหน่าย

๒. ส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ ได้แก่ สุกร ไก่ และโค ในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสระแก้ว ให้ผลผลิตมีคุณภาพและได้มาตรฐานความปลอดภัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยและพันธุ์ที่เหมาะสม รวมทั้งปรับปรุงระบบการบริหารจัดการตลาดให้มีประสิทธิภาพ

๓. พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์บริเวณชายฝั่งอ่าวไทย ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ให้คงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรชายฝั่งอย่างยั่งยืนต่อไป โดยเร่งรัดการอนุรักษ์ พื้นฟู และการจัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อมให้เป็นระบบเหมาะสม ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เช่น การส่งเสริมการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการและวิธีการเพาะเลี้ยงสัตว์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม การส่งเสริมและพัฒนากิจการประมงพื้นบ้าน รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจการประมง เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศ เพื่อนบ้านและเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

^{๑๑} คณะทำงานขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ภาคตะวันออก). (๒๕๖๒, กันยายน). แผนพัฒนาการเกษตรภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕.

แนวทางการพัฒนา

พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนบ้านแหลมและบ้านฝักกาด อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ให้เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนเชื่อมโยงกับจังหวัดพระตะบองและโพนทองของกัมพูชา

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ แก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและจัดระบบการบริหารจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนา

บริหารจัดการน้ำเพื่อบรรเทาภาวะภัยแล้งและน้ำท่วมจันทบุรี ตราด และสระแก้ว โดยปรับปรุง และบำรุงรักษาแหล่งน้ำเดิม จัดสรรน้ำและพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มเติม รองรับความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและชุมชนได้อย่างพอเพียงและมีเสถียรภาพ รวมทั้งส่งเสริมการทำแหล่งเก็บกักน้ำ ขนาดเล็กกระจายในพื้นที่การเกษตรเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

แผนพัฒนาการเกษตรภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕^{๑๒}

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาภาคใต้ ๓ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปยางพาราและปาล์มน้ำมันแห่งใหม่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาเขตอุตสาหกรรมแปรรูปยางพารา หาดใหญ่-สะเตาะ ที่ครบวงจรและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและนิคมอุตสาหกรรมยาง (Rubber City) โดยการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมยางพารา การขยายผลงานวิจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่การผลิต ผลิตภัณฑ์ ยางพารา ปลายน้ำที่มีมูลค่าสูง เช่น การใช้ยางพาราเป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในงานวิศวกรรมหรือใช้ในอุตสาหกรรม (แผ่นยางปูพื้น แผ่นปูคอกสัตว์ ยางรองหมอนรองรถไฟ ยางรองคอกสะพาน และผสมยางมะตอยสำหรับลาดถนนใหม่) และวัสดุเครื่องมือทางการแพทย์ (วัสดุจัดฟัน อุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอนทางการแพทย์ และสายน้ำเกลือ) ตลอดจนส่งเสริมการผลิตเฟอร์นิเจอร์จากไม้ยางที่มีการออกแบบที่ทันสมัย เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมของภาคและเป็นฐานเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ที่ยั่งยืน พัฒนาระบบตลาดยางพารา (ตลาดท้องถิ่น ตลาดกลางยางพารา และตลาดซื้อขายล่วงหน้า) ให้มีความเข้มแข็งและมีระบบการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถใช้เป็นตลาดอ้างอิงที่น่าเชื่อถือของผู้ซื้อ-ขายยางของประเทศและตลาดโลก

๒. พัฒนาเขตอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลแบบครบวงจร ในจังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานีและ ชุมพร เพื่อให้เป็นอุตสาหกรรมใหม่ของภาคและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับน้ำมันปาล์ม รวมทั้งส่งเสริมการผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลในตลาดต่างประเทศ และพัฒนาความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานกลาง คุณภาพผลผลิตปาล์มน้ำมันของอาเซียน และกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน (มาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย) ในฐานะผู้ผลิตน้ำมันปาล์มรายใหญ่ของโลกในการกำหนดมาตรฐานราคาน้ำมันปาล์มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองในตลาดโลกและสร้างเสถียรภาพด้านราคา รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพด้านปาล์มน้ำมันและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง และการพัฒนาสู่โรงงานต้นแบบ

๓. พัฒนาและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีชีวภาพและนวัตกรรมในการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้กับยางพาราและปาล์มน้ำมัน รองรับการพัฒนาอุตสาหกรรม แปรรูป การเกษตรในอนาคต รวมทั้งส่งเสริมการเชื่อมโยงการพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมและเทคโนโลยีร่วมกับสถาบันการศึกษา เพื่อวิจัยพัฒนาการออกแบบ พัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ อาทิ เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์อาหาร เป็นต้น การประชาสัมพันธ์และทำการตลาดผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายยางพาราได้มากขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรหลักของภาคและสร้างความเข้มแข็งสถาบันเกษตรกร

แนวทางการพัฒนา

๑. ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ของภาค เช่น ข้าว (ข้าวสังข์หยด ข้าวหอมกระดังงา ข้าวเล็บนก) ไม้ผล (กล้วยหอมทอง มะพร้าวทุเรียน มังคุด ส้มโอ) กาแฟ (กาแฟโรบัสตา)

^{๑๒} คณะทำงานขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการพัฒนาศูนย์พัฒนาพื้นที่ระดับภาค กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ภาคใต้). (๒๕๖๒, กันยายน).

แผนพัฒนาภาคใต้ด้านการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕).

พืชสมุนไพร และปศุสัตว์ (โคขุนศรีวิชัย) เพื่อให้เป็นสินค้ามูลค่าสูง มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานส่งออก อาทิ เวชสำอาง ยาสมุนไพร เป็นต้น โดยการส่งเสริมความรู้ด้านการกระบวนการผลิตที่ปลอดภัยและสนับสนุนการใช้ ภูมิปัญญา นวัตกรรม และเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปรับปรุงการปลูก การบำรุงรักษา การเก็บเกี่ยว และการแปรรูป เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างความหลากหลายของสินค้าและบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาระบบตรวจรับรองคุณภาพ มาตรฐานสินค้าที่มีประสิทธิภาพสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ พัฒนาระบบขนถ่ายสินค้าและห้องเย็นเพื่อรักษา คุณภาพผลผลิต การต่อยอดการพัฒนาการผลิตสู่ระบบเกษตรมาตรฐานต่างๆ อาทิ เกษตรปลอดภัย และเกษตร อินทรีย์ เป็นต้น ส่งเสริมการสร้างตราสินค้าอัตลักษณ์ เชื่อมโยงไปสู่ภาคการผลิตอื่น อาทิ การท่องเที่ยวการทำ เกษตรแปลงใหญ่ในพื้นที่ที่เหมาะสม (Zoning) ส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบสถาบันเกษตรกร/สหกรณ์ เพื่อยกระดับความสามารถในการผลิต การดำเนินการรวบรวมผลผลิต คัดแยก บรรจุ และประกอบธุรกิจออนไลน์ ผ่านเครือข่ายการสื่อสารสาธารณะ และเพิ่มช่องทางตลาดในกลุ่มตลาดเฉพาะ (Niche Market)

๒. ยกระดับอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงกุ้งและสัตว์น้ำชายฝั่ง และการทำอุตสาหกรรมประมง ทะเลที่ได้ มาตรฐานสากล โดยส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการผลิตที่มี ประสิทธิภาพและมีการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐานสุขอนามัยและเป็นไปตามกฎกติกาสากล การส่งเสริมการจัด ระเบียบเรือประมงเข้าสู่ระบบการควบคุมได้อย่างถูกต้อง มีมาตรการควบคุมและเฝ้าระวังการประมง (IUU) ที่มี ประสิทธิภาพขึ้นไป จนถึงการพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ของสินค้าประมง รวมทั้งส่งเสริม การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารทะเลที่หลากหลายในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และชุมพร

๓. ส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองและความมั่นคง ทางด้านรายได้ให้กับเกษตรกรรายย่อย สามารถใช้ทรัพยากรและปัจจัยการผลิตอย่างคุ้มค่า โดยเฉพาะการทำเกษตร และเลี้ยงสัตว์ผสมผสานรวมกับการปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผล หรือในพื้นที่ปลูกยางพาราและปาล์ม น้ำมันที่ไม่เหมาะสม ส่งเสริมการปลูกพืชพันธุ์ดี (ไม้ผล และพืชผัก รวมทั้งพืชเศรษฐกิจอื่น) ที่คำนึงถึงความสอดคล้อง กับความต้องการของตลาด โดยสนับสนุนความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถี ชาวบ้าน และยกระดับคุณภาพการผลิตให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะมาตรฐานเกษตรอินทรีย์การเพิ่มช่องทาง การตลาดโดยการเชื่อมโยงเครือข่าย รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพดินและแหล่งน้ำเพื่อสนับสนุนการทำเกษตร

๔. ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตและบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นเกษตรกรมืออาชีพ/เกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmer) โดยสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกร การสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กร/สถาบันเกษตรกร และพัฒนา เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์การเกษตร เพื่อร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิต เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร สมัยใหม่ รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตร เทคโนโลยีดิจิทัล ควบคู่กับส่งเสริม ให้เกษตรกรใช้ประโยชน์ในการวางแผนการผลิต และบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มี คุณภาพตามความต้องการของตลาด และมีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสนับสนุนการเข้าถึงแหล่ง เงินทุนที่เป็นธรรมและทั่วถึง พัฒนาผู้ประกอบการและ SMEs รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจ Start up และการ พัฒนาการเชื่อมโยงธุรกิจตามแนวทางประชารัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับสินค้าเกษตรให้ได้ มาตรฐานสากล สามารถสร้างแบรนด์ที่เป็นอัตลักษณ์และแข่งขันในตลาดโลกได้

๕. สร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกรและชุมชน โดยสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และช่องทาง การตลาดทั้งในและต่างประเทศ สร้างโอกาสในการเรียนรู้ระบบและตามอัธยาศัย ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้านอาชีวศึกษาที่ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการแรงงานในภาค เพื่อ เสริมสร้างรายได้และเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในอนาคต รวมทั้งสนับสนุนชุมชนให้สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยใช้ประโยชน์จากการพัฒนาระบบเครือข่าย เทคโนโลยีดิจิทัลและดิจิทัลแพลตฟอร์ม สื่อดิจิทัล เพื่อการศึกษาในทุกระดับทุกประเภทอย่างทั่วถึงและมี ประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างโอกาสในการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข ตลอดจนพัฒนาความสามารถในการพึ่งพา

ตนเองและการจัดการตนเอง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ อนุรักษ์ ป่าไม้ และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

๑. เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการฐานทรัพยากรให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ ประมง และชายฝั่ง เพื่อเป็นปัจจัยการผลิตที่มีประสิทธิภาพ โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรโดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน ส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน ป่าชายเลน การปลูกไม้เศรษฐกิจ การรักษาระบบนิเวศทางทะเล อนุรักษ์ฟื้นฟูสัตว์น้ำบริเวณป่าชายเลน และการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง โดยใช้เทคโนโลยีและรูปแบบที่เหมาะสมกับแต่ละสภาพพื้นที่ และการจัดระเบียบและกำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสิ่งปลูกสร้างบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล เพื่อลดผลกระทบต่อการกัดเซาะบริเวณชายฝั่ง รวมทั้งจัดการฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนทางการเกษตรที่เหมาะสมและระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒. วางระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ โดยนำเทคโนโลยี มาใช้ในการจัดทำระบบการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำที่ทันสมัย จัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งและอุทกภัยในพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมซ้ำซาก อาทิ พัทลุง และนครศรีธรรมราช รวมทั้งจัดหาน้ำเพื่อชุมชนชนบทและน้ำเพื่อการบริโภคอุปโภค และการเกษตรที่เพียงพอ ตลอดจนการพัฒนาาระบบสำรองและกักเก็บน้ำ และระบบส่งน้ำดิบ โดยการพัฒนาระบบโครงข่ายท่อส่งน้ำ ระบบจำหน่ายน้ำ และการเพิ่มประสิทธิภาพระบบส่งน้ำให้เพียงพอเพื่อสนับสนุนปริมาณความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นในเขตเมือง เพื่อการอยู่อาศัย พาณิชยกรรม และบริการ และลดผลกระทบจากปัญหาขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง

๓. ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานเพื่อสร้างความมั่นคง ด้านพลังงาน โดยส่งเสริมการใช้พลังงานจากธรรมชาติ อาทิ ลม แสงแดด ชีวมวล (จากวัสดุ เหลือใช้ทางการเกษตร) และส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในสาขาพลังงาน โดยใช้รูปแบบการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public Private Partnership: PPP) รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และส่งเสริม การใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ประหยัดพลังงานให้กับผู้ประกอบการ การให้ความรู้กับประชาชนในการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. บริหารจัดการและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ โดยการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการมลพิษ อาทิ ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียและระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่เหมาะสม การให้ความรู้การจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง ควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนทุกวัยทั้งในและนอกระบบการศึกษา รณรงค์การบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อลดปริมาณการเกิดของเสีย ส่งเสริมและเข้มงวดการดำเนินมาตรการ ๓ R (Reduce Reuse Recycle) ทั้งในระดับท้องถิ่นและชุมชน ส่งเสริมระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ปลายทางอย่างเหมาะสม เช่น การใช้ระบบฝังกลบที่ถูกหลักวิชาการ การแปลงขยะเป็นพลังงาน เป็นต้น สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนท้องถิ่นและชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้วยมาตรการจูงใจ ทั้งมาตรการทางภาษีและมาตรการสนับสนุนงบประมาณ

แผนพัฒนาการเกษตรภาคใต้ชายแดน พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕^{๑๓}

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาภาคใต้ชายแดน ๑ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรเพื่อสร้าง ความมั่นคงให้กับภาคการผลิต

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร

^{๑๓} คณะทำงานขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการพัฒนาด้านพื้นที่ระดับภาค กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. แผนพัฒนาการเกษตรภาคใต้ชายแดน ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

๑.๑ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยการสนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการปลูก การบำรุงรักษา พัฒนารายสาขายพันธุ์ที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่และลดต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ ประกอบด้วย ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ข้าว และไม้ผล

๑.๒ พัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร พัฒนาการตลาดกลางสินค้าเกษตร โดยเฉพาะยางพารา ปาล์มน้ำมัน เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงราคาและศูนย์กลางการซื้อขายในพื้นที่ โดยพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถเชื่อมโยงแหล่งซื้อขายทั้งในและต่างประเทศ ส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าทั้งระบบ Online และ Offline

๑.๓ ส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยปรับระบบการผลิตให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืน อาทิ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน และเกษตรปลอดภัย โดยการปลูกพืชที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของตลาด และการทำปุ๋ยสัสด์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด เพื่อเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยงจากความผันผวนด้านราคา รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ในการวางแผนการผลิตและบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบ

๒. ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงกุ้งและสัตว์น้ำชายฝั่งเพื่อการส่งออกและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี และนราธิวาส โดยพัฒนาเพื่อยกระดับศูนย์วิจัยและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้เป็นศูนย์กระจายพันธุ์สัตว์น้ำที่มีคุณภาพ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบมาตรฐานการจัดการฟาร์มรวมทั้งกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพมีสุขอนามัยที่ได้มาตรฐานและเป็นไปตามกฎและกติกาสากล ตลอดจนการพัฒนากระบวนการผลิต และส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารทะเลที่หลากหลายและได้มาตรฐาน สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาดและเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญให้กับภาคใต้ได้อย่างยั่งยืน ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อตลาดเฉพาะ (Niche Market)

๓. ส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านอาหาร สร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส โดยการวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ เพื่อเพิ่มปริมาณสัตว์ที่มีพันธุกรรมดีและกระจายสัตว์พันธุ์ดีไปยังเกษตรกร การส่งเสริมและขยายการเลี้ยงไก่เบตง โคเนื้อ และแพะ ให้เพียงพอต่อการบริโภคในพื้นที่ สนับสนุนโรงฆ่าและที่ได้มาตรฐาน ถูกหลักสุขอนามัย และส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม อาทิ นมแพะพาสเจอร์ไรส์ ไอศกรีม และเครื่องสำอาง รวมทั้งสนับสนุนการเลี้ยงปศุสัตว์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตมุสลิมให้เป็นวัตถุประสงค์สำหรับแปรรูปที่ได้มาตรฐานฮาลาล

๔. ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตและบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นเกษตรกรมืออาชีพ/เกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmer) และการส่งเสริมการทำธุรกิจการเกษตรแบบครบวงจร มีการเชื่อมโยงเครือข่ายในรูปแบบคลัสเตอร์ และบริหารจัดการร่วมกันในรูปแบบเกษตรแปลงใหญ่ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิต เครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตรสมัยใหม่ สนับสนุนสร้างและพัฒนางานองค์กรสถาบันเกษตรกรและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์การเกษตรให้มีความเข้มแข็ง ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรแห่งอนาคตและเทคโนโลยีดิจิทัล อาทิ เกษตรแม่นยำ เพื่อลดความเสียหายจากภัยพิบัติและความเสียหายกรณีเกิดโรคระบาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในการวางแผนการผลิต และบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดและมีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งความรู้และแหล่งเงินทุนที่เป็นธรรมและทั่วถึง เพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจฐานราก รวมทั้งพัฒนาผู้ประกอบการและ SMEs ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจ Startup และการพัฒนาความเชื่อมโยงธุรกิจตามแนวประชารัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานสากล และสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

๕. ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีฐานชีวภาพและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตภาคการเกษตร โดยการส่งเสริมการนำผลการวิจัยด้านเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป และการเก็บรักษา อาทิ การใช้เทคโนโลยีฐานชีวภาพในการผลิตภาคเกษตร การใช้เทคโนโลยีฐานชีวภาพในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร และส่งเสริมการเชื่อมโยงการพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมและเทคโนโลยีร่วมกับสถาบัน การศึกษา เพื่อวิจัย

พัฒนาการออกแบบ พัฒนาและแปรรูปสินค้าเกษตร โดยการใช้เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อรักษาคุณภาพสินค้า รวมทั้งการสร้างผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ที่หลากหลาย

๖. ส่งเสริมการสร้างตราสินค้า (Brand) ผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะสินค้าที่ใช้วัตถุดิบ ทางการเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์ประจำถิ่น และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรมในการผลิตบรรจุภัณฑ์ การขึ้นทะเบียนและคุ้มครองสิทธิให้กับสินค้า เพื่อจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง รวมทั้งนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดให้กับสินค้า สร้างตราสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่น ตลอดจนใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์แต่ละพื้นที่ในการเชื่อมโยงไปสู่ภาคการผลิตอื่น เช่น การท่องเที่ยวและบริการ อาทิ ไก่เบตง และปลาภูเขา รองรับการท่องเที่ยว เชิงอาหาร เป็นต้น และส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในระดับประเทศ และส่งออกไปยังตลาดโลก

๗. พัฒนาพื้นที่อำเภอหนองจิกต่อเนื่องอำเภอเมืองปัตตานี ให้เป็นเขตอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปปาล์ม น้ำมัน ยางพารา มะพร้าว และการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง และอุตสาหกรรมแปรรูปประมงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมหนองจิกและนิคมอุตสาหกรรมบานา ส่งเสริมการทำประมงและการแปรรูปที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสนับสนุนผู้ประกอบการให้มาลงทุนในพื้นที่ โดยการให้สิทธิพิเศษ มาตรการทางการเงินและการคลัง

๘. พัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำลุ่มน้ำ เพื่อป้องกันความเสียหายพื้นที่เศรษฐกิจและสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากรน้ำ โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการออกแบบระบบน้ำในลุ่มน้ำหลัก และพัฒนาระบบโครงข่ายน้ำของภาค (ลุ่มน้ำปัตตานี แม่น้ำสายบุรี และลุ่มน้ำบางนรา) พัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพระบบกักเก็บน้ำ และระบบกระจายน้ำ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย รวมทั้งจัดการคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำตามธรรมชาติให้มีความสะอาดและเหมาะสมสำหรับการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อการอุปโภค บริโภค อุตสาหกรรม และการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อกระจายประโยชน์ที่เป็นธรรมกับทุกภาคส่วน

๙. สนับสนุนการปรับปรุงท่าเทียบเรือปัตตานีให้มีมาตรฐาน สามารถรองรับการขนส่งสินค้า Feeder ไปยังท่าเรือของมาเลเซียและอินโดนีเซียได้ ปรับปรุงร่องน้ำเพื่อรองรับเรือขนาดใหญ่สำหรับท่าเรือปัตตานี และท่าเรือจังหวัดนราธิวาส การก่อสร้างคันกันคลื่น พัฒนาระบบการให้บริการด้านการขนส่งทางเรือและระบบ โลจิสติกส์ที่ได้มาตรฐาน และส่งเสริมการใช้ท่าเรือในเชิงพาณิชย์ รวมทั้งการบริหารจัดการท่าเรือแบบมีส่วนร่วมจาก ชุมชนโดยรอบในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาการเดินทางเรือสินค้าตามแนวชายฝั่งมีการเติบโตอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑๐. ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคการผลิตและบริการในพื้นที่ และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และพัฒนาสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรการเกษตร และทรัพยากรชีวภาพ รวมทั้งการจัดการทรัพยากรให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะทรัพยากร ดิน น้ำ ป่าไม้ ประมง และชายฝั่ง เพื่อเป็นปัจจัยการผลิตที่มีประสิทธิภาพ โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน และการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งโดยใช้เทคโนโลยีและรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และการจัดระเบียบกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสิ่งปลูกสร้างบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล เพื่อลดผลกระทบต่อ การกัดเซาะบริเวณชายฝั่ง รวมทั้งจัดการฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนทางการเกษตรที่เหมาะสม และระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑๐ ยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

แผนพัฒนาจังหวัดยะลา (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดยะลา : คุณภาพชีวิตมั่นคง เกษตรมั่งคั่ง ท่องเที่ยวยั่งยืน
คำอธิบายเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดยะลา

คุณภาพชีวิตมั่นคง หมายถึง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาวะที่ดี มีขีดความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก สังคมมีความสันติสุข ชุมชน

สามารถบริหารจัดการความสงบเรียบร้อยของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ประชาชนมีความเป็นอยู่เรียบง่าย ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานดำเนินชีวิตจังหวัดยะลา มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงเป็นธรรมสามารถพึ่งพาตนเองได้ เข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานได้ ภาครัฐมีสมรรถนะสูง การพัฒนาจังหวัดยึดหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา มีรายได้และอาชีพที่มั่นคง

เกษตรมั่นคง หมายถึง สถาบันการเกษตรมีความเข้มแข็ง เกษตรกรมีความเป็นมืออาชีพที่มีศักยภาพในการจัดการผลผลิตให้มีคุณภาพ มีเทคโนโลยี นวัตกรรมทางการเกษตร ผลผลิตหลักทางการเกษตรของจังหวัดมีคุณภาพ มาตรฐาน ผลผลิตเกินรายได้แบรนดของจังหวัดจากฐานของเกษตรสามารถสร้างมูลค่าให้กับจังหวัด และรายได้ให้กับเกษตรกร ผลผลิตการเกษตรพรีเมียมของจังหวัดมีมูลค่าและแข่งขันได้เป็นศูนย์กลางผลผลิตด้านไม้ผล ปศุสัตว์ที่มีคุณภาพ จังหวัดยะลาเป็นพื้นที่ที่มีความมั่นคงทางอาหาร เป็นเมืองอาหารปลอดภัย

ท่องเที่ยวยั่งยืน หมายถึง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดเติบโตอย่างต่อเนื่อง เน้นการสร้างคุณค่า และมูลค่าจากความหลากหลายทางชีวภาพและพหุวัฒนธรรม การเชื่อมโยงการพัฒนาการท่องเที่ยวจากฐานของชุมชน ด้วยนวัตกรรม ชุมชนมีความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง การท่องเที่ยวของชุมชนสร้างงาน อาชีพ หนุนเสริมเศรษฐกิจของชุมชน แหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัดได้รับการบริหารจัดการให้มีมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวในระดับชั้นนำ เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีธรรมาภิบาลในการจัดการการท่องเที่ยวชายแดนเติบโตอย่างต่อเนื่อง จังหวัดยะลาเป็นต้นแบบในระดับประเทศในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและพหุวัฒนธรรม จังหวัดประสบความสำเร็จในการยกระดับอำเภอเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาจังหวัดยะลา ๒ ประเด็นการพัฒนา ได้แก่

ประเด็นการพัฒนา ที่ ๑ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการบริหารจัดการการเกษตรและอุตสาหกรรม ต่อเนื่องจากภาคการเกษตรที่แข่งขันได้

ประเด็นการพัฒนา ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และศักยภาพของประชาชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๑๑ ยุทธศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาภาคเกษตรเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๑. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

๑.๑ ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัด

๑.๑.๑ ลักษณะทางภูมิศาสตร์

๑) ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

จังหวัดยะลาเป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทย จังหวัดยะลา มีเนื้อที่ทั้งหมด ๔,๕๒๑.๐๘ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒,๘๒๕,๖๗๔ ไร่ ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๕-๗ องศาเหนือ กับเส้นแวงที่ ๑๐๐-๑๐๒ องศาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยเฉลี่ยระหว่าง ๑๐๐-๒๐๐ เมตร สภาพภูมิประเทศมีลักษณะเป็นภูเขาเนินเขาและหุบเขาตั้งแต่ตอนกลางจนถึงใต้ พื้นที่ราบส่วนใหญ่อยู่ระหว่างตอนเหนือของจังหวัด ได้แก่ บริเวณที่ราบแม่น้ำปัตตานี และแม่น้ำสายบุรี ห่างจากกรุงเทพฯ ทางรถไฟ ๑,๐๕๕ กิโลเมตร ทางรถยนต์ ๑,๐๘๔ กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่าไม้ พื้นที่ราบมีน้อยมีอาณาเขต ติดต่อกับจังหวัดสงขลา ปัตตานี นราธิวาส และประเทศมาเลเซียดังนี้

๒) อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานี
ทิศใต้	ติดต่อกับรัฐเปรัก ประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดนราธิวาส และรัฐเปรัก ประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดสงขลา และรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

๓) สภาพพื้นที่

สภาพพื้นที่ของจังหวัดยะลา เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ บริเวณพื้นที่ตอนเหนือในเขตอำเภอยะหา อำเภอเมืองยะลา อำเภอรามันและอำเภอกรงปินัง พื้นที่ตอนกลางตั้งแต่อำเภอบันนังสตา อำเภอธารโต และอำเภอเบตง ตลอดจนจรดแนวพรมแดน ทางใต้มีสภาพพื้นที่เป็นที่สูงและภูเขา

สภาพพื้นที่โดยรวม จำแนกลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ย่อย ๔ บริเวณ ดังนี้

(๑) พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีความสูงน้อยกว่า ๒๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลและมีระดับความลาดชันต่ำ ประมาณ ๐-๑ % พื้นที่เกิดจากตะกอนลำน้ำที่แม่น้ำพัดพามาที่บึงจึงเป็นเขตที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงปานกลาง พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำของจังหวัดยะลา มีเนื้อที่ประมาณ ๒๓๔,๔๕๖ ไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๘.๓๐ ของพื้นที่จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ตอนเหนือของจังหวัดในเขตอำเภอเมืองยะลา อำเภอรามันและพื้นที่บางส่วนของอำเภอยะหา พื้นที่บางบริเวณจะเป็นที่ลุ่มต่ำมีน้ำขังตลอดปีเรียกว่าที่พุ่ม ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอรามัน เช่น พรุโต๊ะพราน พรุบึงน้ำใส พรุโต๊ะแนแฉ เป็นต้น

(๒) พื้นที่ราบลูกคลื่นลอนลาดเป็นพื้นที่ต่อเนื่องจากพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบที่มีระดับความสูงไม่เกิน ๒๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล เช่นกัน เพียงแต่มีระดับความลาดชันระหว่าง ๒ - ๕ % ลักษณะของพื้นที่จึงเป็นที่ราบสูงต่ำสลับกันคล้ายลูกคลื่นหรือลูกพูก พบในพื้นที่ทางตอนเหนือของจังหวัด โดยเป็นพื้นที่บางส่วนของอำเภอยะหา อำเภอเมือง และอำเภอรามัน

(๓) พื้นที่ลูกคลื่นลอนชัน สภาพพื้นที่คล้ายกับที่ราบลูกคลื่นลอนลาด แต่มีระดับสูงมากกว่า ทั้งนี้เพราะเป็นเขตต่อเนื่องจากที่สูงและภูเขา โดยมีระดับความลาดชันของพื้นที่ระหว่าง ๕ - ๒๐% พบการกระจายเป็นบริเวณกว้างในเขตพื้นที่ตอนเหนือของจังหวัดในเขตอำเภอยะหา อำเภอรามัน และพื้นที่บางส่วนของอำเภอกรงปินัง

(๔) พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดมีลักษณะเป็นที่สูงและภูเขาสลับซับซ้อนทอดตัวในแนวเหนือ-ใต้ ตั้งแต่ตอนกลางของจังหวัดในพื้นที่อำเภอกรงปินัง ตอนใต้ของอำเภอยะหาตลอดลงมาทางใต้ ครอบคลุม

พื้นที่แทบทั้งหมดของอำเภอธารโตและอำเภอเบตง สภาพพื้นที่ที่มีความสูงตั้งแต่ ๒๐๐ เมตร ถึงเกินกว่า ๑,๐๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล และมีระดับความลาดชันของพื้นที่เกินกว่าร้อยละ ๒๐ ภูเขาที่สำคัญ ได้แก่ เขาป้อยอ เขาปิโละ และ เขาสันกาลาคีรี ซึ่งเป็นภูเขาที่เป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างประเทศ เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำสายหลักของจังหวัด ได้แก่ แม่น้ำปัตตานี แม่น้ำสายบุรี ตลอดจนลำธารและลำคลองสาขาต่างๆ

๔) ลักษณะดิน

จากการศึกษาลักษณะและสมบัติของดินในพื้นที่จังหวัดยะลา พบว่า สามารถแบ่งออกเป็น ๑๓ กลุ่มชุดดิน มีเนื้อที่ประมาณ ๒,๗๐๙,๘๘๔ ไร่ หรือร้อยละ ๙๕.๙๐ ของเนื้อที่ทั้งหมดและเป็นพื้นที่เบ็ดเตล็ด ๖ หน่วย ได้แก่ พื้นที่เหมืองแร่ (AML) ที่ลุ่มชื้นแฉะ (MARSH) ที่ดินดัดแปลง (ML) บ่อขุด (P) พื้นที่ชุมชน หมู่บ้าน (U) และพื้นที่น้ำ (W) มีเนื้อที่ประมาณ ๑๑๕,๗๙๐ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๑๐ ของพื้นที่ทั้งหมด สามารถจำแนกความเหมาะสมของดินในการปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้ดังนี้

(๑) ที่ดินเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว เป็นพื้นที่ลุ่ม สภาพพื้นที่ราบเรียบ (ร้อยละ ๐ - ๒) มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๕, ๖ และ ๑๗ มีเนื้อที่รวม ๑๒๗,๗๓๘ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๔๑ ของพื้นที่จังหวัด

(๒) ดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ ไม้ยืนต้น ไม้ผล กาแฟ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และหญ้าเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ (ร้อยละ ๐-๒) ดินมีการระบายน้ำดี หรือดีปานกลาง ได้แก่ ชุดกลุ่มดินที่ ๓๒ มีเนื้อที่ ๗๒,๘๔๒ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๕๘ ของพื้นที่จังหวัด และดินที่เป็นดินเหนียวมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีการระบายน้ำดี และสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนชัน (ร้อยละ ๑๒-๒๐) ควรมีการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การทำแนวหญ้าแฝก หรือปลูกพืชขวางทางลาดเท เพื่อป้องกันการชะล้างของหน้าดิน

(๓) ดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ ไม้ยืนต้น ไม้ผล กาแฟ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และหญ้าเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาดชัน (ร้อยละ ๐ - ๕) มีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย หรือดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินมีการระบายน้ำดี ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๓๔, ๓๙ และ ๖๐ มีเนื้อที่ ๑๙๔,๙๐๖ ไร่ หรือร้อยละ ๖.๘๙ ของพื้นที่ของจังหวัด

(๔) ดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ ไม้ยืนต้น ไม้ผล กาแฟ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และหญ้าเลี้ยงสัตว์ เป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงเป็นลูกคลื่นลอนชัน (ร้อยละ ๕-๒๐) เป็นดินลึกปานกลาง มีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินร่วนปนทราย และจะพบชั้นลูกรังหรือหินพื้นภายใน ๑๐๐ เซนติเมตร ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีการระบายน้ำดี ได้แก่กลุ่มชุดดินที่ ๕๐ และ ๕๓ มีเนื้อที่ ๑๔๗,๔๖๔ ไร่ หรือร้อยละ ๕.๒๓ ของพื้นที่จังหวัด

(๕) ดินที่ไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ ไม้ยืนต้น ไม้ผล กาแฟ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และหญ้าเลี้ยงสัตว์ เป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงเป็นลูกคลื่นลอนชัน (ร้อยละ ๕- ๒๐) เป็นดินตื้น มีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนกรวดลูกรังหรือดินร่วนปนทราย และจะพบชั้นหินพื้นภายใน ๕๐ เซนติเมตร ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีการระบายน้ำได้ดี ได้แก่กลุ่มชุดดินที่ ๔๕ และ ๕๑ มีเนื้อที่ ๓๙,๕๔๖ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๓๙ ของพื้นที่จังหวัด

(๖) ดินไม่เหมาะสมทางด้านกรเกษตรควรอนุรักษ์ไว้เป็นป่าไม้หรือปลูกป่าเพิ่มเติมในบริเวณที่ถูกถากถาง มีหินพื้นโผล่ ดินที่มีความลาดชันสูง ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๖๒ มีเนื้อที่ ๒,๐๓๙,๕๙๕ ไร่ หรือร้อยละ ๗๒.๑๘ ของพื้นที่จังหวัด

(๗) หน่วยแผนที่ดินเบ็ดเตล็ด เป็นหน่วยของแผนที่ที่ได้แยกออกจากพื้นที่ดินที่มีศักยภาพในการใช้ประโยชน์ ได้แก่ พื้นที่เหมืองแร่ (AML) ที่ลุ่มชื้นแฉะ (MARSH) ที่ดินดัดแปลง (ML) บ่อขุด (P) พื้นที่ชุมชน หมู่บ้าน (U) และพื้นที่น้ำ (W) มีเนื้อที่ประมาณ ๑๑๕,๗๙๐ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๑๐ ของเนื้อที่ทั้งหมด

๑.๑.๒ ลักษณะภูมิอากาศ

๑) ฤดูกาล

จังหวัดยะลา ตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้นและมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีสภาพอากาศแบบร้อนชื้น มี ๒ ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม และฤดูฝนเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ถึงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์

๒) ปริมาณน้ำฝน

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๒,๕๐๒.๔๙ มิลลิเมตรต่อปี โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุด เมื่อปี ๒๕๖๐ จำนวน ๓,๗๑๐.๐ มิลลิเมตรต่อปี ปริมาณน้ำฝนต่ำสุด เมื่อปี ๒๕๕๘ จำนวน ๑,๗๙๐.๐ มิลลิเมตรต่อปี ฝนตกเฉลี่ย ๑๔๘ วันต่อปี ช่วงระหว่างเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน จะมีฝนตกชุกที่สุด

ตารางที่ ๑ ปริมาณน้ำฝน ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๖๒ (ข้อมูล ๑๐ ปี)

ปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำฝน (มม.)
๒๕๕๓	๒,๗๗๑.๒
๒๕๕๔	๓,๓๓๗.๒
๒๕๕๕	๒,๑๔๗.๔
๒๕๕๖	๒,๖๗๕.๗
๒๕๕๗	๒,๐๘๐.๘
๒๕๕๘	๑,๗๙๐.๐
๒๕๕๙	๑,๙๑๑.๙
๒๕๖๐	๓,๗๑๐.๐
๒๕๖๑	๒,๓๗๘.๖
๒๕๖๒	๒,๒๒๒.๑
๒๕๖๓	๒,๖๓๗.๙

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดยะลา

๓) อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๒๒.๑๘ องศาเซลเซียส และสูงสุดเฉลี่ย ๓๕.๗ องศาเซลเซียส

ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดเฉลี่ย ๔๗.๓๑% และสูงสุดเฉลี่ย ๙๗.๔๕%

ตารางที่ ๒ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด - ต่ำสุด ปี ๒๕๕๓-๒๕๖๒ (ข้อมูล ๑๐ ปี)

ปี พ.ศ.	อุณหภูมิ (°C)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๕๓	๓๖.๑	๒๒.๗	๒๘.๕	๙๘.๙	๔๔.๔	๗๖.๘
๒๕๕๔	๓๔.๕	๒๒.๓	๒๗.๒	๙๙.๙	๕๓.๖	๘๑.๙
๒๕๕๕	๓๕.๑	๒๒.๙	๒๗.๓	๙๖.๗	๕๐.๑	๘๐.๘
๒๕๕๖	๓๕.๑	๒๒.๕	๒๗.๑	๙๖.๖	๕๔.๐	๘๑.๗
๒๕๕๗	๓๖.๑	๒๐.๔	๒๗.๑	๙๗.๙	๔๔.๐	๘๐.๓
๒๕๕๘	๓๖.๑	๒๑.๗	๒๗.๓	๙๖.๙	๔๑.๖	๘๐.๒
๒๕๕๙	๓๘.๓	๒๒.๙	๒๗.๘	๙๗.๑	๓๙.๕	๗๙.๔
๒๕๖๐	๓๔.๓	๒๒.๗	๒๗.๐	๙๗.๒	๕๒.๘	๘๒.๖
๒๕๖๑	๓๔.๗	๒๑.๗	๒๗.๒	๙๗.๒	๕๐.๘	๘๑.๕
๒๕๖๒	๓๖.๗	๒๒.๐	๒๗.๙	๙๖.๑	๔๒.๓	๗๙.๐

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดยะลา

๑.๑.๓ แหล่งน้ำธรรมชาติ

๑) แม่น้ำ จังหวัดยะลาเป็นจังหวัดที่ค่อนข้างขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรแม้จะมีการสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำขึ้นที่บ้านบางกลาง อำเภอบันนังสตาก็ตาม แต่ใช้เพื่อการผลิตกระแสไฟฟ้าเท่านั้น ไม่มีระบบชลประทานต่อเนื่อง จะมุ่งเน้นในเขตตอนล่างของแม่น้ำ คือ บริเวณจังหวัดปัตตานี แม่น้ำสำคัญในจังหวัดยะลา ได้แก่

(๑) แม่น้ำปัตตานี ต้นน้ำเกิดจากภูเขาในเทือกเขาสันกาลาศีรี บริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย ในเขตอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ไหลผ่านอำเภอธารโต อำเภอบันนังสตา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา และไหลผ่านอำเภอยะรัง อำเภอหนองจิก และออกสู่ทะเลอ่าวไทยที่อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี มีความยาวประมาณ ๒๑๐ กิโลเมตร

(๒) แม่น้ำสายบุรี แหล่งต้นน้ำอยู่บนภูเขาสันกาลาศีรีในพื้นที่อำเภอสุคีริน ไหลผ่านอำเภอจะแนะ อำเภอศรีสาคร อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ผ่านอำเภอรามัน จังหวัดยะลา ออกสู่ทะเลอ่าวไทยที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี มีความยาวประมาณ ๑๗๐ กิโลเมตร

(๓) คลองเทพา เป็นคลองขนาดใหญ่ ต้นน้ำเกิดจากเขาดีโตก เทือกเขาสันกาลาศีรี ในพื้นที่อำเภอกาบัง ไหลผ่านอำเภอบันนังสตา อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ผ่านอำเภอสะบ้าย้อย ไหลลงสู่ทะเลอ่าวไทยที่อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

๒) คลองธรรมชาติ จังหวัดยะลา มีลำคลองธรรมชาติ จำนวน ๓๘๓ สาย

๓) หนอง บึง จังหวัดยะลา มีหนอง และบึง รวมกัน จำนวน ๑๑๓ แห่ง

๔) มีน้ำพุ น้ำซับ จังหวัดยะลา มีแหล่งน้ำพุ น้ำซับ จำนวน ๑๖ แห่ง

๑.๑.๔ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

๑) ป่าสงวนแห่งชาติ

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติของจังหวัดยะลา

ลำดับที่	ชื่อป่า	ท้องที่อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)
๑	ป่าสงวนแห่งชาติป่ากาบัง	กาบัง	๑๖๘,๗๕๐
๒	ป่าสงวนแห่งชาติป่าต้นหยงกาลอ	ยะหา	๗,๑๘๗.๕๐
๓	ป่าสงวนแห่งชาติป่าเบตง	เบตง	๑๗๕,๐๐๐
๔	ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาใหญ่	เมือง ยะหา	๒๓,๗๕๐
๕	ป่าสงวนแห่งชาติป่าลาบู-ถ้ำทะลุ	ยะหา กาบัง บันนังสตา กรงปินัง	๒๐๘,๘๕๐
๖	ป่าสงวนแห่งชาติป่าสกายอควิวิง-ลาบู	ยะหา กาบัง	๘,๑๒๕
๗	ป่าสงวนแห่งชาติป่าลาก๊ะ	รามัน	๑๑,๐๓๙
๘	ป่าสงวนแห่งชาติป่าเทือกเขากาลอ	รามัน กรงปินัง	๔๑,๗๑๙
๙	ป่าสงวนแห่งชาติป่าจะก๊ะ	รามัน	๑๗,๔๕๑
๑๐	ป่าสงวนแห่งชาติป่ากาโสด	บันนังสตา	๖,๒๘๑.๒๕
๑๑	ป่าสงวนแห่งชาติป่าบูกิตตำมะชูและป่าบูกิตกือแล	เบตง	๒๗๕
รวม			๖๖๘,๔๒๗.๗๕

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดยะลา

๒) อุทยานแห่งชาติ

ตารางที่ ๔ แสดงจำนวนอุทยานแห่งชาติ

ลำดับที่	ชื่อป่า	ท้องที่อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)
๑	อุทยานแห่งชาติปางกลาง	เบตง บันนังสตา และธารโต	๑๖๓,๑๒๕
๒	อุทยานแห่งชาติบูโด-สุไหงปาตี	รามัน	๑๗,๔๕๑
๓	อุทยานแห่งชาติทรายขาว	โคกโพธิ์	๖,๘๗๕
รวม			๑๘๗,๔๕๑

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดยะลา

๓) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

จังหวัดยะลา มีพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน ๑ แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าบาลา-ฮาลา ท้องที่อำเภอเบตง พื้นที่ ๘๐,๓๐๐ ไร่

๔) ป่าเตรียมการสงวน

ตารางที่ ๕ แสดงพื้นที่ป่าเตรียมการสงวน

ลำดับที่	ชื่อป่า	ท้องที่อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)
๑	ป่าเตรียมการสงวนป่าฝั่งขวาแม่น้ำปัตตานี (แปลงที่ ๑)	บันนังสตา และรามัน	๙,๑๐๖.๒๕
๒	ป่าเตรียมการสงวนป่าฝั่งขวาแม่น้ำปัตตานี (แปลงที่ ๒)	บันนังสตา และธารโต	๗๔,๓๖๘.๗๕

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดยะลา

๕) ป่าที่นิคมคืนให้กรมป่าไม้

ป่าที่นิคมคืนให้กรมป่าไม้ ท้องที่อำเภอเบตง พื้นที่ ๒๕๔,๐๐๐ ไร่

๑.๒ ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัด

๑.๒.๑ การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดยะลาแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๘ อำเภอ ๕๘ ตำบล ๓๗๙ หมู่บ้าน ๑๑ เทศบาล ๕๒ อบต.

ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๖ การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัด

อำเภอ	พื้นที่ ตร.กม.	ร้อยละ	ที่ว่าการอำเภอ ห่างจากศาลากลาง จังหวัด (กม.)	จำนวน				
				ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลนคร/ เมือง/ตำบล	อบต.	ชุมชน
เมืองยะลา	๔๖๒.๒๔	๙.๕๗	๑๐๐ เมตร	๑๔	๘๐	๔	๑๑	-
กรงปินัง	๑๘๕	๓.๘๓	๑๐	๔	๒๓	-	๔	-
บันนังสตา	๗๑๕	๑๔.๘	๔๐	๖	๕๐	๒	๕	-
ยะหา	๔๙๙.๙	๑๐.๔	๒๐	๗	๔๙	๑	๗	-
กาบัง	๔๕๑	๙.๓๔	๔๐	๒	๑๘	-	๒	-
รามัน	๕๑๖.๐๓	๑๐.๗	๒๐	๑๖	๙๐	๒	๑๕	-
ธารโต	๖๗๕	๑๔	๖๐	๔	๓๗	๑	๔	-
เบตง	๑,๓๒๘	๒๗.๕	๑๔๐	๕	๓๒	๑	๔	-
รวม	๔,๘๓๒.๑๗	๑๐๐	๓๓๐	๕๘	๓๗๙	๑๑	๕๒	-

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดยะลา

จังหวัดยะลามีประชากร จำนวน ๑๗๐,๐๙๑ ครั้วเรือน ทั้งหมด ๕๓๘,๖๐๒ ราย เป็นเพศชาย ๒๖๗,๙๑๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๗๕ เป็นเพศหญิง ๒๗๐,๖๘๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๒๕

ตารางที่ ๗ จำนวนประชากรของจังหวัดยะลา

อำเภอ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวมประชากร (คน)	จำนวนครั้วเรือน
อำเภอเมือง	๘๒, ๙๒๒	๘๘,๒๘๔	๑๗๑,๒๐๖	๖๒,๐๙๐
อำเภอรามัน	๔๘,๒๐๖	๔๙,๒๕๙	๙๗,๔๖๕	๒๔,๐๒๖
อำเภอบันนังสตา	๓๒,๑๖๘	๓๐,๘๔๙	๖๓,๐๑๗	๑๘,๖๖๘
อำเภอกรงปินัง	๑๔,๙๙๙	๑๔,๗๘๐	๒๙,๗๗๙	๖,๕๓๐
อำเภอยะหา	๓๒,๐๓๖	๓๑,๗๘๓	๖๓,๘๑๙	๑๕,๑๖๖
อำเภอกาบัง	๑๒,๙๓๑	๑๒,๓๔๑	๒๕,๒๗๒	๗,๐๕๓
อำเภอธารโต	๑๓,๓๓๖	๑๒,๒๓๕	๒๕,๕๗๑	๙,๕๙๙
อำเภอเบตง	๓๑,๓๒๑	๓๑,๑๕๒	๖๒,๔๗๓	๒๖,๙๕๙
รวม	๒๖๗,๙๑๙	๒๗๐,๖๘๓	๕๓๘,๖๐๒	๑๗๐,๐๙๑

ที่มา : กรมการปกครอง

๑.๓ ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม

สังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี

จังหวัดยะลา มีสังคมแบ่งออกได้ตามภาษาและศาสนา เป็น ๓ รูปแบบ คือ

- ๑) สังคมชุมชนที่พูดภาษามลายูถิ่น และนับถือศาสนาอิสลาม
- ๒) สังคมชุมชนที่พูดภาษาไทยและนับถือศาสนาพุทธ
- ๓) สังคมชุมชนที่พูดภาษาจีนและนับถือศาสนาอื่น เช่น พุทธ และคริสต์

สังคมชุมชนที่พูดภาษามลายูถิ่นและนับถือศาสนาอิสลามนั้น มักตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นกลุ่ม ไม่ปะปนกับชุมชนที่นับถือศาสนาอื่น อยู่เป็นหมู่บ้านๆ ประกอบอาชีพด้วยกันในชุมชนเดียวกัน ส่วนน้อยที่ปะปนกัน ถ้าจำเป็นก็อยู่ปะปนกันบ้าง การนับถือศาสนา ต่างคนต่างปฏิบัติศาสนกิจของตนไป ไม่เบียดเบียนกัน อยู่ด้วยกันโดยสันติ มีบ้างที่ไม่ลงรอยกันในเรื่องศาสนา แต่เป็นเรื่องเล็กน้อย ปัจจุบันผู้ที่พูดภาษามลายูถิ่น ก็สามารถพูดภาษาไทยได้เป็นส่วนใหญ่ เพราะการศึกษาสูงขึ้น กว้างออกไปตามความเจริญของท้องถิ่น และความจำเป็นที่ต้องประกอบอาชีพสัมพันธ์กัน สำหรับชาวพุทธที่พูดภาษาไทย ก็สามารถพูดภาษามลายูถิ่นได้ นับเป็นวิวัฒนาการด้านวัฒนธรรมแห่งยุคโลกาภิวัตน์ รูปแบบของชุมชนมักเกิดขึ้นโดยถือศาสนสถานเป็นจุดศูนย์กลาง เช่น วัด มัสยิด หรือสุเหร่า เพราะต้องอาศัยคนที่รวมกันเข้าเป็นชุมชนที่สนับสนุนค้ำจุนชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณี มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันและไม่แตกต่างกันไปจากจังหวัดอื่นๆ เช่น การแต่งกาย การขึ้นบ้านใหม่ วันสงกรานต์ การบวชนาค วันออกพรรษา ประเพณีเดือนสิบ (วันสารทไทย) และประเพณีวันลอยกระทงชาวไทยที่นับถือศาสนาคริสต์ ก็จะมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับจังหวัดอื่นๆ สำหรับชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจะมีความแตกต่างกันไปบ้าง

การแต่งกาย

ชาวยะลาปัจจุบัน แต่งกายตามลัทธิศาสนาที่ตนนับถือ ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจะแต่งกายแบบที่นิยมของชาวมุสลิมโดยทั่วไป ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธก็แต่งกายตามแบบของชาวไทยที่นิยมโดยทั่วไป ชาวพุทธไม่ได้นิยมเครื่องแต่งกายแบบชาวฮินดูหรือชาวอินเดียอันเป็นแหล่งของศาสนาพุทธ ชาวพุทธในชนบทแต่งกายแบบไทยแท้ตามสบาย ถ้าอยู่ในเมืองแต่งกายแบบสากลหรือตามที่ทางราชการไทยบัญญัติ นิยมค่อนข้างไปทางยุโรป ในจังหวัดยะลามีผู้นับถือศาสนาอื่นๆ เช่น คริสต์ ฮินดู น้อย

ชาวชนบทที่กล่าวว่าแต่งกายตามสบายนั้น เพราะภาคใต้มีอากาศแบ่งเป็น ๒ ฤดู คือ ฤดูร้อน กับฤดูฝนเท่านั้น ไม่มีฤดูหนาว ชาวชนบทที่เรียกว่าชาวบ้านนั้น ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม เรื่องการสวมเสื้อมีความจำเป็นน้อย สิ้นเปลือง จึงไม่มีใครสวมเสื้อ เว้นแต่ผู้หญิง ผู้ชายจะนุ่งโจงกระเบนหรือกางเกงขาสั้น โปกหัวหรือคลุมหัว ทำไร่ ทำนา ทำสวนหรือหาปลา ถ้าเข้าเมืองหรือเข้าสังคม ก็แต่งกายเรียบร้อย ตามความนิยมของสังคม ในท้องถิ่นนั้น สำหรับชาวมุสลิมผู้คงแก่เรียนในทางศาสนา มักนิยมแบบชาวอาหรับก็มีอยู่เป็นอันมาก จะเห็นอยู่ทั่วไปในยุคโลกาภิวัตน์นี้ การแต่งกายของคนรุ่นใหม่ มักวิวัฒนาการไปตามรูปแบบของชาวยุโรปมาก โดยเฉพาะบุคคลที่ประกอบอาชีพรับราชการ ธุรกิจ หรือรัฐวิสาหกิจต่างๆ

ประเพณี

ประเพณีของชาวไทยพุทธ

๑) ประเพณีชิงเปรต การชิงเปรตเป็นประเพณีเนื่องในเทศกาลเดือนสิบของชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ โดยจัดในวัดทุกวัด ในวันแรม ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ โดยทำร้านจัดสำหรับอาหารคาวหวาน ไปวางเพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้เปรตชน (ปู่ ย่า ตา ยาย และบรรพบุรุษ ที่ล่วงลับไปแล้ว) ร้านที่วางอาหาร เรียกว่า ร้านเปรต สร้างไว้กลางวัด ยกเสาสูง ๔ เสาบ้าง เสาเดี่ยวบ้างและนิยมจัดทำร้ายเปรต ๒ ร้าน โดยแบ่งออกเป็นร้านเสาสูง สำหรับคนหนุ่มที่มีกำลังวังชาในการปีนป่าย อีกร้านเป็นเสาเตี้ยสูงแค่อเอว สำหรับให้เด็กและผู้หญิงได้แย่งชิงเพื่อความสนุกสนาน บนร้านเปรตจะมีสายสัญญาณงล้อมไว้รอบและต่อยาวไปจนถึงที่พระสงฆ์นั่งทำพิธีกรรม เมื่อทำพิธีเสร็จแล้ว จะมีผู้ตระขึงให้สัญญาณ บรรดาผู้มาร่วมทำบุญ ก็จะเข้าไปรุมแย่งสิ่งของอาหารคาวหวานที่อยู่บนร้านเปรตอย่างสนุกสนาน ซึ่งเรียกกันว่า ชิงเปรต

๒) ประเพณีบังกุลบัว การบังกุลบัวคือการทำบุญระลึกถึงญาติที่ล่วงลับไปแล้ว และนำกระดูกมาบรรจุไว้ในบัว (ที่บรรจุอัฐิ) ประจำหมู่บ้าน ในแต่ละวัดหรือบัวประจำตระกูล มีขึ้นระหว่างเดือน ๕ แรม ๑ ค่ำ ของทุกปีเป็นต้นไป ถือเป็นงานชุมนุมญาติของแต่ละหมู่บ้านตำบล โดยเมื่อถึงวันบังกุลบัว ญาติพี่น้องลูกหลานที่ไปประกอบอาชีพหรือไปอยู่ต่างถิ่นจะพร้อมใจกันกลับบ้าน เพื่อทำบุญในวันนี้ และจะมีการทำความสะอาดตกแต่งบัว บางที่เรียกประเพณีนี้ว่า ทำบุญรดน้ำบัว

๓) ประเพณีลากพระ ลากพระหรือชักพระจะกระทำกันหลังจากวันมหาปวารณาหรือวันออกพรรษา ๑ วัน คือตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ พุทธศาสนิกชนจะพร้อมใจกันอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่วางอยู่เหนือรถหรือล้อเลื่อน แล้วแห่แห่นชักลากไปตามถนนไปรวมกัน ณ จุดที่นัดหมายอาจจะเป็นวัดใดวัดหนึ่งหรือสถานที่ที่ผู้จัดงานกำหนดไว้ รถหรือล้อเลื่อนนั้น ชาวบ้านมักเรียกว่า เรือพระ ปกติจะตกแต่งเป็นรูปเรือ โดยใช้คนลากเชือกเป็น ๒ สาย บนเรือพระจะมีคนตีโพน การตีโพนนั้นเพื่อปลุกใจให้ชาวบ้านกระตือรือร้นมาร่วมพิธีลากพระ และเรียกให้ชาวบ้านที่อยู่แนวถนนได้มาร่วมพิธีเท่าที่มีเวลา อาจจะเป็นเพียงช่วงระยะทาง ๑๐-๒๐ เมตร และร่วมทำบุญตามศรัทธา เมื่อเรือพระแต่ละลำเดินทางไปถึงจุดนัดหมาย ก็จะมีพิธีกรรมและกิจกรรม โดยชาวบ้านจะนำอาหารถวายพระสงฆ์ที่มาพร้อมกับเรือพระ หรือพระสงฆ์ที่ชาวบ้านนิมนต์มาเพื่อร่วมงานลากพระ เพื่อพระฉันเสร็จแล้ว ชาวบ้านก็จะร่วมรับประทานอาหาร และร่วมกิจกรรมเพื่อความสนุกสนานและความสามัคคี กิจกรรมที่จัดในงานประเพณีลากพระ ได้แก่ การประกวดเรือพระ การแข่งขันตีโพนหรือกลองใหญ่ แข่งขันชั้ดตัม แข่งขันกีฬาพื้นบ้าน

ประเพณีของชาวไทยมุสลิม

๑) มาแกบูลิละ “มาแกบูลิละ” เป็นภาษาท้องถิ่น แปลว่า “กินเหนียว” ประเพณีการกินเหนียวของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม จะใช้ในหลายโอกาส เช่น แต่งงาน และเข้าสู่หนัด คำว่า “กินเหนียว” มิใช่ว่าเจ้าของจะบริการอาหารเฉพาะข้าวเหนียวเท่านั้น แต่เป็นการเลี้ยงอาหารธรรมดาทั่วไปนั่นเอง

๒) การเข้าสู่หนัด เป็นหลักการของศาสนาอิสลาม อันเกี่ยวเนื่องกับเรื่องความสะอาด คือ การขลิบผิวหนังหุ้มส่วนปลายอวัยวะเพศชาย หรือเรียกตามภาษาท้องถิ่นว่า “มาโชะยวี่” ซึ่งจะกระทำแก่เด็กชายที่มีอายุระหว่าง ๒-๑๐ ปี ส่วนการจัดเลี้ยงอาหารในวันเข้าสู่หนัด ถือว่าเป็นประเพณีอย่างหนึ่ง

๓) วันฮารีรายอ มีอยู่ ๒ วันคือ

(๑) วันอิฎิ้ลฟิตรี หรือที่เรียกว่า “วันฮารีรายอ” เป็นวันรื่นเริงเนื่องจากการสิ้นสุดการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน เป็นการกลับเข้าสู่สภาพเดิมคือ สภาพที่ไม่ต้องอดอาหาร ไม่ต้องอดน้ำ ฯลฯ อีกต่อไป วันอิฎิ้ลฟิตรีตรงกับวันที่หนึ่งของเดือนเซาวาล ซึ่งเป็นเดือนที่ ๑๐ ทางจันทรคติและทางราชการกำหนดให้เป็นวันหยุดราชการใน ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้

(๒) วันอิฎิ้ลอัชฮา หรือที่เรียกว่า “วันฮารีรายอหัจญ์” หมายถึง วันรื่นเริงเนื่องในวันเชือดสัตว์พลีเป็นทานบริจาคอาหารแก่คนยากจนและประชาชนทั่วไป ตรงกับวันที่ ๑๐ ของเดือนซุลฮิจญะ เป็นเวลาเดียวกับการประกอบพิธีหัจญ์ ณ นครเมกกะของมุสลิมทั่วโลก ดังนั้น ชาวไทยมุสลิมจึงนิยมเรียกวันทุรุษนี้ว่า วันอีดใหญ่หรือวันรายอหัจญ์ และทางราชการกำหนดให้เป็นวันหยุดราชการใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้

(๓) วันเมาลิด เมาลิด เป็นภาษาอาหรับ แปลว่า เกิด ที่เกิด หรือวันเกิด ซึ่งหมายถึงวันสมภพของนบีมุฮัมมัด ตรงกับวันที่ ๑๒ ของเดือนรอบีอุลอาวาล หรือเดือนที่ ๓ ตามปฏิทินอาหรับ วันเมาลิด นอกจากจะเป็นวันเฉลิมฉลองเนื่องในวันสมภพของนบีมุฮัมมัดแล้ว ยังเป็นการรำลึกถึงวันที่ท่านลี้ภัยจากนครเมกกะไปสู่นครมาดีนะห์ และเป็นวันมรณกรรมของท่านอีกด้วย กิจกรรมต่าง ๆ ในวันเมาลิด ได้แก่ การอัญเชิญคัมภีร์ อัน-กุรอาน การแสดงปาฐกถาธรรม การแสดงนิทรรศการ การเลี้ยงอาหาร ฯลฯ

(๔) วันอาซุรอ อาซุรอ เป็นภาษาอาหรับ หมายถึง วันที่ ๑๐ ของเดือนมุฮัรรอน ซึ่งเป็นเดือนทางศักราชอิสลาม ในสมัยท่านนบีฮุส ได้เกิดน้ำท่วมใหญ่ยังความเสียหายแก่ทรัพย์สินไร่นาของประชาชนทั่วไป ทำให้เกิดการขาดอาหารบริโภค จึงประกาศให้ผู้ที่มีสิ่งของที่เหลือพอจะรับประทานได้ ให้เอามากองรวมกัน เนื่องจากต่างคนต่างมีของคนละอย่างไม่เหมือนกัน ท่านนบีฮุส ให้เอาของเหล่านั้นมากองเข้าด้วยกัน สาวกของท่านก็ได้รับประทานอาหารโดยทั่วกันและเหมือนกัน ในสมัยท่านนบีมุฮัมมัด (คือลฯ) ได้เกิดเหตุการณ์ทำนองเดียวกันขณะที่กองทหารของท่านกลับจากการรบที่บาดัร ปรากฏว่าทหารมีอาหารไม่พอกิน ท่านนบีมุฮัมมัด (คือลฯ) จึงใช้วิธีการของท่านนบีฮุส โดยให้ทุกคนเอาข้าวของที่รับประทานได้มากองเข้าด้วยกัน แล้วแบ่งกันรับประทานในหมู่ทหาร

๑.๔ ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

๑.๔.๑ การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมที่สะดวก มี ๒ ทาง คือ ทางรถไฟ และทางรถยนต์

๑) ทางรถไฟ จังหวัดยะลา มีขบวนรถด่วน รถเร็ว สปรีนเตอร์ จากสถานีรถไฟกรุงเทพ-สถานียะลา ทุกวันใช้เวลาเดินทางประมาณ ๑๗ ชั่วโมง

๒) ทางรถยนต์ ตารางเดินรถภาคใต้จากสถานีขนส่งสายใต้ใหม่-จังหวัดยะลา ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๔ ไปจังหวัดชุมพร รวมระยะทางประมาณ ๔๖๐ กิโลเมตร ต่อด้วยเส้นทางหลวงหมายเลข ๔๑ หรือ ๔๒ ประมาณ ๕๐๐ กิโลเมตร ผ่านปากบาราเทพาถึงสามแยกดอนยาง เลี้ยวขวาอีกประมาณ ๔๐ กิโลเมตร เข้าสู่จังหวัดยะลา รถโดยสารประจำทางปรับอากาศ ธรรมดา ออกเดินทางทุกวันจากสถานีขนส่งสายใต้ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๑๗ ชั่วโมง

๑.๔.๒ การไฟฟ้า

จังหวัดยะลา มีโรงผลิตไฟฟ้า จำนวน ๔ แห่ง เป็นโรงไฟฟ้าพลังงานน้ำของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) จำนวน ๒ แห่ง และโรงไฟฟ้าชีวมวลของบริษัทเอกชน จำนวน ๒ แห่ง มีกำลังการผลิตติดตั้งรวม ๑๐๖.๑๗ เมกะวัตต์ ดังนี้

ตารางที่ ๘ แสดงโรงไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จังหวัดยะลา ปี ๒๕๖๓

โรงไฟฟ้า	สถานที่ตั้ง	กำลังผลิตติดตั้ง (เมกะวัตต์)
๑. โรงไฟฟ้าเขื่อนบางลาง (พลังงานน้ำ)	อำเภอบันนังสตา	๗๒.๐๐
๒. โรงไฟฟ้าเขื่อนบ้านสันติ (พลังงานน้ำ)	อำเภอบันนังสตา	๑.๒๗

ที่มา : สำนักงานพลังงานจังหวัดยะลา

ตารางที่ ๙ แสดงโรงไฟฟ้าของผู้ประกอบการเอกชน จังหวัดยะลา ปี ๒๕๖๓

โรงไฟฟ้า	สถานที่ตั้ง	กำลังผลิตติดตั้ง (เมกะวัตต์)	ปริมาณขายตามสัญญา (เมกะวัตต์)
โรงไฟฟ้าบริษัทกัลป์ ยะลากรีน จำกัด	อำเภอเมืองยะลา	๒๓.๐	๒๐.๒
โรงไฟฟ้าบริษัท ยะลากรีนเอนเนอร์ยี จำกัด (พลังงานชีวมวล)	อำเภอเมืองยะลา	๙.๙	๘.๗

สถานีไฟฟ้าแรงสูง

จังหวัดยะลา มีสถานีไฟฟ้าแรงสูง จำนวน ๓ แห่ง เป็นสถานีไฟฟ้าแรงสูงของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) จำนวน ๒ แห่ง และเป็นสถานีไฟฟ้าแรงสูงของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) จำนวน ๑ แห่ง ดังนี้

สถานีไฟฟ้าแรงสูงของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) จำนวน ๒ แห่ง

- สถานีไฟฟ้ายะลา (YL๑) ขนาด ๑๑๕ kV

- สถานีไฟฟ้ายะลา (YL๒) ขนาด ๒๓๐ kV

สถานีไฟฟ้าแรงสูงของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) จำนวน ๑ แห่ง

- สถานีไฟฟ้ายุพราชชั้นยี่ (YRA) ขนาด ๑๑๕-๓๓ kV

๑.๔.๓ ข้อมูลด้านการกักกันของจังหวัด

จังหวัดยะลามีเขตแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซียในพื้นที่อำเภอเบตง จึงมีการตั้งด่านศุลกากร ณ จุดผ่านท่าบลงเบตง อำเภอเบตง โดยมีด่านตรวจจพืช กรมวิชาการเกษตร ตั้งอยู่ที่พื้นที่ดังกล่าวด้วย

๑.๔.๔ ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑) การโทรศัพท์

การให้บริการโทรศัพท์ของจังหวัด มี ๒ หน่วยงาน คือ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และ บริษัทไทยเทเลโฟนแอนด์ เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (TT&T) โดยมีสถิติบริการโทรศัพท์ในปี ๒๕๖๒

ตารางที่ ๑๐ แสดงสถิติการบริการโทรศัพท์ ปี ๒๕๖๒

เครื่องมือ/อุปกรณ์	จำนวน(เครื่อง)
เครื่องโทรศัพท์	๗,๘๘๒
เครื่องโทรสาร	๓๖๘
คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ	๗,๑๘๑
คอมพิวเตอร์แบบกระเป๋าคอมพิวเตอร์	๙,๘๙๖
แท็บเล็ต	๘,๗๔๓

ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๒) ระบบน้ำประปา

หน่วยงานที่ให้บริการทางด้านการประปาของจังหวัดยะลา มีทั้งหน่วยงานประปาส่วนภูมิภาคและการประปาเทศบาล แยกได้ดังนี้

(๑) การประปาส่วนภูมิภาค มีสำนักงานประปา จำนวน ๒ แห่ง ดังตารางที่ ๑๑

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลของสำนักงานการประปาส่วนภูมิภาค จังหวัดยะลา

สาขา	จำนวนผู้ใช้น้ำทั้งหมด (ราย)	กำลังผลิตที่ใช้งาน (ลบ.ม./วัน)	ปริมาณน้ำผลิต (ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำผลิตจ่าย (ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำจำหน่าย (ลบ.ม.)
๑. เบตง	๑๐,๗๙๙	๑๗,๒๘๐	๒๖๕,๖๕๘	๒๕๓,๖๕๘	๒๐๕,๒๘๕
๒. ยะหา	๒,๙๗๔	๓,๔๕๖	๑๐๓,๗๕๙	๑๐๒,๒๖๙	๖๙,๗๓๓

ที่มา : การประปาส่วนภูมิภาค สาขาเบตงและยะหา

(๒) การประปาเทศบาลนครยะลา

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลอัตราการผลิตและผู้ใช้น้ำประปา ในเขตเทศบาลนครยะลา

รายการ	๒๕๖๓
อัตราการผลิต (ลบ.ม.)	๘,๗๖๐,๐๐๐
ผู้ใช้น้ำประปา (ราย)	๑๙,๓๗๒

ที่มา : กองการประปา เทศบาลนครยะลา

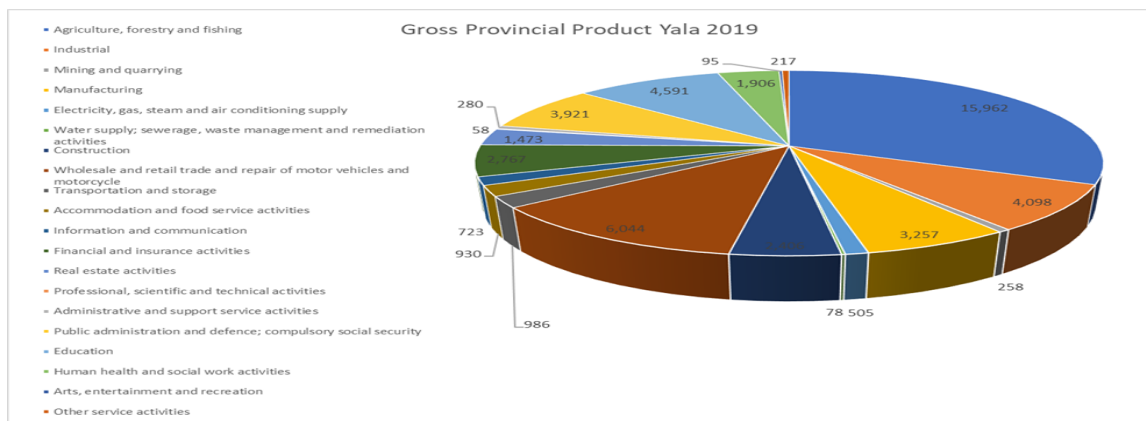
๑.๕ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด

๑.๕.๑ สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไป

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดยะลา

ขนาดเศรษฐกิจของจังหวัด (GPP) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดยะลา ณ ราคาประจำปี ๒๕๖๒ มีมูลค่าเท่ากับ ๔๖,๔๕๖ ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๗ ของประเทศ) โดยเพิ่มขึ้นจาก ๔๔,๗๙๘ ล้านบาท ในปีที่ผ่านมา เท่ากับ ๑,๖๕๘ ล้านบาท โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP Per Capita) ค่าเฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ ๘๘,๕๐๑ บาท(สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.))

ภาพที่ ๑ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดยะลา ปี๒๕๖๒

๑.๕.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) ๑๖ สาขา

ตาราง แสดงข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดยะลา GPP ของจังหวัดยะลา

สาขา	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดยะลา GPP (ล้านบาท)					
	2557	2558	2559	2560	2561	2562
ภาคเกษตร	15,924	13,005	14,456	13,912	15,041	15,962
เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้ การประมง	15,924	13,005	14,456	13,912	15,041	15,962
นอกภาคเกษตร	24,131	27,720	29,485	29,448	29,757	30,494
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	133	159	176	216	247	258
อุตสาหกรรม	3,468	3,411	3,467	3,845	3,473	3,257
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	557	533	536	530	484	505
การก่อสร้าง	1,862	2,323	2,456	2,346	2,392	2,406
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซม ยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน	4,557	4,504	5,185	5,415	5,708	6,044
โรงแรมและภัตตาคาร	544	640	697	748	862	930
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	750	684	695	809	866	986
ตัวกลางทางการเงิน	2,107	2,178	2,502	2,555	2,650	2,767
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการ ทางธุรกิจ	1,191	1,119	1,363	1,482	1,378	1,473
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศฯ	1,955	4,765	4,922	3,623	3,834	3,921
การศึกษา	4,633	4,816	4,922	4,861	4,693	4,591
การบริการด้านสุขภาพและสังคม	1,419	1,528	1,628	1,686	1,820	1,906
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ล้านบาท)	40,054	40,725	43,941	44,360	44,798	46,456
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อคน (บาท)	90,636	91,738	98,562	93,232	95,641	98,501
ประชากร (๑,๐๐๐ คน)	442	444	446	465	468	472

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

๑.๖ ข้อมูลด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

สวนขวัญเมือง

เป็นสวนสาธารณะกลางเมืองยะลา ดัดแปลงมาจากสวนสาธารณะพญาโกย อยู่ห่างจากศาลเจ้าพ่อหลักเมืองประมาณ ๓๐๐ เมตร มีเนื้อที่ประมาณ ๒๐๗ ไร่ จัดให้เป็นสนามกีฬา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวเมือง โดยเฉพาะทะเลสาบ มีเนื้อที่ ๖๙ ไร่ เนื่องจากจังหวัดยะลาเป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีพื้นที่ทั้งหมดเป็น

ป่าเขา ไม่มีชายแดนทะเลเลย ทางเทศบาลเมืองยะลาจึงได้จัดทำชายหาดจำลองขึ้น มีสนามแข่งขันนกเขาชาวเสียม ซึ่งเป็นสนามมาตรฐานใหญ่ที่สุดในจังหวัดภาคใต้

น้ำตกบูเก๊ะบิโล หรือน้ำตกตะวันตกวันรัศมี

อยู่ระหว่างตำบลบูติกับตำบลบันนังสาเรง อำเภอเมืองยะลา ที่สันเขาภูนี้มีน้ำตกซึ่งตามประวัติเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของเจ้าผู้ครองนครเมืองรามัน ในสมัยที่เมืองชายแดนภาคใต้ยังแยกตัวเป็น ๗ หัวเมือง อยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดินสายยะลา - รามัน ๑ กม.

ถ้ำคนโท

อยู่ห่างจากตัวเมืองยะลาประมาณ ๖ กิโลเมตร บนถนนสายยะลา - ยะหาตันขวามือ หรือถึงก่อนถ้ำคูหาภิมุขเพียง ๑ กิโลเมตร มีรถประจำทางจากตัวเมืองผ่านทุกครึ่งชั่วโมง เมื่อลงจากรถแล้วเดินเข้าไปตามถนนเล็กๆ ประมาณ ๕๐ เมตร ผ่านป่าละเมาะไปยังทิวเขากำปอนอันเป็นที่ตั้งของถ้ำสำเภาทอง และถ้ำคนโท เมื่อผ่านถ้ำสำเภาทองแล้วเดินเลียบเชิงเขาไปอีก ๑๕ นาที จึงถึงถ้ำคนโท ซึ่งเป็นถ้ำที่มีความสวยงามและใหญ่ที่สุดในภูเขากำปอน เป็นภูเขาหินอ่อน ภายในถ้ำมีหินงอก สูงประมาณ ๑๒๐ เมตร มีลักษณะคล้ายผู้หญิงนั่งสมาธิใคร ๆ เรียกเธอว่า “แม่นางมณฑิลา” ซึ่งเพี้ยนมาจากชื่อถ้ำนั่นเอง นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งที่ขุดพบพระพิมพ์เก่าแก่มากมาย โดยเฉพาะพระพิมพ์อวโลกิเตศวรแบบศรีวิชัย ซึ่งเป็นพระพิมพ์ที่มีลักษณะดีและเนื้อสวยที่สุดในบรรดาที่ขุดพบได้ทั้งหมด

ถ้ำศิลป์

ตั้งอยู่หมู่ ๒ ตำบลหน้าถ้ำในเขตอำเภอเมืองไม่ไกลจากถ้ำคูหาภิมุข การเดินทางทางใช้เส้นทางเดียวกับ วัดถ้ำคูหาภิมุข แต่ต้องเดินทางต่อไปอีก ๒ กิโลเมตร สภาพถนนลาดยางจนถึงเชิงเขา มีบันไดให้นักท่องเที่ยวเดินขึ้นไปยังปากถ้ำโดยสะดวก (ปากถ้ำสูงจากเชิงเขา ๒๘ เมตร) จุดเด่นของถ้ำศิลป์อยู่ที่ภายในถ้ำมีจิตรกรรมฝาผนัง ทั้งสมัยก่อนประวัติศาสตร์เป็นภาพคนล่าสัตว์ เขียนด้วยสีดำและจิตรกรรมสมัยประวัติศาสตร์ เป็นภาพพระพุทธรูปประวัติตอนธิดา พระยามารยั่วชวนพระพุทธรูปเจ้า ภาพนี้มีขนาด ยาว ๘ เมตร สูง ๕ เมตร แต่สภาพของจิตรกรรมค่อนข้างลบเลือน จิตรกรรมนี้ได้รับการยกย่องว่ามีอายุเก่าแก่ที่สุดที่พบในประเทศไทย และเป็นงานศิลปกรรมสมัยศรีวิชัยชิ้นเดียวที่เป็นภาพจิตรกรรม การเข้าชมแจ้งความจำนงต่อครูใหญ่โรงเรียนบันนังลือวาที่อยู่ใกล้ถ้ำ ซึ่งเป็นผู้เก็บรักษาอุทยานประตูถ้ำ

น้ำตกตะวันตกวันรัศมี

เป็นน้ำตกที่สวยงามแตกต่างจากน้ำตกอื่นๆ เพราะเมื่อแสงแดดกระทบกับสายน้ำ จะทำให้สีของหินใต้แอ่งน้ำเป็นสีเหลืองสวยงาม น้ำตกนี้ตั้งอยู่หมู่ ๖ อำเภอรามัน ตั้งบนภูเขาบ้านป้อมมั่ง ห่างจากตัวเมืองยะลาประมาณ ๑๙ กิโลเมตร ใช้เส้นทางยะลา - โกตาบารู ถนนลาดยางตลอด ๑๕ กิโลเมตร เลี้ยวเข้า ตำบลโกตาบารูถึงตำบลท่าเรือ ประมาณ ๒ กิโลเมตร เลี้ยวเข้าถนนหมู่บ้านประมาณ ๒ กิโลเมตร จะถึงทางเข้าน้ำตก เข้าไปประมาณ ๕๐๐ เมตร

บึงน้ำใส

แหล่งกำเนิดปลาแมงกร อยู่ที่อำเภอรามัน ห่างจากตัวเมืองยะลาราว ๒๖ กิโลเมตร ผ่านอำเภอรามันไปทาง อำเภอเรือเสาะ ประมาณ ๘ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายจากถนนใหญ่เข้าสู่บ้านบึงน้ำใสหมู่ที่ ๕ ตำบลตะโละทะเลอ อำเภอรามัน ปลาชนิดนี้มีมาก ในแถบอินโดจีน มาเลเซีย และประเทศไทยตอนล่าง เชื่อกันว่าใครเลี้ยงปลาแมงกรจะมีโชคลาภ ราคาซื้อขายจึงค่อนข้างสูง

ถ้ำกระแซง

เป็นถ้ำที่สวยงามตามธรรมชาติเพดานของถ้ำมีหินย้อยมากมาย ถ้ำที่อยู่ใกล้เคียงกับถ้ำกระแซงอีก ๓ ถ้ำ ได้แก่ ถ้ำลูกอม ถ้ำน้ำลอด และถ้ำพระ ถ้ำเหล่านี้อยู่ในเขตอำเภอบันนังสตา อยู่ห่างตัวจังหวัดยะลา ๕๐ กิโลเมตร ห่างจากที่ว่าการอำเภอบันนังสตา ๘ กิโลเมตร ใช้เส้นทางเดียวกับการไปเยือนบางกลาง ลักษณะเด่นของถ้ำกระแซง คือ มีลำธารไหลผ่านลอดถ้ำปากถ้ำเป็นโพรงขนาดใหญ่มองออกไปภายนอกเห็นป่าไม้ร่มรื่น และทิวทัศน์งดงามเหมาะสำหรับท่องเที่ยวพักผ่อน

น้ำตกกือลอง (สุขทาลัย)

อยู่ในนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ อำเภอบันนังสตา ขนเขาปกไย๊ะ เขานี้เป็นที่ตั้งสถานีถ่ายทอดสัญญาณห่างจากตัวเมืองประมาณ ๔๐ กิโลเมตร ตามเส้นทางสายยะลา - เบตง แยกซ้ายเข้าทางลูกรังอีกประมาณ ๘ กิโลเมตร น้ำตกนี้ถูกค้นพบเมื่อปี ๒๕๐๗ ประกอบด้วยน้ำตก ๕ ชั้น สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงประทานนามน้ำตกแห่งนี้ว่า “น้ำตกสุขทาลัย” มีทิวทัศน์ที่สวยงามมากเหมาะสำหรับเล่นน้ำในแอ่งน้ำและพักผ่อนรับประทานอาหาร ณ ศาลาที่สร้างไว้

ถ้ำทะเล

อยู่ในเขตตำบลถ้ำทะเล อำเภอบันนังสตา ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางตามเส้นทางหลวงสายยะลา-บันนังสตา - เบตง และมีทางแยกสู่แหล่งท่องเที่ยวถ้ำทะเลอยู่ขวามือ จุดเด่น คือ ถ้ำหินปูนซึ่งทะลุลอดไปอีกด้านหนึ่งของภูเขาที่มีศาลประดิษฐานรูปปั้นเจ้าแม่กวนอิม อันเป็นที่เคารพสักการะของชาวไทย เชื้อสายจีนในจังหวัดยะลาและพื้นที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะในช่วงเดือนยี่ทางจันทรคติของจีน ซึ่งจัดให้มีเทศกาลกินเจขึ้นที่บริเวณศาลแห่งนี้จะมีนักท่องเที่ยวและผู้นับถือศรัทธาเจ้าแม่กวนอิมเดินทางมาร่วมสักการะและกินเจมากกว่าในช่วงอื่นๆ ของปี

เขื่อนบางลาง

กั้นแม่น้ำปัตตานี ที่บริเวณบางบางลาง ตำบลเขื่อนบางลาง อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ห่างจากตัวอำเภอเมือง ๕๘ กิโลเมตร ตัวเขื่อนเป็นเขื่อนหินถม แกนดินเหนียว มีความสูง ๘๕ เมตร สันเขื่อนยาว ๔๓๐ เมตร กว้าง ๑๐ เมตร อ่างเก็บน้ำมีความจุ ๒๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับน้ำเหนือเขื่อน ๒,๐๘๐ ตารางกิโลเมตร

ป่าฮาลา - บาลา

หรือสวนป่าพระนามาภิไธย (ส่วนที่ ๒) เป็นป่าดิบชื้นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์นานาชนิด มีพื้นที่ขนาดใหญ่อยู่ในแนวรอยต่อระหว่างจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส นอกจากนี้ยังเป็นต้นกำเนิดของแหล่งน้ำในเขื่อนบางลาง และนักท่องเที่ยวที่สนใจจะศึกษาการเดินทางมาชมธรรมชาติ การนั่งเรือ ล่องแพ ตกปลา สามารถติดต่อได้ที่ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๔๕ ถนนสุขยางค์ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

วนอุทยานน้ำตกธารโต

อยู่ที่ตำบลแม่หวาด อำเภอธารโต เป็นวนอุทยานและป่าสงวน มีเนื้อที่ ๑,๐๐๐ ไร่ เป็นน้ำตกที่สวยงามลดหลั่นกันลงมาถึง ๙ ชั้น ห่างจากตัวเมืองออกไปตามถนนยะลา - เบตง ประมาณ กิโลเมตรที่ ๕๗-๕๘ มีทางลูกรังแยกเข้าไป ๒ กิโลเมตร ประกาศเป็นวนอุทยาน เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๓ น้ำตกละออองรัง

เป็นน้ำตกที่ตั้งอยู่ระหว่างเขตติดต่อ อำเภอธารโตและอำเภอเบตงห่างจากจังหวัดยะลา ประมาณ ๙๐ กิโลเมตร ใช้เส้นทางยะลา - เบตง ถนนลาดยางตลอด ก่อนถึงอำเภอเบตงประมาณ ๔๐ กิโลเมตร จะมีถนนดินแยกเข้าน้ำตก ประมาณ ๑๐๐ เมตร น้ำตกแห่งนี้มีความงดงามอันเกิดจากละออองน้ำตกกระทบแสงแดด มองเห็นเป็นสีรุ้งอยู่เบื้องล่างริมภูผาบริเวณร่มรื่นตลอดทั้งวัน

บ่อน้ำร้อน

เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติอย่างหนึ่งของเบตงที่มีน้ำพุเดือดขึ้นมาจากพื้นดินในหมู่บ้านระเราะปะไร ตำบลตาเนาะ - แม่ระเราะ ห่างจากอำเภอเบตง ประมาณ ๔ กิโลเมตร แยกขวาเข้าไปอีก ๖ กิโลเมตร ตรงจุดบริเวณที่น้ำเดือดสามารถต้มไข่สุกภายใน ๗ นาที และเชื่อกันว่าน้ำแร่นี้สามารถรักษาโรคผิวหนังได้

๑.๖.๒ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์/ศาสนสถาน

พระพุทธไสยาสน์วัดคูหาถ้ำกิมุข (วัดหน้าถ้ำ)

ตั้งอยู่ที่ตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมือง ไปตามเส้นทางยะลา - หาดใหญ่ ห่างจากตัวเมือง ๖ กิโลเมตร ตามเส้นทางไปสู่อำเภอเยหา ชาวบ้านทั่วไปเรียกว่าวัดหน้าถ้ำ เพราะภายในวัดนี้มีถ้ำใหญ่แห่งหนึ่งมีพระพุทธไสยาสน์ของโบราณขนาดใหญ่ประดิษฐานอยู่ภายใน สันนิษฐานว่าสร้างมาแต่ปี พ.ศ. ๑๓๐๐ เป็นพระพุทธไสยาสน์

สมัยศรีวิชัย มีขนาดความยาว ๘๑ ฟุต ๑ นิ้ว เชื่อกันว่าเดิมเป็นปางนารายณ์บรรทมสินธุ์ เพราะมีภาพนาคแผ่พังพานปกพระเศียร ต่อมาจึงได้ตัดแปลงเป็นพระพุทธรูปไสยาสน์แบบหินยาน พระพุทธรูปไสยาสน์วัดหน้าถ้ำแห่งนี้ ชาวภาคใต้ถือว่าเป็นปูชนียสถานที่สำคัญ ๑ ใน ๓ ของดินแดนภาคใต้ คือ พระบรมธาตุเมืองนครฯ พระธาตุไชยาที่สุราษฎร์ธานี และพระพุทธรูปไสยาสน์ วัดหน้าถ้ำ นอกจากนี้ภายในถ้ำยังมีหินงอกหินย้อยสวยงาม ในบริเวณใกล้เคียงกัน มีถ้ำอีกแห่งหนึ่ง เรียกว่า ถ้ำมิด ซึ่งภายในมีหินงอกหินย้อยเป็นรูปลักษณะต่างๆ เช่น ม่าน เคียรข้างเอราวัณ ฯลฯ เย็นสะอาดไหลจากโขดหินธรรมชาติ มีไฟฟ้าติดตั้งเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวที่จะชมถ้ำมิดแห่งนี้

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง

เป็นที่ตั้งของหลักเมืองจังหวัดยะลา ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนชาวจังหวัดยะลา ตั้งอยู่ใจกลางวงเวียนหน้าศาลากลางจังหวัด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานยอดเสาหลักเมืองให้เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๐๕ ภายในศาลประดิษฐานเสาหลักเมือง ซึ่งสร้างด้วยแก่นไม้ชัยพฤกษ์ สูง ๕๐ เซนติเมตร วัดโดยรอบที่ฐาน ๔๓ นิ้ว ที่ปลาย ๓๖ นิ้ว พระเศียรยอดเป็นรูปพรหมจตุรพักตรและเปลวไฟ บริเวณโดยรอบเป็นสวนสาธารณะ รมรื่น สวยงาม เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไปจะมีการจัดงานสมโภชเจ้าพ่อหลักเมือง ระหว่างวันที่ ๒๕ - ๓๑ พฤษภาคม ของทุกปี

พระมหาธาตุเจดีย์ พระพุทธธรรมประกาศ

ตั้งอยู่ที่วัดพุทธาธิวาส ถนนรัตนกิจ องค์เจดีย์ตั้งอยู่บนเนินเขา มีความกว้าง ๓๙ เมตร สูง ๓๙.๙ เมตร เป็นมหาธาตุเจดีย์ที่สวยงาม และใหญ่ที่สุดในภาคใต้ ภายในพระมหาธาตุเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ศิลปะการก่อสร้างเป็นสถาปัตยกรรมแบบศรีวิชัยประยุกต์

มัสยิดกลางจังหวัดยะลา

เป็นมัสยิดใหญ่ประจำจังหวัดยะลา ตั้งอยู่ด้านซ้ายของถนนสายยะลา-ปัตตานี ในเขตเทศบาลเมืองยะลา โดยผ่านบริเวณที่ทางรถไฟตัดข้ามถนนไปเพียง ๒๐๐ เมตร มัสยิดแห่งนี้เพิ่งสร้างเสร็จ เมื่อพ.ศ.๒๕๒๗ รูปทรงงดงาม เป็นสถาปัตยกรรมแบบตะวันออกที่สอดแทรกเส้นกรอบทรงสุเหร่าไว้ได้อย่างกลมกลืน ด้านหน้าเป็นบันไดกว้าง สูงประมาณ ๓๐ ชั้น ทอดสู่ลานชั้นบน หลังคาทรงสี่เหลี่ยม มีโดมใหญ่อยู่กึ่งกลาง นักท่องเที่ยวที่สนใจเข้าชมได้ด้วยความสำราญ

๑.๖.๓ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประเพณีและวัฒนธรรม

สวนสาธารณะสนามช้างเผือก

สนามโรงพิธีช้างเผือก ตั้งอยู่ใจกลางเมืองยะลา มีพื้นที่ ๘๐ ไร่ เคยใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีน้อมเกล้าฯ ถวายช้างเผือก “**พระเศวตสุรคชาธาร**” แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๑ ปัจจุบันได้รับการตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ใบ และไม้ประดับไว้อย่างสวยงาม มีสระน้ำ มีศาลากลางน้ำ รูปปั้นจำลองของสัตว์ต่างๆ หลายชนิด ประชาชนนิยมไปพักผ่อนในยามว่างเป็นจำนวนมาก และในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน เทศบาลจัดให้มีการแสดงดนตรีเพื่อให้ประชาชน ไปพักผ่อนหย่อนใจในสวนสาธารณะได้รับความเพลิดเพลินอีกด้วย

อำเภอเบตง

เบตงเมืองในหมอก เมื่อดูแผนที่ประเทศไทยแล้ววัดระยะทางจากจุดเริ่มต้นกรุงเทพมหานครลงไปทางใต้สุดเป็นระยะทางไกลสุดผืนแผ่นดินไทยตรงจุดที่เป็นแหลมยื่นเข้าไปในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย อาณาบริเวณนั้นคือ “**เบตง**” เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดยะลา ภูมิประเทศในเขตเทศบาลเมืองเบตงมีภูเขาปกคลุมอยู่ทั่วไป บางคนเรียกอำเภอเบตงว่า “**เมืองในหมอก**” ช่วงเช้าจะมีหมอกปกคลุมไปทั่วทั้งอำเภอเบตงเป็นเมืองชายแดนที่น่าเที่ยวเมืองหนึ่ง เพราะมีคนเกือบทุกชาติทุกภาษาพักอยู่ในเบตงโดยเฉพาะในเขตเทศบาล มีคนจีนมาอาศัยอยู่หลายพวก เช่น คนกวางไส กวางตุง ฮกเกี้ยน แต่จิว ฯลฯ ส่วนคนไทยมีทั้งไทยเหนือ ไทยใต้ ไทยกลางทุกภาค นอกจากนี้ก็มีไทยอิสลาม ตลอดจนชาวญี่ปุ่น เกาหลี และฝรั่งชาติต่างๆ เข้ามาทำค้าขายผู้ที่มีความสนใจด้าน

ภาษา แล้วจะเรียนรู้ได้หลายภาษาทีเดียว โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ชาวเบตง มีโอกาสใช้มาก เพราะเป็นเมืองชายแดน มีแขกชาวต่างประเทศเข้าออกเป็นประจำและชาวเบตงก็มีโอกาสออกต่างประเทศด้านมาเลเซีย สิงคโปร์ ชาวเบตงเป็นคนขยันในการประกอบอาชีพมีความเป็นอยู่ดี มีความสามัคคี รักความสงบ

อุโมงค์เบตง

ตั้งอยู่หมู่ ๒ บ้านปิยะมิตร ๑ ตำบลตะเนาะแมเราะ เข้าทางเดียวกับบ่อน้ำร้อนเบตงอยู่ถัดจากน้ำตกอินทสรไปอีก ๓ กิโลเมตร เป็นอุโมงค์ดินซึ่งอดีตขบวนการโจรคอมมิวนิสต์มลายา (จคม.) สร้างขึ้นบนเนินเขาในป่าทึบสำหรับเป็นฐานปฏิบัติการต่อสู้ทางการเมือง ปัจจุบันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่ง

ตู้ไปรษณีย์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

ตั้งอยู่ที่อำเภอเบตงในเขตเทศบาลมฤณสุขยางค์ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยคุณสงวน จิระจินดา อดีตนายไปรษณีย์โทรเลข อำเภอเบตง เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ของอำเภอเบตงในเรื่องการติดต่อสื่อสาร ลักษณะของตู้เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นรูปกลมทรงกระบอก แยกได้เป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนฐานและส่วนตัวตู้ ส่วนสูงของตู้ คือ ๒๕๐ เซนติเมตร นับจากฐานขึ้นไปรวมความสูงของตู้ด้วย วัดได้ ๓๒๐ เซนติเมตร ปัจจุบันตู้ไปรษณีย์ใบนี้ยังใช้งานอยู่

ไก่เบตง - ปลาเบตง

ไก่เบตง ชาวบ้านเรียกว่า “**ไก่กวางไส**” เป็นไก่พันธุ์เนื้อ มีรสอร่อยมาก มีผู้นำไก่พันธุ์เบตงไปเลี้ยงที่ท้องถิ่นอื่น แต่มีอาจที่จะนำไปเลี้ยงได้ เพราะอากาศไม่เหมือนที่เบตง ไก่พันธุ์ดังกล่าวจะไม่เติบโตและอาหารที่ขึ้นชื่อลือชาของเบตงอีกอย่างหนึ่ง คือ ปลาเบตง ซึ่งภาษาจีนเรียกว่า “**เฉาฮื้อ**” เนื้อปลามีรสมัน เนื้อละเอียดชวนรับประทานยิ่งนัก

นกกางแอนเบตง

เป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของเมืองเบตง คือ เมื่อถึงฤดูใบไม้ร่วงคือระยะที่ต้นยางพาราผลัดใบ (ประมาณเดือนกันยายน - มีนาคม) ในยามเย็นก่อนที่พระอาทิตย์จะกลับไปเมืองเบตงจะดำทะมึนไปหมด นกกางแอนเหล่านี้จะบินมาจากป่าดงอย่างมืดฟ้ามัวดิน นกกางแอนนับหมื่นนับแสนจะเกาะนอนอยู่บนสายไฟฟ้า สายโทรศัพท์ เปียตตัวกันแน่นขนัด ซึ่งถ้าหากไปเบตงตอนกลางวันท่านจะไม่ได้เห็นนกกางแอนหลงเหลืออยู่เลย

สวนสาธารณะเทศบาลตำบลเบตง

สวนสาธารณะแห่งนี้มีพื้นที่ประมาณ ๑๒๐ ไร่ ตั้งอยู่บนเนินเขากลางเมืองเบตงเป็นจุดชมทัศนียภาพมุมกว้างของเมืองเบตง ภายในสวนร่มรื่นไปด้วยไม้ยืนต้นไม้ดอกนานาพันธุ์ นอกจากนั้นแล้วยังมีสิ่งที่น่าสนใจ ได้แก่ สวนนก สวนสัตว์ สถานที่แสดงพันธุ์สัตว์น้ำ สวนสุขภาพ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเบตง

หมู่บ้านชาไก

อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านแห อำเภอรือไทย จังหวัดยะลา ห่างจากตัวจังหวัดยะลา ไปทางเบตงประมาณ ๘๐ กิโลเมตร และห่างจากถนนใหญ่ลึกเข้าไปกลางขุนเขาประมาณ ๔ กิโลเมตร เป็นที่อยู่อาศัยของชนพื้นเมืองที่เราานิยมเรียกว่า “**เงาะ**” หรือ “**เงาะชาไก**” บ้านเรือนของชาไกสร้างด้วยไม้ไผ่ท่อนหลังคาจาก มีประมาณ ๒๐-๓๐ หลังคาเรือน มีอาชีพในการทำไร่และหาของป่า ปัจจุบันได้มีการพัฒนาหมู่บ้านแห่งนี้ โดย กรมประชาสงเคราะห์รวบรวมให้อยู่ในบริเวณเดียวกันได้ จำนวน ๒๑ ครอบครัว ๕๒ คน ได้จัดสร้างบ้านให้อยู่อาศัยที่ดีขึ้น ปลุกยางพาราพันธุ์ดีให้จำนวน ๓๐๐ ไร่ และได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ขอใช้คำว่า “**ศรีธารโต**” ให้ทุกคนใช้เป็นนามสกุล เด็กๆ สามารถเรียนรู้ และมีการศึกษาที่ก้าวหน้ามากขึ้น มีครูจากจังหวัดและเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนเข้าไปให้ความรู้ ทำให้ชาวชาไกมีความเจริญขึ้นมา

๒. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๒.๑ ครั้วเรือนเกษตรกรและแรงงานภาคเกษตร

จังหวัดยะลา มีจำนวนครั้วเรือนทั้งหมด ๑๓๑,๘๗๘ ครั้วเรือน โดยเป็นครั้วเรือนเกษตรกร ๗๐,๒๘๖ ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๐ ของครั้วเรือนทั้งจังหวัดและมีจำนวนประชากรทั้งหมด ๕๓๒,๓๒๖ ราย เป็น ประชากรในภาคเกษตร จำนวน ๒๔๗,๓๑๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๔๒ ของประชากรทั้งจังหวัด

ตารางที่ ๑๔ จำนวนครั้วเรือนเกษตรกรและจำนวนแรงงานภาคเกษตรของจังหวัดยะลา ปี ๒๕๖๓

ที่	อำเภอ	จำนวนครั้วเรือน		คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน ประชากร ทั้งหมด (คน)	จำนวน ประชากรในภาค เกษตร (คน)	คิดเป็น ร้อยละ
		ครั้วเรือน ทั้งหมด	ครั้วเรือน เกษตรกร				
		๑	เมืองยะลา		๓๓,๔๓๖	๙,๙๙๕	
๒	กรงปินัง	๖,๕๓๓	๕,๗๕๘	๘๘.๑๔	๒๐,๓๙๔	๒๐,๓๙๔	๖๘.๔๖
๓	รามัน	๒๔,๒๙๑	๑๕,๘๒๐	๖๕.๑๓	๕๗,๗๕๙	๕๗,๗๕๙	๖๒.๙๙
๔	บันนังสตา	๑๕,๙๓๒	๑๓,๓๔๒	๘๓.๗๔	๔๑,๔๒๒	๔๑,๔๒๒	๗๓.๘๕
๕	ยะหา	๑๒,๙๖๑	๖,๗๘๓	๕๒.๓๓	๓๗,๐๖๖	๓๗,๐๖๖	๖๔.๙๑
๖	กาบัง	๗,๐๖๘	๔,๓๔๓	๖๑.๔๕	๑๒,๒๔๓	๑๒,๒๔๓	๔๘.๔๔
๗	ธารโต	๕,๑๗๙	๔,๘๘๗	๙๔.๓๖	๑๘,๓๖๖	๑๘,๓๖๖	๘๔.๐๖
๘	เบตง	๒๖,๔๗๘	๙,๓๕๘	๓๕.๓๔	๒๓,๒๗๐	๒๓,๒๗๐	๓๗.๒๖
รวม		๑๓๑,๘๗๘	๗๐,๒๘๖	๕๓.๓๐	๕๓๒,๓๒๖	๒๔๗,๓๑๙	๕๔.๔๒

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดยะลา/สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา

๒.๒ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

ตารางที่ ๑๕ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดยะลา ปี ๒๕๖๓

ที่	อำเภอ	เนื้อที่ถือครอง การเกษตร ทั้งหมด (ไร่) (๑)	เนื้อที่ทำการเกษตรจริง (ไร่)							เนื้อที่ทำการเกษตร อื่นๆ
			เนื้อที่ทำการปลูกพืช						รวม ๑	
			ข้าว	ยางพารา	ไม้ผล	ไม้ยืนต้น	พืชผัก	พืชไร่		
๑	เมืองยะลา	๑๑๖,๕๐๖	๑๐,๒๗๓	๕๔,๙๕๘	๖,๔๙๓	๕,๕๐๘	๑,๙๘๙	๔๗๕	๗๙,๖๙๖	๕,๒๗๖
๒	เบตง	๔๑๒,๕๑๖	-	๓๕๐,๓๙๐	๒๗,๓๕๖	๙๙๑	๖๓๔	๓๓	๓๗๙,๔๐๔	๒,๔๙๑
๓	บันนังสตา	๒๕๕,๓๖๗	๑๕๖	๑๘๔,๑๓๗	๓๑,๔๔๒	๑,๔๗๒	๑๕๔	-	๒๑๗,๓๖๑	๔,๒๘๔
๔	ธารโต	๒๙๐,๖๘๒	-	๑๐๐,๓๗๓	๓๖,๕๗๒	๑๙,๑๐๓	๑๒๖	๓๗๒	๑๕๖,๕๕๖	๙๙๙
๕	ยะหา	๒๓๘,๗๕๑	๓๖๕	๑๙๒,๓๘๐	๕,๔๕๖	๒,๗๐๖	๑๙๓	๒๘	๒๐๑,๑๒๘	๙๘๑
๖	รามัน	๒๒๗,๐๗๘	๓๓,๔๒๓	๑๖๓,๐๓๘	๘,๗๔๑	๗,๓๗๘	๑,๓๒๐	๕๙๖	๒๑๔,๔๙๖	๑,๙๐๙
๗	กาบัง	๑๓๘,๙๙๔	-	๑๒๑,๙๔๓	๔,๐๖๖	๑,๕๕๐	๖๒๗	๒๕๗	๑๒๘,๔๔๓	๕๗๒
๘	กรงปินัง	๙๒,๘๘๘	๕๘	๗๘,๘๓๖	๖,๙๖๒	๗๗๗	๘๘๑	๗๒	๘๗,๕๘๖	๔๑๗
รวม		๑,๗๗๒,๗๘๒	๔๔,๒๗๕	๑,๒๕๖,๐๕๕	๑๒๗,๐๘๘	๓๙,๔๘๕	๕,๙๒๔	๑,๘๓๓	๑,๔๖๔,๖๖๐	๑๖,๙๒๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา

๒.๓ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๒.๓.๑ พื้นที่ชลประทานและระบบชลประทาน (ที่มา : ขป./ทส.)

แหล่งน้ำชลประทานที่ก่อสร้างแล้วเสร็จในพื้นที่จังหวัดยะลา ประกอบด้วย โครงการหมู่บ้าน ป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการขนาดใหญ่ โครงการขนาดเล็ก โครงการศูนย์บริการเกษตรเคลื่อนที่ และโครงการขุดหนองน้ำและคลองธรรมชาติ รวมทั้งสิ้น ๒๕ โครงการ สามารถเก็บกักน้ำได้ ๘.๑๘ ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ ๒๗๕,๐๒๔ ไร่หรือร้อยละ ๗๖.๐๙ ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของจังหวัด ๑,๖๓๘,๐๐๘ ไร่

แหล่งน้ำและการชลประทานในจังหวัดยะลา เป็นโครงการขนาดเล็ก เพื่อการอุปโภคและบริโภค กระจายอยู่ทุกอำเภอ จำแนกเป็น ๖ ประเภท ดังนี้

๑) โครงการชลประทานขนาดเล็ก	๙๖ แห่ง
๒) โครงการพระราชดำริ	๔๕ แห่ง
๓) โครงการป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย	๓๙ แห่ง
๔) โครงการขุดลอกหนองน้ำ	๔๗ แห่ง
๕) โครงการศูนย์บริการเกษตรเคลื่อนที่	๒๒ แห่ง
๖) โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	๖ แห่ง

๒.๓.๒ แหล่งน้ำอื่น ๆ

๑) ลักษณะลุ่มน้ำ

จังหวัดยะลา มีแม่น้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำปัตตานี ต้นน้ำเกิดจากภูเขาในท้องที่อำเภอเบตง ไหลผ่าน อำเภอธารโต อำเภอบันนังสตา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา อำเภอยะรัง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี และไหลลงสู่ทะเลที่อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ความยาวประมาณ ๒๑๐ กิโลเมตร บริเวณที่แม่น้ำปัตตานีไหลผ่านเขตอำเภอเบตง อำเภอธารโต และอำเภอบันนังสตาเป็นพื้นที่สูง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จึงได้ก่อสร้างเขื่อนบางลางขึ้นที่ตำบลบาเจาะ อำเภอบันนังสตา เป็นเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำอีกแห่งหนึ่งของภาคใต้ ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ๓ เครื่อง มีกำลังผลิตรวม ๒๔,๐๐๐ กิโลวัตต์

๒) ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดยะลา มีลักษณะภูเขา เนินเขา และหุบเขา ตั้งแต่ตอนกลาง จนถึงใต้สุดของจังหวัด มีที่ราบบางส่วนทางตอนเหนือของจังหวัด ได้แก่ บริเวณที่ราบแม่น้ำปัตตานี และแม่น้ำสายบุรี ไหลผ่าน อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเล โดยเฉลี่ยระหว่าง ๑๐๐ - ๒๐๐ เมตร พื้นที่ส่วนใหญ่ปกคลุมด้วยป่าดงดิบและสวนยางพารา มีเทือกเขาที่สำคัญอยู่ ๒ เทือกเขา คือ เทือกเขาสันกาลาศีรี เริ่มจากอำเภอเบตงเป็นแนวยาว กั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียและเทือกเขาปิโล ซึ่งเป็นเทือกเขาอยู่ภายในจังหวัด ในเขตตำบลบุตี บันนังสาเรง ของอำเภอเมืองยะลา กิ่งอำเภอกรงปินัง และอำเภอรามัน

แม่น้ำอีกสายหนึ่งที่ไหลผ่านจังหวัดยะลา คือ แม่น้ำสายบุรี ต้นกำเนิดจากภูเขา สันกาลาศีรี ซึ่งกั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ไหลผ่านอำเภอแว้ง อำเภอเรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ผ่านอำเภอรามัน จังหวัดยะลา แล้วไหลลงสู่ทะเลที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ความยาวประมาณ ๑๕๐ กิโลเมตร

๓) น้ำเพื่อการเกษตร

แหล่งน้ำที่ประชาชนชาวจังหวัดยะลาใช้เพื่อการเกษตร ประกอบด้วย บ่อบาดาลส่วนตัว ๑,๓๕๖ บ่อ บ่อบาดาลสาธารณะ ๗๒๐ บ่อ และบ่อที่มีเครื่องสูบน้ำ ๖๓ แห่ง สระ ๑๖๔ แห่ง ฝายส่วนตัว ๔๕ แห่ง และคลองชลประทานส่งน้ำ ๕ แห่ง

๔) แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดยะลา มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ แม่น้ำปัตตานี และแม่น้ำสายบุรี ห้วยลำธารคลอง ๓๘๓ สาย มีหนองบึง ๑๑๓ แห่ง มีน้ำพุ น้ำซับ ๑๖ แห่ง

๕) แหล่งน้ำชลประทาน

แหล่งน้ำชลประทานที่ก่อสร้างแล้วเสร็จในพื้นที่จังหวัดยะลา ประกอบด้วย แหล่งน้ำตามโครงการขนาดใหญ่ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - มาเลเซีย และโครงการขนาดเล็ก โครงการศูนย์บริการเกษตรเคลื่อนที่ โครงการขุดลอกหนองน้ำและคลองธรรมชาติ รวมทั้งสิ้น ๒๑๑ โครงการ สามารถเก็บกักน้ำได้ ๘.๑๙ ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ ๑๓๖,๒๔๙ ไร่ หรือร้อยละ ๘.๓๒ ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของจังหวัด ๑,๖๓๘,๐๐๘ ไร่

๖) สถานการณ์ลุ่มน้ำ

ปริมาณน้ำทิ้งปีสูงสุด ประมาณ ๒,๓๖๖ ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นปริมาณน้ำท่าที่ไหลในช่วงฤดูฝน ร้อยละ ๗๓.๕ การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำจนถึงปัจจุบัน มีความจุรวมทั้งสิ้น ๑,๔๐๔.๔๓ ล้านลูกบาศก์เมตรหรือประมาณ ร้อยละ ๕๓ ของปริมาณ น้ำท่ารายปี ความจุทั้งหมดเป็นโครงการอ่างเก็บน้ำเขื่อนบางลาง ซึ่งอยู่ในพื้นที่ ลุ่มน้ำแม่น้ำปัตตานีตอนบน การพัฒนาในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่น้ำปัตตานีตอนล่าง โครงการส่วนใหญ่เป็นโครงการขนาดเล็ก เนื่องจากสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบ ซึ่งถือว่ามีความยากในการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อเก็บกักน้ำ ไว้ใช้ในฤดูแล้งได้น้อยมาก ลุ่มน้ำปัตตานี มีพื้นที่ชลประทาน ๒๕๒.๑๓๐ ไร่ พื้นที่การเกษตร ที่เหลือ ซึ่งเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานจึงอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก อย่างไรก็ตามพื้นที่นอกเขตชลประทาน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราษฎรขยายพื้นที่เพาะปลูกในบริเวณที่ดอนและพื้นที่ลาดเชิงเขา ซึ่งเป็นปัญหาในการจัดหาน้ำ

๗) การพัฒนาแหล่งน้ำในปัจจุบัน

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่อยู่ในแผนของกรมชลประทาน มีจำนวนทั้งหมด ๕๕ โครงการ แบ่งเป็น โครงการขนาดใหญ่ ๑ แห่ง โครงการขนาดกลาง ๘ แห่ง ขนาดเล็ก ๔๖ แห่ง ซึ่งสามารถแบ่งตามกรอบการพัฒนาแหล่งน้ำของกรมชลประทานได้ดังนี้ โครงการประเภทอ่างน้ำมี ๗ แห่ง โครงการพัฒนาฝาย มี ๒๐ แห่ง ปตร./เขื่อนระบายน้ำ ๑ แห่ง พัฒนาระบบส่งน้ำ ๒๐ แห่ง โครงการเหลียวหลัง ๑ แห่ง และโครงการอื่นๆ ๔ แห่ง ได้พื้นที่ชลประทานทั้งสิ้น ประมาณ ๓๑,๓๕๘ ไร่ และเพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ จึงได้จำแนกแผนงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำออกเป็น ๓ ระยะ คือ แผนระยะสั้น แผนระยะกลางและแผนระยะยาว ดังนี้

๒.๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๒.๔.๑ ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต ๒๕๖๒

ตารางที่ ๑๖ ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต ๒๕๖๓

ชนิดพืช	จำนวน ครัวเรือนที่ปลูก (ครัวเรือน)	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตที่ เก็บเกี่ยวได้ (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย/ เนื้อที่เก็บเกี่ยว (กิโลกรัม/ไร่)	ราคาที่เกษตรกร ขายได้เฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)
ยางพารา	๕๔,๓๙๖	๑,๒๔๕,๗๔๐	๑,๑๘๘,๘๕๓	๒๘๗,๙๔๔	๒๔๒	๓๙
ทุเรียน	๓๔,๐๙๗	๗๓,๑๙๑	๕๑,๔๘๘	๔๕,๔๐๙	๗๗๑	๕๗
ลองกอง	๑๖,๐๔๕	๒๖,๕๑๘	๒๒,๔๐๓	๑๐,๙๔๔	๔๗๒	๒๑
ข้าว	๕,๐๖๖	๒๐,๙๓๙	๒๑,๐๘๑	๗,๓๔๘	๓๓๙	๑๔
มังคุด	๗,๕๔๒	๗,๑๐๙	๖,๙๑๙	๓,๙๐๔	๕๙๐	๒๒
ปาล์มน้ำมัน	๑,๑๖๐	๖,๘๖๓	๕,๘๐๕	๗,๔๓๗	๑,๓๙๓	๓.๔๙
มะพร้าว	๗,๐๒๕	๖,๑๕๖	๕,๖๕๘	๕,๕๖๕	๑,๐๖๓	๑๘
เงาะ	๕,๖๑๙	๒,๑๔๗	๒,๐๙๐	๑,๑๕๐	๕๕๓	๑๖

ชนิดพืช	จำนวน ครัวเรือนที่ปลูก (ครัวเรือน)	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตที่ เก็บเกี่ยวได้ (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย/ เนื้อที่เก็บเกี่ยว (กิโลกรัม/ไร่)	ราคาที่เกษตรกร ขายได้เฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)
กล้วยหิน	๕,๐๒๘	๔,๒๘๐	๓,๗๔๕	๓,๙๗๙	๑,๐๖๓	๑๕.๑๘
ส้มโชกุน	๗๐	๖๕๖	๕๘๓	๖๓๑.๕๘	๑,๐๘๓	๗๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา

๒.๔.๒ ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด ปี ๒๕๖๓

ตาราง ๑๗ ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด ปี ๒๕๖๓

ชนิดสัตว์	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนสัตว์ (ตัว)	ข้อมูลผลผลิต		ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	มูลค่าผลผลิต (บาท)
			จำนวน	หน่วยนับ		
ไก่พื้นเมือง	๒๔,๐๙๘	๙๒๔,๗๕๙	๗๑๐,๔๘๓	ตัว	๘๐	๘๕,๒๕๗,๙๖๐
เป็ดเทศ	๖,๖๖๑	๑๒๔,๓๑๕	๓๑,๐๔๕	ตัว	๘๐	๔,๙๖๗,๒๐๐
ไก่ไข่	๑๕๖	๖๑,๓๖๘	๑๒,๓๘๐,๔๑๖	ฟอง	๖๐	๑,๕๓๒,๓๔๐
โคเนื้อ	๑๕,๙๖๐	๕๘,๙๐๗	๖๐,๐๒๖	ตัว	๒๒๐	๗,๐๕๗,๖๐๐
แพะ	๑๔,๖๓๐	๗๒,๐๖๔	๑๘,๓๒๒	ตัว	๑๙๐	๙,๕๒๔,๓๒๐
ไก่เนื้อ	๗๕๐	๗๙,๙๐๗	๓๕,๖๔๗	ตัว	๖๐	๓,๒๐๘,๒๓๐
สุกร	๕๕	๔๕,๘๘๙	๑๕,๕๖๙	ตัว	๑๒๐	๖๒๘,๕๖๐
แกะ	๔๒๑	๒,๑๖๖	๑,๕๖๖	ตัว	๑๘๐	๓๕๕,๖๘๐
กระบือ	๙๕	๖๓๔	๑๘๙	ตัว	๒๒๐	๑๐๗,๑๔๐

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา

๒.๔.๓ ด้านการประมงของจังหวัด ปี ๒๕๖๓

ตารางที่ ๑๘ ด้านการประมงของจังหวัด ปี ๒๕๖๓

สินค้า	จำนวน เกษตรกร ทั้งหมด (ราย)	เนื้อที่เลี้ยง (ไร่)	ปริมาณ ผลผลิตปี ปัจจุบัน (ตัน)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	มูลค่าผลผลิต (บาท)
ปลาจาระเม็ดน้ำจืด	๒๔.๐๐๐	๖.๕๒๐	๓.๕๘๐	๗๕	๒๖๘,๕๐๐.๐๐
ปลาจีน	๖๓.๐๐๐	๙.๘๒๐	๑๒.๕๓๐	๑๐๐	๑,๒๕๓,๐๐๐.๐๐
ปลาดุก	๑,๔๐๘.๐๐๐	๑๙๕.๗๘๐	๓๓๖.๔๙๐	๔๕	๑๕,๑๔๒,๐๕๐.๐๐
ปลาตะเพียน	๘๒.๐๐๐	๒๒.๘๙๐	๑๕.๒๗๐	๗๐	๑,๐๖๘,๙๐๐.๐๐
ปลานิล (บ่อดิน)	๖๔๖.๐๐๐	๑๖๙.๘๕๐	๑๕๔.๑๖๐	๘๐	๑๒,๓๓๒,๘๐๐.๐๐
ปลาหมอ	๑๑.๐๐๐	๓.๓๘๐	๐.๖๐๐	๙๐	๕๔,๐๐๐.๐๐

สินค้า	จำนวน เกษตรกร ทั้งหมด (ราย)	เนื้อที่เลี้ยง (ไร่)	ปริมาณ ผลผลิตปี ปัจจุบัน (ตัน)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	มูลค่าผลผลิต (บาท)
ปลาน้ำจืดอื่นๆ	๙๑.๐๐๐	๑๘.๑๕๐	๑๓.๐๗๐	๖๐	๗๘๔,๒๐๐.๐๐
รวม	๒,๓๒๕.๐๐	๔๒๖.๓๙	๕๓๕.๗	๗๔.๒๙	๓๐,๙๐๓,๔๕๐.๐๐

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดยะลา

๒.๔.๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

ตารางที่ ๑๙ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

ชนิดสินค้า	หน่วยนับ	จำนวนปริมาณผลผลิต
ด้านพืช		
กล้วยหินบันนังสตา	พื้นที่ ๔,๘๓๘ ไร่	๑,๓๘๕.๕ ตัน/ปี

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา

๒.๔.๕ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๐ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร ปี ๒๕๖๓

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ	ปริมาณผลผลิต
GAP		
๑) พืช		
- ทุเรียน	๖,๒๗๖.๙๕ ไร่	๖,๓๒๙.๕๕ ตัน
- ลองกอง	๑,๒๑๑.๔๕ ไร่	๕๕๖.๕๔ ตัน
- มังคุด	๙๘๒.๗๕ ไร่	๔๕๕,๐๑๓.๒๕ กก.
- ปาล์มน้ำมัน	๓.๒๔ ไร่	๐.๕ ตัน
- มะพร้าว	๑๓.๒๕ ไร่	๑๗.๖๐ ตัน
- ส้มโชกุน	๑๐๓.๐๐ ไร่	๖๘.๘๐ ตัน
- ผักไฮโดรโปนิคส์	๒.๓ ไร่	๑.๕๑ ตัน
- พืชผัก ฯลฯ	๖๔.๒๖ ไร่	๑๑๙.๓๘ ตัน
๒) ด้านปศุสัตว์		
- ไข่พื้นเมือง	๒๑ ราย	-
- แปะเนื้อ	๘ ราย	-
- โคเนื้อ	๑๐ ราย	-
๓) ด้านประมง		
- ปลานิล (น้ำไหล)	๕ ราย/๙๗.๘๗ ไร่	๔๘๔.๘๙ ตัน

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	หน่วยนับ	ปริมาณผลผลิต
-ปลาพลวงชมพู	๘ ราย/ ๐.๓๗ ไร่	๑.๐๔ ตัน
-ปลาจีน	๑๙ ราย/ ๑๓.๐๗ ไร่	๒๕.๘๕ ตัน
-ปลาตะเพียน	๒๕ ราย/ ๓๒.๘๑ ไร่	๑๗.๓๔ ตัน
-ปลาดุก	๒ ราย/ ๒๓.๖ ไร่	๓๓๘.๙๙ ตัน
-ปลาอื่นๆ	๙ ราย/ ๑.๘๑ ไร่	๘.๑๖ ตัน
เกษตรอินทรีย์		
๑) ปลาจีน	๕ ราย/แปลง	๐.๕ ไร่
๒) เกษตรผสมผสาน	๑ ราย/แปลง	๔.๕ ไร่

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา, สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา, สำนักงานประมงจังหวัดยะลา

๒.๔.๖ สินค้า OTOP ของจังหวัด

ตารางที่ ๒๑ สินค้า OTOP ๑๐ อันดับแรกของจังหวัด ปี ๒๕๖๓ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา : ๒๕๖๓)

- ๑) วรรณทร วรรณรักษ์ (ร้านหยกสวย) ขนมปั้นสิบ(ไส้ปลา) ๓๒๗ ถนนฝั่งเมือง๔ ต.สะเตง อ.เมืองยะลา จ.ยะลา
- ๒) กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ทุเรียนกวน ๔๒/๓ ม.๓ ต.ลำพะยา อ.เมืองยะลา จ.ยะลา
- ๓) กลุ่มน้ำพริกอินทรีอาหารทะเลแปรรูป น้ำพริกกุ้งเสียบ ๓๓ ม.๓ ซอยอนุภูมิกิจ๑ ถนนวงเวียน๓ ต.สะเตง อ.เมืองยะลา จ.ยะลา
- ๔) กลุ่มศรียะลาบาติก ผ้าหลา ๘๕ ซอยเวฬุวนัน ๑๒(สุขจร๒) ถนนเวฬุวนัน ต.สะเตง อ.เมืองยะลา จ.ยะลา
- ๕) หจก.มายโฮมฟู้ดแอนด์เซอร์วิส ผลิตภัณฑ์ ช้แกงพะส่ำสำเร็จรูป ๔๕/๕ ม.๓ ต.ท่า สาป อ.เมืองยะลา จ.ยะลา
- ๖) หจก.มายโฮมฟู้ดแอนด์เซอร์วิส ผลิตภัณฑ์ ช้แกงเนื้อสำเร็จรูป ๔๕/๕ ม.๓ ต.ท่า สาป อ.เมืองยะลา จ.ยะลา
- ๗) บาบาไอซ์ กระเป่าผ้า ๔๐/๙ ม.๒ ถนนสุขยางค์ต.บัน นังสาเรง อ.เมืองยะลา จ.ยะลา
- ๘) กลุ่มเครื่องหนังสันกาลาศิริ กระเป๋า หนัง ๗๔/๓๖ ถนนเทศบาล ๑ ต.สะเตง อ.เมืองยะลา จ.ยะลา
- ๙) กลุ่มอาตือนันบาติก ผ้าบาติก ๒๖ ซอยสง่าอุทติ ถนนฝั่งเมือง ๕ ต.สะเตง อ.เมืองยะลา จ.ยะลา
- ๑๐) อาหารแปรรูปพะหมี่เบตง ตราไก่คู่ เทศบาลนครยะลา หมี่เบตง ๗๘/๑๕ ซอยตรีมิตร ๙ ถนนหน้าอนามัย ต.สะเตงนอก อ.เมืองยะลา จ.ยะลา
- ๑๑) บจก.ยะลาฟูดส์ กุนเชียงหมูอย่างดีตราคุณนาย ๑๐๕-๑๐๗ ถนนพิมลชัย ต.สะเตง อ.เมืองยะลา จ.ยะลา
- ๑๒) กลุ่มไข่เค็มบ้านสีคง ไข่เค็มบ้านสีคง ๘๕/๖ ม.๗ ต.ลำใหม่อ.เมืองยะลา จ.ยะลา
- ๑๓) กลุ่มศรีปตุรี ผ้าคลุมผมปัก ๕๘ ถนนพพิธิภักดีต.สะเตง อ.เมืองยะลา จ.ยะลา
- ๑๔) กลุ่มแม่บ้านสตรีพฒ์ นานบ้านแซะ ทุเรียนกวน ๗๔ ม.๒ ต.ตาซื่อ.ยะหา จ.ยะลา
- ๑๕) กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ การเกษตร ทุเรียนกวน ๒๑ ม.๒ ต.ตาซื่อ.ยะหา จ.ยะลา
- ๑๖) กลุ่มวสิหกิจชุมชนพฒ์ นาแปรรูปกล้วยหนิ นังตา กล้วยหนิฉาบหวาน ๔๑๘ ม.๗ ต.บัน นังस्ता อ.บัน นังस्ता จ.ยะลา
- ๑๗) กลุ่มเสื่อยี่ตโปโลมลาญImtihan เสื่อยี่ตมลาญ(คอปก) ๒๕๗ ม.๔ ต.ตาเนาะปูเตะ อ.บันนังस्ता จ.ยะลา
- ๑๘) วันชานดีหะยืออาแหว น้ำแกงส้มสำเร็จรูป ๓๐/๑๑ ถนนประชารัตย์ต.เบตง อ.เบตง จ.ยะลา
- ๑๙) อีบรอเฮง บาติก ผ้าบาติก ๕ ม.๑ ต.กรงปินัง อ.กรงปินัง จ.ยะลา
- ๒๐) กลุ่มปักจักรบ้านตือโลปะปาแซ หมวกกะปีย๊ะ ๒๔๕ ม.๑ ต.สะเอะ อ.กรงปินัง จ.ยะลา
- ๒๑) กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านบาลูกาลูวะ เสื้อผ้าสำเร็จรูปชาย ๘๐/๙ ม.๕ ต.ตะลือะหลอ อ.รามัน จ.ยะลา

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา

๒.๔.๗ การเพาะปลูกและผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด

ตารางที่ ๒๒ ข้อมูลประมาณการเพาะปลูกร้อยละผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด ปี ๒๕๖๔
หน่วย : ร้อยละ

ชนิดสินค้า	ปี ๒๕๖๔											
	มค.	กพ.	มีค.	เม.ย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.
๑. ทุเรียน	-	-	-	-	-	-	๗.๗๙	๖๕.๓๖	๒๖.๘๕	-	-	-
๒. มังคุด	-	-	-	-	-	-	๔๑.๖๘	๕๖.๘๒	๑.๓๙	๐.๑๑	-	-
๓. ลองกอง	-	-	-	-	-	-	-	๕.๖๕	๖๓.๘๑	๓๐.๕๔	-	-
๓. เงาะ	-	-	-	-	-	-	๑๐.๔๙	๗๔.๑๒	๑๓.๘๗	๑.๕๒	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา

๒.๕ สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๒.๕.๑ สหกรณ์การเกษตร (สำนักงานสหกรณ์จังหวัดยะลา : ๒๕๖๓)

๑) ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์ (แห่ง)	จำนวนสมาชิก(ราย)
๑.สหกรณ์การเกษตร	๓๘	๓๐,๖๘๗
๒.สหกรณ์ออมทรัพย์	๑๒	๒๑,๘๖๘
๓.สหกรณ์ร้านค้า	๒	๙๗๗
๔.สหกรณ์บริการ	๑๐	๑๕,๓๕๒
๕.สหกรณ์เครดิตยูเนียน	๑	๔๐๓
รวม	๖๓	๖๙,๒๘๗

๒) การจัดชั้นมาตรฐานคุณภาพสหกรณ์ในจังหวัด

๒.๑ ดีเลิศ จำนวน ๑๔ สหกรณ์

๒.๒ ดีมาก จำนวน ๘ สหกรณ์

๒.๓ ดี จำนวน ๑ สหกรณ์

๒.๔ ไม่ผ่าน จำนวน ๓๙ สหกรณ์

๓) มูลค่าธุรกิจสหกรณ์ ๖๓๔,๙๖๖,๒๓๕.๕๓ บาท

๒.๕.๒ กลุ่มเกษตรกรจังหวัดยะลา

ตารางที่ ๒๔ จำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรจังหวัดยะลา ปี ๒๕๖๔

อำเภอ	กลุ่มเกษตรกร		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	
	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก
เมืองยะลา	๓๑	๖๑๙	๑๑	๒๒๙	๓๑	๖๖๙	๕๔	๑,๐๒๓
กรงปินัง	-	-	๑๕	๒๓๘	๗	๑๓๕	๒๑	๗๒
บันนังสตา	๙	๑๗๔	๑๒	๒๑๘	๒๒	๔๙๒	๕๒	๑,๐๘๓
กาบัง	๒	๔๕	๑๐	๑๙๐	๘	๒๑๘	๒๐	๓๐๘
ยะหา	-	-	๑๐	๒๕๕	๑๒	๒๓๐	๕๓	๑,๑๐๕
รามัน	๒๗	๕๐๑	๓๒	๕๒๙	๑๗	๓๔๘	๖๗	๒๒๙
ธารโต	-	-	๑๔	๒๐๐	๑๓	๓๒๑	๒๘	๔๑๖
เบตง	๗	๑๐๓	๗	๑๑๑	๑๗	๓๔๕	๕๘	๑๕๘๔
รวม	๗๖	๑,๔๔๒	๑๑๑	๑,๙๗๑	๕๑	๒๗๕๘	๓๕๓	๕๘๒๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา

๒.๖ ข้อมูลจำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัด

ตารางที่ ๒๕ จำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัด ปี ๒๕๖๔

อำเภอ	ครู บัญชี	หมอดิน อาสา	ประมง อาสา	เศรษฐกิจ การเกษตร อาสา	ครู ขยาย	อาสาสมัคร ปฎิรูป ที่ดิน เพื่อ เกษตร กรรม	อาสาสมัคร เกษตร และ สหกรณ์	อาสา ปศุ สัตว์	อาสา ฝน หลวง	อาสาสมัคร สหกรณ์	อาสาสมัคร ชลประทาน	ชาว วน า อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สาร วัตร เกษตร อาสา	ไหม อาสา	Q อาสา	รวม สาขา (นับ ซ้ำ)	รวม บุคคล (ไม่ นับ ซ้ำ)
รวม ทั้งสิ้น	43	379	89	8	284	34	57	249	11	26	41	1	399	38	0	0	1,659	1,423
เมือง ยะลา	17	81	17	1	33	0	13	49	2	5	8	1	82	38	0	0	347	293
เบตง	0	33	12	1	25	0	5	20	1	2	6	0	32	0	0	0	137	123
บันนังสตา	1	50	12	1	50	0	6	31	3	2	7	0	67	0	0	0	230	188
ธารโต	5	37	9	1	16	0	4	23	1	4	8	0	37	0	0	0	145	125
ยะหา	10	49	9	1	46	16	7	27	2	4	1	0	49	0	0	0	221	184
รามัน	3	90	16	1	45	16	16	57	1	3	6	0	90	0	0	0	344	313
กาบัง	2	17	7	1	35	0	2	25	0	2	2	0	19	0	0	0	112	97
กรงปินัง	5	22	7	1	20	2	4	17	1	4	3	0	23	0	0	0	109	86

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา

๒.๗ จำนวนปราชญ์ชาวบ้านของจังหวัดภายใต้โครงการเกษตรกรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ ๒๖ จำนวนปราชญ์ชาวบ้านแยกรายอำเภอ ปี ๒๕๖๓

อำเภอ	จำนวน (ราย)
๑. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลท่าสาป อำเภอเมืองยะลา	๑
๒. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดยะลา ตำบลวังพญา อำเภอรามัน	๑

ที่มา สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา

๒.๘ ข้อมูลด้านการเกษตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และยุวเกษตรกรปราดเปรื่อง (Young Smart Farmer)

ตารางที่ ๒๗ จำนวนเกษตรกรปราดเปรื่องและยุวเกษตรกรปราดเปรื่อง ปี ๒๕๖๓

ประเภท	DSF	SF	SFM	YSF	ศูนย์บ่มเพาะ
จำนวนเกษตรกร	๒๖๐ ราย	๑๔๕ ราย	๑๑ ราย	๔๐ ราย	๑ ศูนย์ (๒๐ราย)

ที่มา สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา

๒.๙ แหล่งรวบรวมและกระจายสินค้า

๒.๙.๑ สินค้าทางพารา

- ๑) สหกรณ์ชาวสวนยางจังหวัดยะลา ๒๕๕๙ จำกัด
- ๒) สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.ยะลา จำกัด (สกต.)
- ๓) สหกรณ์การเกษตรหมู่บ้านเมาะยี จำกัด
- ๔) สหกรณ์กองทุนสวนยางสีลีสสามัคคี จำกัด
- ๕) สหกรณ์กองทุนสวนยางความหวังใหม่ จำกัด
- ๖) ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรเบตง จำกัด
- ๗) สหกรณ์กองทุนสวนยางตาเนาะ จำกัด
- ๘) สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านบ่อน้ำร้อน จำกัด
- ๙) สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านสุตัน จำกัด
- ๑๐) สหกรณ์กองทุนสวนยางมงคลยะรม จำกัด
- ๑๑) สหกรณ์กองทุนสวนยางอนุสรณ์ จำกัด
- ๑๒) สหกรณ์เบตงมั่งคั่ง จำกัด
- ๑๓) สหกรณ์ชาวบ้านจุฬารักษ์พัฒนา ๑๐ จำกัด
- ๑๔) สหกรณ์ผู้ผลิตยางพาราเบตง จำกัด
- ๑๕) สหกรณ์กองทุนสวนยางธารโต จำกัด
- ๑๖) สหกรณ์กองทุนสวนยางปะเต็งก้าวหน้า จำกัด
- ๑๗) สหกรณ์การเกษตรหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนา ๙ จำกัด
- ๑๘) สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านบันนังบูโบ จำกัด
- ๑๙) สหกรณ์กองทุนสวนยางมุสลิมบ้านจะกะวีระ จำกัด
- ๒๐) สหกรณ์กองทุนสวนยางตะโละกลูปี จำกัด
- ๒๑) สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านปือยอง จำกัด

- ๒๒) สหกรณ์กองทุนสวนยางหวัดตะกั่วกระอ จำกัด
- ๒๓) กลุ่มเกษตรกรทำสวนยางและผลิตภัณฑ์ยางตาซี
- ๒๔) กลุ่มเกษตรกรทำสวนธารน้ำทิพย์
- ๒๕) กลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราอยุธยา
- ๒๖) กลุ่มเกษตรกรทำสวนบ้านถ้ำทะเล

๒.๙.๒ สินค้าไม้ผล (ทุเรียน/มังคุด/เงาะ/ลองกอง)

- ๑) โรงงานแปรรูปทุเรียน ตำบลแม่หวาด อำเภอธารโต
- ๒) โรงงานแปรรูปทุเรียน ตำบลบันนังสตา อำเภอบันนังสตา
- ๓) โรงงานแปรรูปทุเรียน ตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง
- ๔) โรงงานแปรรูปทุเรียน ฟาร์มตัวอย่างธารโต อำเภอธารโต
- ๕) SKY ON ตำบลตาเนาะแมเราะ อำเภอเบตง
- ๖) วิสาหกิจชุมชน
- ๗) สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร
- ๘) ตลาดออนไลน์
- ๙) ตลาดภายในจังหวัด
- ๑๐) ศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชน

ส่วนที่ ๓

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกจังหวัดที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ เช่น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดย McKinsey ๗-S Framework ซึ่งจะวิเคราะห์ว่ามี จุดแข็ง จุดอ่อน อย่างไร ในปัจจัยทั้ง ๗ ประการ ประกอบด้วย

๑. กลยุทธ์ (Strategy)
๒. โครงสร้างขององค์กร (Structure)
๓. ระบบการปฏิบัติงาน (System)
๔. บุคลากร (Staff)
๕. ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)
๖. รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)
๗. ค่านิยมร่วม (Shared Values)

ตารางที่ ๒๘ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดย McKinsey ๗-S Framework

๗-S McKinsey	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
กลยุทธ์ (Strategy)	<ol style="list-style-type: none">๑) เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่สร้างมูลค่าสูงของจังหวัด ได้แก่ ยางพารา ผลผลิตรวม ๒๔๔,๖๖๔ ตัน/ปี ทุเรียน ผลผลิตรวม ๗๓,๐๖๗ ตัน/ปี๒) มีสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ได้แก่ กล้วยหิน (GI) ส้มโชกุน ข้าวพื้นเมือง(มีดล) ไก่เบตง ปลาพลวง ชมพู ปลานิลสายน้ำไหล เป็นต้น๓) สภาพดินอุดมสมบูรณ์ และสภาพภูมิอากาศมีความเหมาะสม เพื่อรองรับการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ๔) ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดมีความเชื่อมโยงกับประเทศประเทศมาเลเซีย๕) มีตลาดกลางยางพารา ศูนย์เรียนรู้กระบวนการแปรรูปยางพาราแบบครบวงจร มาตรฐาน ISO และ มอก. ในการผลิต และมีโรงงานแปรรูปทุเรียน/ห้องเย็น เพื่อรองรับผลผลิตทาง	<ol style="list-style-type: none">๑) การใช้ประโยชน์ที่ดินและการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรตามนโยบาย Zoning by Agri-map ยังมีน้อย๒) พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ อยู่นอกเขตพื้นที่ชลประทาน และระบบกระจายน้ำไม่ครอบคลุมพื้นที่ทางการเกษตร๖) เกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินเพื่อทำการเกษตร๗) เกษตรกรแปรรูป และอุตสาหกรรมเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มยังมีน้อย
โครงสร้างขององค์กร (Structure)	<ol style="list-style-type: none">๑) ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม	<ol style="list-style-type: none">๑) การรวมกลุ่มเกษตรกรยังไม่เข้มแข็ง และยั่งยืน๒) เกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินเพื่อทำการเกษตร
ระบบการปฏิบัติงาน (System)	-	<ol style="list-style-type: none">๑) ทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว นิยมตามกระแส และใช้วิธีการผลิตแบบวิถีดั้งเดิม

๗-S McKinsey	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
บุคลากร (Staff)	มีเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ๑๔๕ คน และเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ๔๐ คน ที่เป็นเกษตรกรต้นแบบด้านการเกษตร ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาต่อยอดให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรได้	๑) ไม่มีความรู้ในการวางแผนการผลิต การตลาดและการบริหารจัดการผลผลิต ๒) ไม่มีแรงจูงใจในการทำการเกษตร
ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)	เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในอาชีพตนเอง	๑) เกษตรกรขาดองค์ความรู้และทักษะด้านการเกษตร รวมถึงการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่ ๒) ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)	๑) มีผู้นำเกษตรกรในพื้นที่ ๒) ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาในพื้นที่	เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารล่าช้า ขาดการประสานงานในพื้นที่
ค่านิยมร่วม (Shared Values)	มีประเพณีลงแขก	-

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดย PESTEL Analysis

๑. ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย (Political Factors) เช่น นโยบายของรัฐ ระบบการปกครอง เสถียรภาพ ด้านการเมือง และความร่วมมือระหว่างประเทศ เป็นต้น
๒. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors) เช่น การปรับอัตราภาษี อัตราดอกเบี้ย อัตราการจ้างงาน ภาวะเศรษฐกิจ
๓. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social cultural Factors) เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ค่านิยม การบริโภคอุปโภค
๔. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factors) เช่น เครื่องจักรกลทางการเกษตร เทคโนโลยีสารสนเทศ
๕. ปัจจัยด้านกฎหมาย (Law/Legal Factors) เช่น กฎหมายแรงงาน กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ระเบียบข้อบังคับด้านธุรกิจ
๖. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Factors) เช่น สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ธรรมชาติ

ตารางที่ ๒๙ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดย PESTEL Analysis

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
<u>ด้านการเมือง</u> - นโยบาย “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” - การกำหนดมาตรการควบคุมในสินค้าเกษตรบางชนิด - นโยบายความร่วมมือในการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียนเป็นตลาดเดียว - นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น การส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร การขับเคลื่อนศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (AIC) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการส่งเสริมการใช้ยางในหน่วยงานภาครัฐ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-map) การตลาดนำการผลิต ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และการพัฒนาเกษตรกรให้ปราดเปรื่อง (Smart Farmer / Young Smart Farmer) ฯลฯ	- ความไม่มั่นคงทางการเมือง - สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้
<u>ด้านเศรษฐกิจ</u> - การปรับโครงสร้างหนี้	- ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรสูง
<u>ด้านสังคม</u> - ผู้บริโภคนิยมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้น - การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	- แรงงานภาคเกษตรเป็นผู้สูงอายุ - คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจทำอาชีพเกษตร
<u>ด้านเทคโนโลยี</u> - Agri-map - เกษตรอัจฉริยะ / โดรน	- เทคโนโลยีไม่ทันสมัย ล้าหลัง - ระบบขนส่งไม่ครอบคลุมทั่วพื้นที่จังหวัด
<u>ด้านกฎหมาย</u> - กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค - กฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม	- หน่วยงานที่กำกับดูแลด้านอาหารปลอดภัยไม่เพียงพอ - กฎหมายการจ้างงาน

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
<p><u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน - สภาพภูมิอากาศเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - ภัยธรรมชาติเกิดขึ้นบ่อย - การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - การระบาดของโรคและแมลง - สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-๑๙)

การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

ตารางที่ ๓๐ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
<p>ปัจจัยภายใน</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p>	<p>๑) เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่สร้างมูลค่าสูงของจังหวัด ได้แก่ ยางพารา มีผลผลิตรวม ๒๔๔,๖๖๔ ตัน/ปี ทูเรียน มีผลผลิตรวม ๗๓,๐๖๗ ตัน/ปี</p> <p>๒) มีสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ได้แก่ กล้วยหิน (GI) ส้มโชกุน ข้าวพื้นเมือง(มือล่อ) ไก่เบตง ปลาพลวงชมพู ปลานิลสายน้ำไหล เป็นต้น</p> <p>๓) สภาพดินอุดมสมบูรณ์ และสภาพภูมิอากาศมีความเหมาะสม เพื่อรองรับการผลิตสินค้าเกษตร</p> <p>๔) มีเกษตรกรปราดเบรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer)</p> <p>๕) ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดมีความเชื่อมโยงกับประเทศประเทศมาเลเซีย</p> <p>๖) มีตลาดกลางยางพารา รับซื้อขายผลผลิตยางในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีศูนย์เรียนรู้กระบวนการแปรรูปยางพาราแบบครบวงจร และมีโรงงานแปรรูปทุเรียน/ห้องเย็น จำนวน ๖ แห่ง</p> <p>๗) มีโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า ๗ โรงงาน ๙๖.๕ เมกะวัตต์ ซึ่งเพียงพอต่อความต้องการของจังหวัด</p>	<p>๑) การใช้ประโยชน์ที่ดินและการบริหารจัดการพื้นที่ การเกษตรตามนโยบาย Zoning by Agri-map มีน้อย</p> <p>๒) พื้นที่ทำการเกษตร อยู่นอกเขตพื้นที่ชลประทาน และระบบกระจายน้ำไม่ครอบคลุมพื้นที่ทำการเกษตร</p> <p>๓) การรวมกลุ่มเกษตรกรยังไม่เข้มแข็ง และยั่งยืน</p> <p>๔) เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว นิยมตามกระแส และใช้วิธีการผลิตแบบวิธีดั้งเดิม ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่มีความปลอดภัยได้มาตรฐาน ไม่ตรงความต้องการตลาด และมีรายได้มีน้อยลง</p> <p>๕) เกษตรกรขาดองค์ความรู้และทักษะด้านการเกษตร รวมถึงการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อทำการเกษตรอย่างมีน้อย</p> <p>๖) เกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินเพื่อทำการเกษตร</p> <p>๗) เกษตรแปรรูป และอุตสาหกรรมเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มยังมีน้อย</p> <p>๘) ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรสูง</p>
<p>โอกาส (O)</p> <p>๑) รัฐบาลมีนโยบายที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น นโยบาย “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” นโยบายความร่วมมือในการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน</p> <p>๒) นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการเกษตรให้สามารถแข่งขันได้ อาทิเช่น การส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร (AIC) เกษตรแบบแปลงใหญ่ โ (Zoning by Agri-map) การตลาดนำการผลิต ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร , Smart Farmer / Young S F</p> <p>๓) นโยบายเรื่องความมั่นคงด้านอาหารของกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง (ฮาลาล)</p> <p>๔) กระแสผู้บริโภคอาหารเพื่อดูแลสุขภาพ/ปลอดภัยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น</p> <p>๕) กระแสนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีมากขึ้น</p>	<p>S_{๑,๐๓๔} - พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร เพื่อรองรับการผลิตภาคการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>S_{๑,๒,๓,๐๒๔} - เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง และเกษตรแปรรูป ตามแนวทางการเกษตรวิถีใหม่ (New Normal)</p> <p>S_{๑,๐๒} - ส่งเสริม สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่ที่ เหมาะสม เพื่อทำการเกษตร</p> <p>S_{๑,๒,๓,๔,๐๒,๓} - ส่งเสริมการเชื่อมโยงช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรสู่ตลาดดิจิทัล</p> <p>S_{๑,๒,๐๔} - ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และพัฒนาสินค้าเกษตร/ผลิตภัณฑ์ชุมชน</p> <p>S_{๑,๒,๐๔} - ส่งเสริมการผลิตพืชพลังงานทดแทนพืชเศรษฐกิจ(โตเร็ว) พืชสมุนไพร และพืชทางเลือกอื่น</p>	<p>W_{๑,๒,๐,๒} - ยกระดับมาตรฐานการผลิต และการแปรรูปสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน</p> <p>W_{๒,๓,๔,๐} - ส่งเสริม สนับสนุนการใช้งานวิจัย นวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการเกษตรสมัยใหม่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร</p> <p>W_{๔,๐} - ส่งเสริม พัฒนาทักษะด้านการเกษตรแก่เกษตรกร ให้เป็น Smart Farmer, Young S F</p> <p>W_{๔,๐} - ส่งเสริมการบริหารจัดการแรงงานภาคเกษตร โดยใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่</p> <p>W_{๓,๐} - ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร และเข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ</p> <p>W_{๒,๔,๐,๓,๔} - ส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม Zoning by Agri-map อย่างยั่งยืน</p> <p>W_{๔,๐} - จัดหาพื้นที่ชลประทานและระบบกระจายน้ำให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทำการเกษตร</p> <p>W_{๑,๐} - พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการเกษตรให้มีความทันสมัย สะดวก และเข้าถึงได้ง่าย</p> <p>W_{๔,๐} - ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้เป็น Smart Officer</p> <p>W_{๔,๐} - เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเครือข่ายอาสาสมัครด้านการเกษตรในพื้นที่</p>

<p style="text-align: center;">ภัยคุกคาม (T)</p> <p>๑) สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ส่งผลต่อการ ประกอบอาชีพเกษตรกร</p> <p>๒) สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของประชาชน นักลงทุน นักท่องเที่ยว ขาดความเชื่อมั่นต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน</p> <p>๓) การระบาดของโรคและแมลง ส่งผลต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิตลดลง เช่น โรคใบร่วง ยางพารา โรคเหี่ยวในกล้วยหิน โรครากเน่าโคนเน่า/หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน โรคล้มปัสกิ้น ฯลฯ</p> <p>๔) ราคาสินค้าการเกษตรในตลาดโลกที่มีความผันผวน ส่งผลทำให้ราคาสินค้าเกษตรในพื้นที่มีความผันผวนตาม</p> <p>๕) ภัยทางธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p>	<p>$S_{๑,๒,๓}T_{๑,๒,๔,๕,๖}$ - ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน</p> <p>$S_{๑,๒,๓,๔}T_{๒,๓,๔}$ - ส่งเสริมการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรรมยั่งยืน เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร</p>	<p>$W_{๒,๓,๔,๕}T_{๒,๓,๕}$ - ส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรกรรมยั่งยืน และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>$W_{๒,๔}T_{๕}$ - ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน</p>
--	--	--

ส่วนที่ ๔

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดยะลา

๑. วิสัยทัศน์ (Vision)

“แหล่งผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง เกษตรกรมีความมั่นคง ทรัพยากรการเกษตรมีความยั่งยืน”

๒. พันธกิจ (Mission)

๑. ส่งเสริม พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงให้มีคุณภาพมาตรฐาน และเกษตรแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
๒. ส่งเสริม สนับสนุนการใช้งานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่ที่เหมาะสม เพื่อทำการเกษตร
๓. ส่งเสริม พัฒนาเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๔. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน

๓. เป้าประสงค์ (Goals)

๑. สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม
๒. เกษตรกรมีอาชีพด้านการเกษตรที่มั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี
๓. ทรัพยากรทางการเกษตร มีการนำไปใช้อย่างมีความสมดุล และยั่งยืน

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue) มี ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ส่งเสริม พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง เกษตรแปรรูป เชื่อมโยงตลาดดิจิทัล

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ : สินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปได้รับการพัฒนา เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร และระบบโลจิสติกส์ เพื่อรองรับการผลิตภาคเกษตรที่มีประสิทธิภาพ
กลยุทธ์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง และเกษตรแปรรูป ตามแนวการเกษตรวิถีใหม่(New Normal)
กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่ (Smart Farm) เพื่อทำการเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๔ ส่งเสริมการเชื่อมโยงช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรสู่ตลาดดิจิทัล

กลยุทธ์ที่ ๕ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

กลยุทธ์ที่ ๖ ส่งเสริมการผลิตพืชพลังงานทดแทน พืชเศรษฐกิจ(โตเร็ว) พืชสมุนไพร และพืชทางเลือกอื่น

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย :

๑. มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสาขาภาคเกษตรเพิ่มขึ้น (ร้อยละ ๑ % ต่อปี)

๒. แปลง/ฟาร์ม ที่ขึ้นทะเบียนได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต (GAP) และสถานประกอบการด้านการเกษตรได้รับการรับรองมาตรฐาน (GMP) เพิ่มขึ้น (GAP จำนวน ๑,๐๐๐ แปลง และ GMP จำนวน ๑๐ แห่ง)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ : เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร และสถาบันเกษตรกรอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ : เกษตรกรเป็น Smart Farmer, Young Smart Farmer และสถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็งระดับ ๑ , ๒

กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริม พัฒนาทักษะด้านการเกษตรแก่เกษตรกร ให้เป็น Smart Farmer, Young Smart Farmer

กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมการบริหารจัดการแรงงานภาคเกษตร โดยใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่ที่เหมาะสม

กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร และเข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ

กลยุทธ์ที่ ๔ ส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรกรมั่งคั่ง และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย :

๑. เกษตรกรได้รับการพัฒนาเป็น Smart Farmer, Young Smart Farmer เพิ่มขึ้น จำนวน ๒๐ ราย

๒. สถาบันเกษตรกรได้รับการพัฒนาและมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น จำนวน ๑๐ แห่ง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างสมดุล และยั่งยืน

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ :

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย :

๑. พื้นที่เกษตรกรรมได้รับน้ำอย่างพอเพียงเพิ่มขึ้น จำนวน ๒,๕๐๐ ไร่
๒. พื้นที่เกษตรกรรมที่ทำการผลิตภาคการเกษตรไม่เหมาะสมตาม Zoning by Agri-map ลดลง จำนวน ๑,๕๐๐ ไร่/ปี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ : ข้อมูลด้านการเกษตรมีความครบถ้วน สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และบุคลากรภาคการเกษตรได้รับการพัฒนาศักยภาพ

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการเกษตรให้มีความทันสมัย สะดวก และเข้าถึงได้ง่าย

กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้เป็น Smart Officer

กลยุทธ์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเครือข่ายอาสาสมัครด้านการเกษตรในพื้นที่

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย :

ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการให้บริการด้านการเกษตรของหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ ๘๐

๕. แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา (พ.ศ.๒๕๖๖ - พ.ศ.๒๕๗๐)

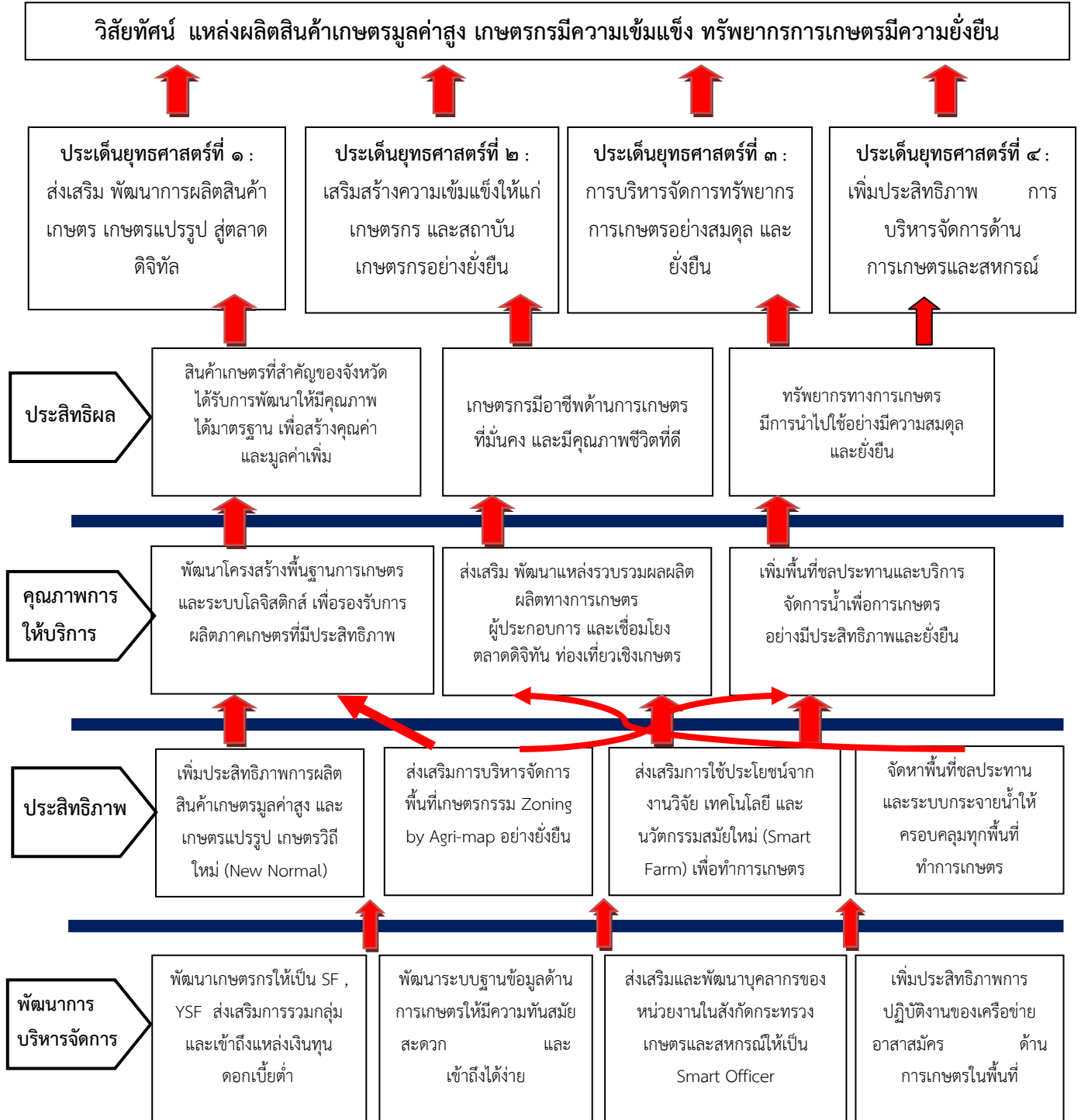
ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					รวม ๕ ปี	กลยุทธ์
			พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐		
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริม พัฒนาการผลิตสินค้า เกษตรมูลค่าสูง เกษตรแปรรูป เชื่อมโยงตลาดดิจิทัล	สินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปได้รับ การพัฒนา เพื่อสร้างคุณค่าและ มูลค่าเพิ่ม	๑. แปลง/ฟาร์ม ที่ขึ้นทะเบียน ได้รับการรับรองมาตรฐาน การผลิต (GAP) และสถาน ประกอบการด้านการ เกษตรได้รับการรับรอง มาตรฐาน (GMP) เพิ่มขึ้น -GAP จำนวน ๑,๐๐๐ แปลง -GMP จำนวน ๑๐ แห่ง ๒. มูลค่าผลผลิตทางการ เกษตรที่สำคัญของ จังหวัดเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑ ต่อปี (ปี ๒๕๖๓ มูลค่า ๑๓,๘๔๘ ลบ.) ๓. การนำงานวิจัย นวัตกรรม และ เทคโนโลยีภาคการเกษตรนำมาต่อ ยอตภาคเกษตร จำนวน ๕ เรื่อง	๒๐๐ แห่ง	๒๐๐ แห่ง	๒๐๐ แห่ง	๒๐๐ แห่ง	๒๐๐ แห่ง	๑๐๐๐ แห่ง	๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร และระบบโลจิสติกส์ เพื่อรองรับการ ผลิตภาคเกษตรที่มีประสิทธิภาพ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า เกษตรมูลค่าสูง และเกษตรแปรรูป ตามแนวการเกษตรวิถีใหม่(New Normal) ๓ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จาก งานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม สมัยใหม่ (Smart Farm) เพื่อทำ การเกษตร ๔ ส่งเสริมการเชื่อมโยงช่องทาง การตลาดสินค้าเกษตรสู่ตลาดดิจิทัล ๕ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ๖ ส่งเสริมการผลิตพืชพลังงานทดแทน พืชเศรษฐกิจ(โตเร็ว) พืชสมุนไพร และ พืชทางเลือกอื่น
			๑ (๑๓,๘๘๗)	๑ (๑๔,๑๒๗)	๑ (๑๔,๒๖๘)	๑ (๑๔,๔๑๑)	๑ (๑๔,๕๕๕)	ร้อยละ ๕.๑๐	
			๑ เรื่อง	๑ เรื่อง	๑เรื่อง	๑ เรื่อง	๑เรื่อง	๑๐ เรื่อง	

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย						กลยุทธ์
			พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐	รวม ๕ ปี	
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ : เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ เกษตรกร และสถาบันเกษตรกร อย่างยั่งยืน	เกษตรกรเป็น Smart Farmer, Young Smart Farmer และสถาบัน เกษตรกรมีความ เข้มแข็งระดับ ๑ , ๒	๑. เกษตรกรได้รับการพัฒนา เป็น Smart Farmer เพิ่มขึ้น จำนวน ๒๐ ราย ๒. สถาบันเกษตรกรได้รับการ พัฒนาและมีความเข้มแข็ง เพิ่มขึ้น จำนวน ๑๐ แห่ง	๔ ราย ๒ แห่ง	๔ ราย ๒ แห่ง	๔ ราย ๒ แห่ง	๔ ราย ๒ แห่ง	๔ ราย ๒ แห่ง	๒๐ ราย ๑๐ แห่ง	๑ ส่งเสริม พัฒนาทักษะด้าน การเกษตรแก่เกษตรกร ให้เป็น Smart Farmer, Young Smart Farmer ๒ ส่งเสริมการบริหารจัดการแรงงาน ภาคเกษตร โดยใช้เทคโนโลยี และ นวัตกรรมสมัยใหม่ที่เหมาะสม ๓ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร และ เข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ๔ ส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรกรยั่งยืน และน้อมนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การบริหารจัดการทรัพยากร การเกษตรอย่างสมดุล และยั่งยืน	ทรัพยากรการเกษตรได้รับการพัฒนา ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรอย่าง สมดุล ยั่งยืน	๑. พื้นที่เกษตรกรรมได้รับน้ำ อย่างพอเพียงเพิ่มขึ้น จำนวน ๒,๕๐๐ ไร่ ๒. พื้นที่เกษตรกรรมที่ทำการ ผลิตภาคการเกษตรไม่ เหมาะสมตาม Zoning by Agri-map ลดลงจำนวน ๑,๕๐๐ ไร่/ปี	๕๐๐ ไร่ ๓๐๐ไร่	๕๐๐ ไร่ ๓๐๐ ไร่	๕๐๐ ไร่ ๓๐๐ ไร่	๕๐๐ ไร่ ๓๐๐ ไร่	๕๐๐ ไร่ ๓๐๐ ไร่	๒,๕๐๐ ไร่ ๑,๕๐๐ ไร่	๑ ส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่ เกษตรกรรม Zoning by Agri-map อย่างยั่งยืน ๒ จัดหาพื้นที่ชลประทานและระบบ กระจายน้ำให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทำ การเกษตร ๓ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการทรัพยากร การเกษตรอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					รวม ๕ ปี	กลยุทธ์
			พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	พ.ศ. ๒๕๖๙	พ.ศ. ๒๕๗๐		
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการด้านการเกษตรและ สหกรณ์	ข้อมูลด้านการเกษตรมีความครบถ้วน สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และบุคลากร ภาคการเกษตรได้รับการพัฒนา ศักยภาพ	ร้อยละความพึงพอใจของ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วน เสียต่อการให้บริการด้าน การเกษตรของหน่วยงาน สังกัดกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ ร้อยละ ๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๑ พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้าน การเกษตรให้มีความทันสมัย สะดวก และเข้าถึงได้ง่าย ๒ ส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรของ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ให้เป็น Smart Officer ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของเครือข่ายอาสาสมัครด้าน การเกษตรในพื้นที่

๖. แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

ภาพที่ ๒ แผนที่ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐

๗. สรุปข้อเสนอโครงการตามจุดเน้นทางยุทธศาสตร์ด้านการเกษตรจังหวัดยะลา (Positioning)
ตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดยะลา (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	วัตถุประสงค์			
		การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิต	การเพิ่มขีด ความสามารถ ในการแข่งขัน	สร้างความเข้มแข็ง แก่เกษตรกร	หมายเหตุ
Positioning ๑ สินค้าเกษตรมูลค่าสูง เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเกษตร แปรรูปได้การพัฒนาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อสร้างคุณค่าและ มูลค่าเพิ่ม					
๑. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อส่งเสริมการเกษตรและลดต้นทุน การเกษตร ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้	๑๖๓.๖๑๐	✓	✓		ชลประทานจว. (งบกลุ่ม.'๖๖-๗๐)
๒. โครงการเพิ่มศักยภาพทางการเกษตรด้วยเทคโนโลยีพลังงานทดแทน	๒.๗๐๐๐	✓	✓	✓	พลังงานจว. (งบจว.'๖๖)
๓. โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตร -ฝายบ้านปือเรียงพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลเขื่อนบางลาง -ปรับปรุงแก้มลิงบึงน้ำใส พร้อมอาคารประกอบ ตำบลตะโละหลอ -แก้มลิงทุ่งอูแบ ตำบลวังพญา -ฝายบ้านลูโป๊ะกาโล ตำบลปูโรง -แก้มลิงบ้านบูเก๊ะจือฆา ตำบลวังพญา -แก้มลิงบึงกาแบ ตำบลเกะรอ -ฝายบ้านบ่ออ่างบนพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลแม่หวาด -ปรับปรุงระบบส่งน้ำฝายบ้านสะลาแต ตำบลห้วยกระทิง -แก้มลิงบือตอ ตำบลเกะรอ -แก้มลิงบูเก๊ะบาลอ ตำบลท่าธง -แก้มลิงสะกูนิง ตำบลบันนังสตา	๑๕๐.๐๐๐	✓	✓		ชลประทานจว. (งบจว.'๖๖)

โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	วัตถุประสงค์			
		การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิต	การเพิ่มขีด ความสามารถ ในการแข่งขัน	สร้างความเข้มแข็ง แก่เกษตรกร	หมายเหตุ
๔. โครงการตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๑๐.๐๐๐	✓	✓	✓	งบ Function
๕. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น	๑.๐๐๐	✓	✓		เกษตรจว. (งบจว.'๖๖)
๖. โครงการเพิ่มศักยภาพศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชนเพื่อขับเคลื่อนธุรกิจ เกษตร	๑.๐๐๐	✓	✓	✓	เกษตรจว. (งบจว.'๖๖)
๗. โครงการส่งเสริมการปลูกพืชในครก(พืชเครื่องแกงและสมุนไพร)	๑.๐๐๐	✓	✓	✓	เกษตรจว. (งบจว.'๖๖)
๘. โครงการส่งเสริมการตลาดในรูปแบบออนไลน์	๑.๐๐๐		✓	✓	เกษตรจว. (งบจว.'๖๖)
๙. โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหารอัตลักษณ์ ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้าสู่ตลาดสากล	๑.๖๑๗		✓	✓	อุตสาหกรรมจว. (งบจว.'๖๖)
๑๐. โครงการป้องกันกำจัดโรครากเน่าโคนเน่าในทุเรียน	๑.๐๐๐	✓	✓		เกษตรจว. (งบจว.'๖๖)
๑๑. โครงการป้องกันกำจัดหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน	๑.๐๐๐	✓	✓		เกษตรจว. (งบจว.'๖๖)
๑๒. โครงการขยายผลการพัฒนาไม้ผลที่มีศักยภาพในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ ชายแดน(ทุเรียน,ลองกอง,มังคุด)	๑๔.๗๘๐	✓	✓		เกษตรจว. (งบกลุ่ม.'๖๖)
๑๓. โครงการพัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานหลักพันวิฤตสถานการณ์ ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙	๐.๗๔๗	✓	✓		แรงงานจว. (งบจว.'๖๖)
๑๔. โครงการแก้ไขปัญหาโรคใบร่วงชนิดใหม่ในยางพาราจากเชื้อราด้วย สารชีวภาพ	๒.๐๐๐	✓	✓		ม.ราชภัฏ (งบจว.'๖๖)
๑๕. โครงการพัฒนาและยกระดับทางการค้าสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป	๒๙.๐๑๘	✓	✓		งบจังหวัด

โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	วัตถุประสงค์			
		การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิต	การเพิ่มขีด ความสามารถ ในการแข่งขัน	สร้างความเข้มแข็ง แก่เกษตรกร	หมายเหตุ
๑๖. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเกษตรปาล์มน้ำมัน	๐.๑๒๖	✓	✓		งบ Function
๑๗. โครงการผลิตเสบียงพืชอาหารสัตว์สำรองภัยพิบัติภายใต้เมือง ปศุสัตว์ มังคัง มังคัง ยั่งยืน	๗.๐๑๙	✓			
๑๘. โครงการกระจายพันธุ์กรรมไก่เบตงพันธุ์แท้สู่ชุมชน	๗.๑๑๗	✓	✓		
๑๙. โครงการผลิตปรับปรุงพันธุ์และกระจายพันธุ์แก่พื้นเมืองเพิ่มศักยภาพ ฟาร์มเครือข่ายประชารัฐ ภายใต้เมืองปศุสัตว์มั่นคง มังคัง ยั่งยืน	๔๑.๘๖๗ (ปี ๖๔-๖๙)	✓	✓		
๒๐. โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเกษตรตามแผนชุมชน	๑๐.๐๐๐	✓	✓		ปกครองจว.
๒๑. โครงการส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งชันโรง	๐.๖๐๐		✓	✓	ม.ราชภัฏ (งบจว.'๖๖)
๒๒. โครงการบูรณาการส่งเสริมและพัฒนาข้าวหอมมะลิลนครบวงจร	๒.๐๗๐	✓	✓		เกษตรจว. (แผนตำบล)
๒๓. โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรข้าวพื้นเมืองจังหวัดยะลา ภายใต้อัตลักษณ์ประจำถิ่นสู่การตลาดระดับภูมิภาคและการค้าชายแดน	๒.๔๖๑	✓	✓		สหกรณ์จว. (แผนตำบล)
๒๔. โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนา การเกษตรระดับ ตำบล ตำบลเนินงาม อำเภอรามัน จังหวัดยะลา	๐.๓๓๕	✓	✓		ประมงจว. (แผนตำบล)
๒๕. โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ครบวงจร	๐.๔๑๙	✓	✓		ปศุสัตว์จว. (แผนตำบล)
๒๖. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการรวบรวมผลผลิตปาล์มน้ำมันของ สถาบันเกษตรกร	๑.๙๐๐		✓		งบ Function
๒๗. โครงการส่งเสริมการแปรรูปยางพาราเพื่อเพิ่มมูลค่า	๒.๕๐๐		✓		งบ Function
๒๘. โครงการพัฒนาและยกระดับทางการค้าสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป	๒.๕๗๘		✓		พาณิชย์จว.
๒๙. โครงการแก้ไขปัญหาโรคเหี่ยวในกล้วยหิน	๒.๕๐๐	✓	✓		งบ Function

โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	วัตถุประสงค์			
		การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิต	การเพิ่มขีด ความสามารถ ในการแข่งขัน	สร้างความเข้มแข็ง แก่เกษตรกร	หมายเหตุ
Positioning ๒ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรและสถาบัน เกษตรกรอย่างยั่งยืน					
๑. โครงการส่งเสริมการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ	๐.๑๐๐			✓	งบ Function
๒. โครงการพัฒนาเกษตรกรผู้นำ	๐.๑๐๐			✓	งบ Function
๓. โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer	๐.๒๕๖			✓	งบ Function
๔. โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer ด้านปศุสัตว์	๐.๐๘๑			✓	งบ Function
๕. โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer ด้านประมง	๐.๐๖๙			✓	งบ Function
๖. โครงการพัฒนาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	๐.๔๐๐			✓	งบ Function
๗. โครงการพัฒนาศักยภาพแรงงานภาคการเกษตร โดยใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยี	๐.๗๕๐			✓	งบ Function
๘. โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน	๑.๒๐๔			✓	งบ Function
๙. โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ภาค การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร	๓.๐๗๒			✓	งบ Function
๑๐. โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ	๐.๐๒๘			✓	งบ Function
๑๑. โครงการช่วยเหลือด้านหนี้สินสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	๐.๓๑๒			✓	งบ Function
๑๒. โครงการแก้ไขปัญหาครัวเรือนยากจนในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	๑.๒๔๐			✓	งบจังหวัด
๑๓. โครงการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร	๑.๕๐๐			✓	งบ Function
๑๔. โครงการเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	๒.๖๔๐	✓		✓	งบจังหวัด
๑๕. โครงการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการเกษตร และสหกรณ์	๑.๕๐๐			✓	งบ Function

โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	วัตถุประสงค์			
		การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิต	การเพิ่มขีด ความสามารถ ในการแข่งขัน	สร้างความเข้มแข็ง แก่เกษตรกร	หมายเหตุ
๑๖. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพเครือข่ายอาสาสมัครด้านการเกษตร	๒.๑๐๐			✓	งบ Function
๑๗. โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (อกม.)	๐.๒๒๘			✓	งบ Function
๑๘. โครงการพัฒนาศักยภาพอาสาปศุสัตว์	๐.๐๔๐			✓	งบ Function
๑๙. โครงการพัฒนาหมอดินอาสาและหมอดิน	๑.๐๐๐			✓	งบ Function
๒๐. โครงการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์ระดับตำบล	๗.๒๖๘			✓	งบ Function
Positioning ๓ การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ					
๑. โครงการจัดระบบที่ดินสำหรับพื้นที่ลุ่ม/พื้นที่ดอน	๖.๐๐๐	✓			งบ Function
๒. โครงการธนาคารสินค้าเกษตร	๐.๕๐๐	✓		✓	งบ Function
๓. โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	๗.๔๗๐	✓			งบ Function
๔. โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมสำหรับปลูกพืช (N) เป็นเกษตรผสมผสาน	๑๐.๐๗๐	✓		✓	งบภาค
๕. โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๔.๔๐๐	✓			งบ Function
๖. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ	๒๖.๑๔๐	✓			งบ Function
๗. โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนประมงแหล่งน้ำจืด	๐.๑๕๐	✓	✓	✓	งบ Function
๘. โครงการฝายน้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร๙. พร้อมระบบส่งน้ำ	๒๔.๒๘๐	✓	✓		งบ Function
๙. โครงการอ่างเก็บน้ำยะรม	๗๖๐.๐๐๐	✓	✓		งบ Function
๑๐. โครงการอ่างเก็บน้ำคลองเบตง (ระหว่างรอผลศึกษา RR ปี๕๖)	๖๕๐.๐๐๐	✓	✓		งบ Function
๑๑. โครงการอ่างเก็บน้ำลำพะยา อันเนื่องมาจากพรด.	๕๗๐.๐๐๐	✓	✓		งบ Function
๑๒. โครงการประตูละบายน้ำกรังปิ้ง (ศึกษาแล้วเสร็จ ๑๐๐%)	๓,๔๒๐.๐๐๐	✓	✓		งบ Function
๑๓. โครงการประตูละบายน้ำสายบุรีตอนล่างอันเนื่องฯ	๒.๒๙๕	✓	✓		งบ Function
๑๔. โครงการการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดโดยชุมชนประมง น้ำจืดมีส่วนร่วม	๐.๒๗๓	✓		✓	งบ Function

ส่วนที่ 5

โครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา (พ.ศ. 2566 – 2570)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : ส่งเสริม พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร เกษตรแปรรูป สู่ตลาดดิจิทัล

กลยุทธ	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)					รวม 5 ปี	หน่วยงานดำเนินการ	
			พ.ศ.2566	พ.ศ.2567	พ.ศ.2568	พ.ศ.2569	พ.ศ.2570		หลัก	ร่วม
1	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อส่งเสริมการเกษตรและลดต้นทุนการเกษตร 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	งบกลุ่ม	163.610					163.610	โครงการชลประทาน	อปท.
1	โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเกษตรตามแผนชุมชน	งบจังหวัด	22.952					22.952	อำเภอกรงปินัง อำเภอเบตง	
1	โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	กพด.		10.766	10.766	10.766		32.298	สถานีพัฒนาที่ดิน	
1	โครงการจัดระบบพื้นที่ดินสำหรับพื้นที่ลุ่ม/พื้นที่ดอน	กพด.	2.000	2.000	2.000	2.000		8.000	สถานีพัฒนาที่ดิน	
1	โครงการธนาคารสินค้าเกษตร	กพด.	0.450	0.235	0.235	0.235		1.550	สถานีพัฒนาที่ดิน	สนง.สหกรณ์จังหวัด
1	โครงการปรับปรุงคุณภาพดิน	กพด.	0.148	0.148	0.148			0.444	สถานีพัฒนาที่ดิน	
1	โครงการพัฒนาส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ชีวภาพ เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตพืช	กพด.		0.673	0.673	0.673		2.019	สถานีพัฒนาที่ดิน	
2	โครงการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพพื้นที่ผลิตข้าว	กพด.	8.100					8.100	สถานีพัฒนาที่ดิน	
2	โครงการส่งเสริมการผลิตกาแฟโรบัสต้าแบบครบวงจร	กวก.	0.200	0.500				0.700	ศูนย์พืชสวนยะลา	
2	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ	กสก.	0.500	0.500	0.500	0.500		2.000	ศูนย์ฯ ปุโรจ	
2	โครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเชือดกิจกรรมก่อสร้างโรงเชือด	กปศ.			0.500	0.500		0.500	สนง.ปศุสัตว์จว.	
2	โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร กิจกรรมตรวจสอบรับรองคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ กิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมฮาลาลปศุสัตว์	กปศ.		0.0003	0.0003	0.0003		0.0009	สนง.ปศุสัตว์จว.	
2	โครงการตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน (แพะ)	กปศ.		0.289	0.300	0.300		0.889	สนง.ปศุสัตว์จว.	
2	โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมพัฒนาสุขภาพปศุสัตว์	กปศ.		1.119	1.119	1.119		3.357	สนง.ปศุสัตว์จว.	

กลยุทธ์	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)					รวม 5 ปี	หน่วยงานดำเนินการ	
			พ.ศ.2566	พ.ศ.2567	พ.ศ.2568	พ.ศ.2569	พ.ศ.2570		หลัก	ร่วม
	กิจกรรมพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ กิจกรรมส่งเสริมและการพัฒนาปศุสัตว์ กิจกรรมพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (แกะ, แพะ)			4.362	4.362	4.362		13.086	สนง.ปศุสัตว์จว.	
				2.751	2.751	2.751		8.253	สนง.ปศุสัตว์จว.	
				3,284	3.284	3.284		9.852		ศูนย์วิจัยแพะแกะ
2	โครงการพัฒนาเศรษฐกิจและส่งเสริมศักยภาพพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้	กปม.		2.371	2.371	2.371		7.113	สนง.ประมงจว.	
2	โครงการตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในจังหวัดชายแดนใต้	กข.		2.309	2.309	2.309		6.927	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ปัตตานี	
2	โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรใน จชต. -กาแพชายแดนใต้ทางเลือกใหม่สู่รายได้ที่ยั่งยืน -การเพิ่มมูลค่าสมุนไพร สร้างรายได้ที่ยั่งยืน -การผลิตหน่อกล้วยหินคุณภาพ -การเพิ่มมูลค่าและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว -การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุเรียน	กวก.		3.161	3.161	3.161		9.483	ศวพ.ยล.	
2	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรแปรรูป	กสก.	2.000	2.000	2.000	2.000		8.000	สนง.เกษตร จังหวัด	
2	โครงการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์ และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ของภาค	กสก./ งบภาค	1.150					1.150	สนง.เกษตร จังหวัด	
2	โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	กสก.	0.320	0.320	0.320			0.960	สนง.เกษตร จังหวัด	ศูนย์วิจัยและ พัฒนาการเกษตร
2	โครงการพัฒนาคุณภาพผลผลิตทุเรียน เพื่อยกระดับ มาตรฐานสินค้าเกษตร	กวก./ งบภาค			2.220	2.220		4.440	ศูนย์วิจัยและ พัฒนาการเกษตร	
2	โครงการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัย สู่เกษตรกรอินทรีย์ เพื่อรองรับเมืองต้นแบบ(เบตง)	งบจังหวัด		2.800	2.800			5.600	สนง.เกษตร จังหวัด	
2	โครงการแก้ไขปัญหาโรคเหี่ยวในกล้วยหิน	งบจังหวัด	0.970	2.500	2.500			5.970	สนง.เกษตร จังหวัด	มหาวิทยาลัยราชภัฏ

กลยุทธ์	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)					รวม 5 ปี	หน่วยงานดำเนินการ	
			พ.ศ.2566	พ.ศ.2567	พ.ศ.2568	พ.ศ.2569	พ.ศ.2570		หลัก	ร่วม
2	โครงการส่งเสริมการใช้สารเอทีลิน	กยท	0.100	0.100	0.100	0.100	0.100	0.500	กยท.จังหวัด	สนง.เกษตรจังหวัด
2	โครงการยะลาเมืองทุเรียน (Yala Durian City)	งบจังหวัด	2.470	2.500	2.500			7.470	สนง.เกษตรจังหวัด	หน่วยงานสังกัด กษ.
2	โครงการป้องกันกำจัดโรครากเน่าโคนเน่าในทุเรียน	งบจังหวัด			1.000	1.000		2.000	สนง.เกษตรจังหวัด	
2	โครงการป้องกันกำจัดหนอดเจาะเมล็ดทุเรียน	งบจังหวัด			1.000	1.000		2.000	สนง.เกษตรจังหวัด	
2	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการเกษตร (10 ชนิดสินค้า)	งบกลุ่มจังหวัด	41.070		5.470			46.540	สนง.เกษตรจังหวัด	
2	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเกษตรปาล์มน้ำมัน	กสก.	0.042	0.042	0.042			0.126	สนง.เกษตรจังหวัด	
2	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการรวบรวมผลผลิตปาล์มน้ำมันของสถาบันเกษตรกร	กสส./งบภาค			1.900			1.900	สนง.สหกรณ์จังหวัด	
2	โครงการผลิตเสบียงพืชอาหารสัตว์สำรองภัยพิบัติภายใต้เมืองปศุสัตว์ มังคัง มังคัง ยั่งยืน	กปศ./งบภาค			7.019			7.019	ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ	สนง.ปศุสัตว์จังหวัด
2	โครงการกระจายพันธุ์กรรมไก่เบตงพันธุ์แท้สู่ชุมชน	กปศ./งบภาค			7.117			7.117	ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ	สนง.ปศุสัตว์จังหวัด
2	โครงการผลิตปรับปรุงพันธุ์และกระจายพันธุ์แกะพื้นเมืองเพิ่มศักยภาพฟาร์มเครือข่ายประชารัฐ ภายใต้เมืองปศุสัตว์ มังคัง มังคัง ยั่งยืน	กปศ./งบภาค			41.867 (ปี64-69)			41.867 (ปี64-69)	ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ	สนง.ปศุสัตว์จังหวัด
2	โครงการยกระดับอาชีพด้านปศุสัตว์สู่เมืองต้นแบบการพึ่งพาตนเอง (เบตง)	งบจังหวัด		8.300				8.300	สนง.ปศุสัตว์จังหวัด	
2	โครงการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์	กปศ.	4.696	4.696	4.696	4.696		18.784	ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ	สนง.ปศุสัตว์จังหวัด
2	โครงการพัฒนาช่างแผ่นรมควันมาตรฐาน GMP	กยท.			1.000	1.000		2.000	กยท.จังหวัด	
2	โครงการส่งเสริมการแปรรูป ยางพาราเพื่อเพิ่มมูลค่า	กยท.			1.000	1.500		2.500	กยท.จังหวัด	
2	โครงการตรวจสอบรับรองมาตรฐานฮาลาล	กปศ.		0.030	0.030	0.030	0.030	0.120	สนง.ปศุสัตว์จังหวัด	

กลยุทธ์	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)					รวม 5 ปี	หน่วยงานดำเนินการ	
			พ.ศ.2566	พ.ศ.2567	พ.ศ.2568	พ.ศ.2569	พ.ศ.2570		หลัก	ร่วม
3	โครงการขับเคลื่อนผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์	กวก.			0.288	0.288	0.288	0.864	ศวพ.ยล.	
3	โครงการต้นแบบการใช้พลังงานทดแทนจากแก๊สชีวภาพระดับครัวเรือน	งบจังหวัด				0.760		0.760	สนง.พัฒนาชุมชนจังหวัด	
4	โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพและความงามจากกล้วยหินตัวบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จังหวัดยะลา เพื่อเพิ่มมูลค่า	งบจังหวัด	2.674					2.674	วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร	
4	โครงการพัฒนาศูนย์อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมชายแดนใต้ เพื่อรองรับและขับเคลื่อนฯ	งบจังหวัด		3.629				3.629	วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร	
5,2	โครงการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรแปรรูป	กสก.	0.114	0.114	0.114			0.342	สนง.เกษตรจังหวัด	
5,2	โครงการพัฒนาระดับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป	งบจังหวัด		0.970				0.970	สนง.อุตสาหกรรมจังหวัด	
5,2	โครงการพัฒนาและยกระดับทางการค้าสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป	งบจังหวัด	2.578	8.440	9.000	9.000		29.018	สนง.พาณิชย์จังหวัด	

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร และสถาบันเกษตรกรอย่างยั่งยืน

กลยุทธ	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)					รวม 5 ปี	หน่วยงานดำเนินการ	
			พ.ศ.2566	พ.ศ.2567	พ.ศ.2568	พ.ศ.2569	พ.ศ.2570		หลัก	ร่วม
1	โครงการยกระดับศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่ ผู้ประกอบการ/วิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าชุมชน	กตส.	0.150	0.150	0.150	0.150	0.150	0.750	สนง.ตรวจบัญชี สหกรณ์	
1	โครงการพัฒนาเกษตรกรรายยั่งยืน	กสก.	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.090	สนง.ตรวจบัญชี สหกรณ์	
1	โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	กปศ.		0.0006	0.0006	0.0006		0.0018	สนง.ปศุสัตว์จังหวัด	
1	โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer	กสก.	0.064	0.064	0.064	0.064		0.256	สนง.เกษตรจังหวัด	
1	โครงการพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer ด้านปศุสัตว์	กปศ.	0.024	0.024	0.024	0.024		0.081	สนง.ปศุสัตว์จังหวัด	
1	โครงการพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer ด้านประมง	กปม.	0.017	0.017	0.017	0.017		0.069	สนง.ประมงจังหวัด	
1	โครงการพัฒนาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	สปก.	0.100	0.100	0.100	0.100		0.400	สปก.จังหวัด	
2	โครงการพัฒนาศักยภาพแรงงานภาคการเกษตรโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี	กสก.		0.250	0.250	0.250		0.750	สนง.เกษตรจังหวัด	
3	โครงการเสริมสร้างและพัฒนาาศักยภาพองค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน	กสก.	0.301	0.301	0.301	0.301		1.204	สนง.เกษตรจังหวัด	
3	โครงการพัฒนาศักยภาพการค้าเงินธุรกิจ ของสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร	กตส.	0.768	0.768	0.768	0.768		3.072	สนง.สหกรณ์จังหวัด	
3	โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ	กตส.	0.070	0.070	0.070	0.070		0.210	สนง.สหกรณ์จังหวัด	
3	โครงการช่วยเหลือด้านหนี้สินสมาชิกสหกรณ์/ กลุ่มเกษตรกร	กตส.	0.078	0.078	0.078	0.078		0.234	สนง.สหกรณ์จังหวัด	
3	โครงการพัฒนาวิสาหกิจสู่ความเป็นมืออาชีพ			0.0001	0.0001	0.0001		0.0003	สนง.ตรวจบัญชีสหกรณ์	
4	โครงการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรแก่สมาชิกสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรผ่านกลไกการบัญชี	กตส.		0.0004	0.0004	0.0004		0.001	สนง.ตรวจบัญชีสหกรณ์	
4	โครงการเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	งบ จังหวัด		2.640				2.640	สนง.เกษตรจังหวัด	

กลยุทธ์	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)					รวม 5 ปี	หน่วยงานดำเนินการ	
			พ.ศ.2566	พ.ศ.2567	พ.ศ.2568	พ.ศ.2569	พ.ศ.2570		หลัก	ร่วม
4	โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน	สปก.		0.001	0.001	0.001		0.003	สปก.จังหวัด	
4	โครงการกาแพชชาแดนใต้ทางเลือกใหม่สู่รายได้ที่ยั่งยืน	กวก.		1.045	1.045	1.045		3.135	ศูนย์วิจัยพืชสวน	สนง.เกษตรจังหวัด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างสมดุล และยั่งยืน

กลยุทธ์	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)					รวม 5 ปี	หน่วยงานดำเนินการ	
			พ.ศ.2566	พ.ศ.2567	พ.ศ.2568	พ.ศ.2569	พ.ศ.2570		หลัก	ร่วม
1	โครงการพัฒนาที่ดินเพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม Agri-map				0.405	0.405	0.405	1.215	สถานีพัฒนาที่ดิน	
1	โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมสำหรับปลูกพืช(N) เป็นเกษตรผสมผสาน	กพด./ งบภาค		0.530	3.180	3.180	3.180	10.070	สถานีพัฒนาที่ดิน	หน่วยงานสังกัด กษ.
1	โครงการปรับเปลี่ยนการผลิตพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม	สปก.		0.088	0.088	0.088	0.088	0.352	สปก.จังหวัด	
1	โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรใน จชต. -พื้นที่พุนาร้าง,ข้าวพันธุ์พื้นเมือง	กช.		3.446				3.446	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ปัตตานี	
2	โครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตด้านการเกษตร -ฝายน้ำตกเฉลิมพระเกียรติ ร๙. พร้อมระบบส่งน้ำ	กชป./ งบภาค			24.280				โครงการก่อสร้าง สำนักงานขป.ที่ 17	
2	โครงการอ่างเก็บน้ำยะรม	กชป.			760.000				โครงการชลประทาน	
2	โครงการอ่างเก็บน้ำคลองเบตง	กชป.							โครงการชลประทาน	
2	โครงการอ่างเก็บน้ำลำพะยา อันเนื่องมาจากพรต.	กชป.							โครงการชลประทาน	
2	โครงการประตุน้ำกรังปิ้ง	กชป.							โครงการชลประทาน	
2	โครงการประตุน้ำสายบุรีตอนล่างอันเนื่องฯ	กชป.							โครงการชลประทาน	
2	โครงการบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน	กชป.		50.000				50.000	โครงการชลประทาน	
2	โครงการแก้มลิงตำบลบึงสาเรง	กชป.	21.030					21.030	โครงการชลประทาน	
2	โครงการฝายบ้านก้อมีพร้อมระบบส่งน้ำ	กชป.	20.000					20.000	โครงการชลประทาน	

กลยุทธ์	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)					รวม 5 ปี	หน่วยงานดำเนินการ	
			พ.ศ.2566	พ.ศ.2567	พ.ศ.2568	พ.ศ.2569	พ.ศ.2570		หลัก	ร่วม
2	โครงการอาคารบังคับน้ำบ้านกม.24	กชป.	25.000					25.000	โครงการชลประทาน	
2	โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านจำปูน	กชป.	25.000					25.000	โครงการชลประทาน	
2	โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	กพต.	1.100	1.513	1.513	1.513		4.539	สถานีพัฒนาที่ดิน	
3	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ	กพต.	13.070	13.070				26.140	สถานีพัฒนาที่ดิน	
3	โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนประมงในเขตพื้นที่แหล่งน้ำจืด	กปม.	0.050	0.050	0.050			0.150	หน่วยป้องกันและปราบปรามประมงน้ำจืดฯ	
3	โครงการการควบคุมการทำประมงพื้นที่แหล่งน้ำจืด	กปม.	0.765	0.765	0.765			2.295	หน่วยป้องกันและปราบปรามประมงน้ำจืดฯ	
3	โครงการการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดโดยชุมชนประมงน้ำจืดมีส่วนร่วม	กปม.	0.091	0.091	0.091			0.273	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด	

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์

กลยุทธ	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)					รวม 5 ปี	หน่วยงานดำเนินการ	
			พ.ศ.2566	พ.ศ.2567	พ.ศ.2568	พ.ศ.2569	พ.ศ.2570		หลัก	ร่วม
1	โครงการบูรณาการฐานข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัด	สป.กษ.	1.000	1.000	1.000	1.000		4.000	สนง.กษ.จังหวัด	หน่วยงาน สังกัด กษ.
1	โครงการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร	กสก.	0.375	0.375	0.375	0.375		1.500	สนง.เกษตร จังหวัด	
2	โครงการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการเกษตรและสหกรณ์	สป.กษ.		0.500	0.500	0.500		1.500	สนง.กษ.จังหวัด	
3	โครงการพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครด้านการเกษตร	สป.กษ.		0.700	0.700	0.700		2.100	สนง.กษ.จังหวัด	
3	โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (อกม.)	กสก.	0.0570	0.0570	0.0570	0.0570		0.228	สนง.เกษตร จังหวัด	
3	โครงการพัฒนาศักยภาพอาสาปศุสัตว์	กปศ.	0.010	0.010	0.010	0.010		0.040	สนง.ปศุสัตว์ จังหวัด	
3	โครงการพัฒนาหมอดินอาสาและหมอดิน	กพด.	0.250	0.250	0.250	0.250		1.000	สถานีพัฒนา ที่ดิน	
3	โครงการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์ระดับตำบล	สป.กษ.	1.817	1.817	1.817	1.817		7.268	สนง.กษ.จังหวัด	หน่วยงาน สังกัด กษ.

โครงการแบบย่อ (Project Brief)

โครงการ: โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อส่งเสริมการเกษตรและลดต้นทุนการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐

หน่วยงานรับผิดชอบหลัก: โครงการชลประทานยะลา จังหวัดยะลา

งบประมาณรวมทั้งสิ้น ๑๖๓,๖๑๐,๐๐๐.- บาท งบดำเนินงาน - บาท งบลงทุน ๑๖๓,๖๑๐,๐๐๐.- บาท

๑. ความสอดคล้อง/เชื่อมโยง

- สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาภาค ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน
- สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมการค้า การลงทุน ในพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ

๒. ความสำคัญของโครงการ/หลักการและเหตุผล (สรุปโดยย่อ)

ในพื้นที่กลุ่มพัฒนาจังหวัดภาคใต้ชายแดน ตั้งอยู่ในลุ่มน้ำภาคใต้มีตะวันออกตอนล่าง ซึ่งประกอบด้วยลุ่มน้ำย่อย ๔ ลุ่มน้ำ คือ ลุ่มน้ำปัตตานี ลุ่มน้ำสายบุรี ลุ่มน้ำบางรา และลุ่มน้ำโก-ลก ครอบคลุมพื้นที่ ๓ จังหวัดรวม ๑๐,๙๓๖.๘๖๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๖.๘๓๕ ล้านไร่ มีพื้นที่ชลประทาน ๗๐๙.๕๙๓ ไร่ คิดเป็นประมาณ ๑๐% ของพื้นที่ทั้งหมด สำนักงานชลประทานที่ ๑๗ มีเป้าหมายที่จะเพิ่มพื้นที่ชลประทาน ให้ได้ ประมาณ ๕๐% อัตราการเพิ่มพื้นที่ชลประทานที่สามารถทำได้ คือ ๒๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ ไร่ต่อปี หากดำเนินการเพิ่มพื้นที่ชลประทานในอัตรานี้ คาดว่าจะต้องใช้เวลาดำเนินการไม่น้อย ๖๐ ปี ปัจจุบันสำนักงานชลประทานที่ ๑๗ ได้จัดทำแผนการพัฒนาแหล่งน้ำในเขตรับผิดชอบ ตามความต้องการของราษฎร ซึ่งผลปรากฏว่ามีปริมาณโครงการเกินกว่ารอบวงเงินงบประมาณเฉลี่ยที่ได้รับถึง ๒-๓ เท่า โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีเรื่องร้องขอการพัฒนาแหล่งน้ำจากราษฎรมากกว่า ๑๐๐ โครงการที่ยังไม่ได้รับการขับเคลื่อน

การพัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของลุ่มน้ำจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากปัจจุบันปริมาณความต้องการน้ำในด้านต่าง ๆ มากขึ้น ในขณะที่สภาพป่าต้นน้ำและสภาพความสมบูรณ์หรือระบบนิเวศน์ลดลงทุกวัน การพัฒนาแหล่งน้ำจึงต้องคำนึงถึงศักยภาพ ความเชื่อมโยงของแหล่งน้ำในระดับลุ่มน้ำหลัก ลุ่มน้ำย่อย ในขณะเดียวกันการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำร่วมกับดูแลรักษาป่าต้นน้ำให้สมบูรณ์อยู่ตลอดเวลาสามารถทำให้โครงการมีผลสัมฤทธิ์ในด้านต่างๆอย่างยั่งยืน

โครงการดังกล่าวได้รับเรื่องร้องขอโครงการมาตั้งแต่ช่วงปลายปี ๒๕๖๓ จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนตามที่ราษฎรร้องขอโดยเร่งด่วน และขอสนับสนุนงบประมาณกลุ่มจังหวัดปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ จังหวัดยะลา

๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อนำทรัพยากรธรรมชาติด้านแหล่งน้ำที่มีอยู่ในลุ่มน้ำมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดโดยไม่กระทบกับระบบนิเวศน์สิ่งแวดล้อม
๒. เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านแหล่งน้ำขนาดเล็กพร้อมระบบกระจายน้ำให้กับราษฎรอย่างครอบคลุมในลุ่มน้ำ
๓. เพื่อให้มีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับอุปโภค บริโภค การเกษตร และอุตสาหกรรมในพื้นที่
๔. เพื่อเพิ่มพื้นที่การกระจายน้ำให้ทั่วถึงและเป็นธรรม
๕. เพื่อสร้างโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่มีรายได้และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
๖. เพื่อสร้างความรัก สามัคคีให้กับชุมชนในการบริหารจัดการน้ำโดยกลุ่มผู้ใช้น้ำที่มาจากชุมชน

๔. กิจกรรมที่ดำเนินงาน (ตามลำดับความพร้อมโครงการ)

- ๑ กิจกรรมฝายบ้านบือเร็งพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลเขื่อนบางลาง อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา งบประมาณ ๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท
- ๒ กิจกรรมปรับปรุงแก้มลิงบึงน้ำใส พร้อมอาคารประกอบ ตำบลตะเล็งะหลอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา งบประมาณ ๑๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- ๓.แก้มลิงทุ่งอูแบ ตำบลวังญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา งบประมาณ ๘,๗๕๐,๐๐๐ บาท
- ๔.ฝายบ้านคูบังเคาะพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลบุโร อำเภอรามัน จังหวัดยะลา งบประมาณ ๑๘,๕๕๐,๐๐๐ บาท
- ๕.แก้มลิงบ้านบูเก๊ะจือฮา ตำบลวังญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา งบประมาณ ๙,๕๕๐,๐๐๐ บาท
- ๖.แก้มลิงบึงกาบ ตำบลเกะรอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา งบประมาณ ๒๒,๓๗๐,๐๐๐ บาท
- ๗.ฝายบ้านบ่ออ่างบนพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลแม่หวาด อำเภอรามัน จังหวัดยะลา งบประมาณ ๑๕,๖๕๐,๐๐๐ บาท
- ๘.ปรับปรุงระบบส่งน้ำฝายบ้านสะลาแค ตำบลห้วยกระหัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา งบประมาณ ๗,๕๐๐,๐๐๐ บาท
- ๙.แก้มลิงบือตอ ตำบลเกะรอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา งบประมาณ ๑๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- ๑๐.แก้มลิงบูเก๊ะบาลอ ตำบลท่าธง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา งบประมาณ ๑๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑๑. แก้มลิงสะกุนิง ตำบลบันนังสตา อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา งบประมาณ ๔,๔๕๐,๐๐๐ บาท

๑๒. แก้มลิงบ้านแอแกง ตำบลเกะรอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา งบประมาณ ๑๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท

๕. ประโยชน์ที่จะรับ

สนับสนุนปริมาณน้ำให้กับกิจกรรมการเกษตรในครัวเรือนและพื้นที่สวนผลไม้ น้ำอุปโภค-บริโภคเพิ่มเติมพื้นที่การกระจายน้ำให้ทั่วถึง และเป็นธรรม สร้างโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่มีรายได้และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น บริหารจัดการน้ำโดยกลุ่มผู้ใช้น้ำเอง

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการ	โครงการบูรณาการส่งเสริมและพัฒนาข้าวหอมมณีลือครบวงจร
๒. ความสำคัญของโครงการ หลักการและเหตุผล	<p>แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการยกระดับศักยภาพการแข่งขันและการหลุดพ้นกับดักรายได้ปานกลางสู่รายได้สูง การปรับโครงสร้างการผลิตโดยการปรับเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าเกษตรขั้นปฐม เป็นสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าสูงมีคุณภาพและมาตรฐานสากล สามารถสร้างความเชื่อมโยงทางด้านวัตถุดิบกับประเทศเพื่อนบ้านและลดระดับการผลิตสินค้าขั้นปฐมที่สูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันลงสู่ระดับที่จำเป็นสำหรับการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารและพลังงาน</p> <p>จัดระบบการผลิตให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาดตั้งแต่ต้นน้ำ ถึงปลายน้ำ ทั้งด้านกายภาพและเศรษฐกิจ รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตรจากกิจการเจ้าของคนเดียว เป็นการประกอบการในลักษณะสหกรณ์ ห้างหุ้นส่วน และบริษัท พิจารณาพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และแหล่งน้ำ ใช้เทคโนโลยีการผลิตในระดับที่เหมาะสม ใช้กลไกตลาดในการป้องกันความเสี่ยง ตลอดจนส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และระบบเกษตรกรรมยั่งยืน จากกระแสในปัจจุบันและอนาคตความต้องการของประชากรของโลกและของไทยหันมาให้ความสนใจในการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ อาหารที่มีความปลอดภัย ผ่านกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล ซึ่งมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ผู้บริโภคได้ให้ความสนใจ และพร้อมที่จะจ่ายเงินเพิ่มขึ้นสำหรับการบริโภคสินค้าปลอดภัยต่อสุขภาพ ที่จะตอบสนองต่อการมีสุขภาพที่ดี จึงเป็นโอกาสที่เกษตรกรต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป การทำเกษตรแบบใช้ตลาดนำการผลิต และพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการผลิตสินค้าเกษตร โดยการพัฒนามาตรฐานการปลูกให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้มีช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น แต่กระบวนการการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพปลอดภัยและได้มาตรฐาน</p> <p>จากนโยบาย Thailand ๔.๐ และยุทธศาสตร์ ๒๐ ปีของรัฐบาล รวมทั้งนโยบายการเกษตร ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นโยบายของจังหวัดยะลา และแผนพัฒนาการเกษตรของจังหวัดที่มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร และเกษตรปลอดภัย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การยกระดับประสิทธิภาพการผลิตกล้วยหินปลอดภัยและได้มาตรฐาน ก็ถือเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถยกระดับของเกษตรกรให้ดีขึ้นต่อไป</p> <p>ข้าว” (<i>Oryza sativa</i> L.) เป็นหนึ่งในพืชเศรษฐกิจสำคัญของประเทศไทย ในด้านการบริโภคซึ่งเป็นอาหารหลักของคนไทยและเป็นสินค้าส่งออกอันดับต้นๆ ของประเทศ ประเทศไทยมีพันธุ์ข้าวที่นิยมเป็นจำนวนมากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในจังหวัดยะลา มีพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่นิยมปลูกกันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ ข้าวหอมมณีลือ ซึ่งนิยมปลูกในพื้นที่ตำบลเนินงามเป็นพื้นที่อู่ข้าว</p>

	<p>อู่น้ำหลักของอำเภอรามัน ในส่วนของตำบลเนินงามจะมีพื้นที่ปลูกข้าวหรือนาข้าวทั้งหมดประมาณ ๔,๐๐๐ ไร่ ซึ่งมีเกษตรกรปลูกข้าวที่ได้ขึ้นทะเบียนมีประมาณ ๕๐๐ กว่าราย เป็นพื้นที่ ๓,๐๒๓ ไร่ และมีกลุ่มที่ดำเนินการปลูกข้าวหอมมะลิออลในพื้นที่ของตำบลเนินงามมี ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มปลูกข้าวมือล่อ หมู่ ๕ ตำบลเนินงาม และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกข้าวมือล่อ บ้านกือแลใหม่ และในพื้นที่ตำบลบุดี อำเภอมืองยะลาได้มีการปลูกข้าวหอมมะลิออล ประมาณ ๙๗๕ ไร่ และมีกลุ่มดำเนินการในพื้นที่ของตำบลบุดี คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกข้าวปลอดสารพิษ ตำบลบุดี</p> <p>เพื่อขับเคลื่อนพัฒนาต่อยอดส่งเสริมและพัฒนาข้าวหอมมะลิออลครบวงจรในพื้นที่อำเภอรามัน และอำเภอมืองยะลา จังหวัดยะลา มีกลุ่มผลิตข้าวหอมมะลิออลเป็นการสร้างรายได้ ทำให้หน่วยงานในพื้นที่ได้เข้ามาบูรณาการ โดยการทำเกษตรแบบใช้ตลาดนำการผลิต และพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการผลิตสินค้าเกษตร โดยการพัฒนามาตรฐานการปลูกให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้มีช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น แต่กระบวนการการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพปลอดภัย และได้มาตรฐานตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง คือ การบวนการผลิต การแปรรูป และการตลาด รวมถึงหาหรือแนวทางแก้ไขปัญหาด้านต้นทุนการผลิต เมล็ดพันธุ์ ปัญหาด้านน้ำ และศัตรูพืช เพื่อให้ได้ผลผลิตข้าวหอมมะลิออลที่มีคุณภาพและควบคุมไปกับการควบคุมคุณภาพการผลิตข้าวหอมมะลิออลก็จะเป็นการยกระดับการทำการเกษตรของเกษตรกรให้มีคุณภาพและสามารถแข่งขันในตลาดที่จะสร้างมูลค่าของผลผลิตของข้าวหอมมะลิออลให้สูงขึ้น</p>
<p>๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ</p>	<p>๑) เพื่อบูรณาการส่งเสริมเกษตรกรให้มีความรู้ความสามารถผลิตข้าวหอมมะลิออลได้มาตรฐานและบริหารจัดการตลาดข้าวครบวงจร</p> <p>๒) เพื่อสนับสนุนเกษตรกรเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูปข้าวหอมมะลิออลเพื่อสุขภาพ</p> <p>๓) เพื่อสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนพัฒนาข้าวหอมมะลิออลครบวงจร</p> <p>๔) เพื่อสร้างงานสร้างอาชีพแก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิออล</p>
<p>๔. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย</p>	<p>ตัวชี้วัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปริมาณผลผลิตข้าวหอมมะลิออลเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อไร่ - ผลผลิตข้าวหอมมะลิออลได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ - เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ๒ เครือข่าย สามารถเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดข้าวหอมมะลิออล
<p>๕. ผลผลิต/ผลลัพธ์</p>	<p>ผลผลิต</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกษตรกรผู้ปลูกข้าว จำนวน ๒๐๐ ครัวเรือน มีความรู้ความสามารถผลิตข้าวปลอดภัยและให้ได้มาตรฐาน - แพลงส่งเสริมข้าวหอมมะลิออล จำนวน ๔๐๐ ไร่ ได้รับการพัฒนาให้เป็นแปลงเรียนรู้ - มีศูนย์รวบรวมและแปรรูปข้าวหอมมะลิออล ๒ ศูนย์ - เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ๒ เครือข่าย สามารถเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดข้าวหอมมะลิออล

	<p>ผลลัพธ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกษตรกรมีความรู้ความสามารถผลิตข้าวหอมมะลิได้ตามมาตรฐานและบริหารจัดการตลาดข้าวครบวงจร - เพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิ - เกษตรกรเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูปข้าวหอมมะลิเพื่อสุขภาพ - เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ๒ เครือข่าย สามารถเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดข้าวหอมมะลิ
<p>๖. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์</p>	<p>๑. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการยกระดับศักยภาพการแข่งขันและการหลุดพ้นกับดักรายได้ปานกลางสู่รายได้สูงการปรับโครงสร้างการผลิตโดยการปรับเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าเกษตรขั้นปฐม เป็นสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าสูงมีคุณภาพและมาตรฐานสากล สามารถสร้างความเชื่อมโยงทางด้านวัตถุดิบกับประเทศเพื่อนบ้านและลดระดับการผลิตสินค้าขั้นปฐมที่สูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันลงสู่ระดับที่จำเป็นสำหรับการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารและพลังงาน จัดระบบการผลิตให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาดตั้งแต่ต้นน้ำ ถึงปลายน้ำ ทั้งด้านกายภาพและเศรษฐกิจ รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตรจากกิจการเจ้าของคนเดียว เป็นการประกอบการในลักษณะสหกรณ์ ห้างหุ้นส่วน และบริษัท พิจารณาพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และแหล่งน้ำ ใช้เทคโนโลยีการผลิตในระดับที่เหมาะสม ใช้กลไกตลาดในการป้องกันความเสี่ยง ตลอดจนส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และระบบเกษตรกรรมยั่งยืน จากกระแสในปัจจุบันและอนาคตความต้องการของประชากรของโลกและของไทยหันมาให้ความสนใจในการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ อาหารที่มีความปลอดภัย ผ่านกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล ซึ่งมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ผู้บริโภคได้ให้ความสนใจ และพร้อมที่จะจ่ายเงินเพิ่มขึ้นสำหรับการบริโภคสินค้าปลอดภัยต่อสุขภาพ ที่จะตอบสนองต่อการมีสุขภาพที่ดี จึงเป็นโอกาสที่เกษตรกรต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป การทำเกษตรแบบใช้ตลาดนำการผลิต และพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการผลิตสินค้าเกษตร โดยพัฒนามาตรฐานการปลูกให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้มีช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น แต่กระบวนการการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพปลอดภัย และได้มาตรฐาน</p>
<p>๗. ระยะเวลาดำเนินการ</p>	<p>เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๔ (งบประมาณปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕)</p>
<p>๘. กิจกรรมหลักของโครงการ</p>	<p>กิจกรรมที่ ๑ ประชาสัมพันธ์และรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ งบประมาณ ๑๐,๐๐๐ บาท</p> <p>กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมจัดทำสื่อการผลิตข้าวหอมมะลิอย่างปลอดภัยและได้มาตรฐาน งบประมาณ ๑๑๐,๐๐๐ บาท</p> <p>กิจกรรมที่ ๓ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบบูรณาการส่งเสริมและพัฒนาข้าวหอมมะลิครบวงจร งบประมาณ ๓๓,๑๒๕ บาท</p>

	<p>กิจกรรมที่ ๔ จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การผลิตข้าวหอมมะลิอย่างปลอดภัย และได้มาตรฐาน งบประมาณ ๓๓,๐๐๐ บาท</p> <p>กิจกรรมที่ ๕ จัดเวทีสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวหอมมะลิและส่งเสริมการตลาดข้าวหอมมะลิผ่านช่องทางตลาดออนไลน์ งบประมาณ ๖,๙๐๐ บาท</p> <p>กิจกรรมที่ ๖ การคัดเลือกพันธุ์บริสุทธิ์โดยเกษตรกรมีส่วนร่วม (ศูนย์วิจัยข้าวปัตตานี) งบประมาณ ๒๙๔,๖๐๐ บาท</p> <p>กิจกรรมที่ ๗ จัดทำแปลงส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิปลอดภัย และได้มาตรฐาน งบประมาณ ๑,๔๔๐,๐๐๐ บาท</p> <p>กิจกรรมที่ ๘ พัฒนาศูนย์ข้าวหอมมะลิครบวงจร งบประมาณ ๑๓๐,๐๐๐ บาท</p> <p>กิจกรรมที่ ๙ การบริหารจัดการโครงการ (ติดตามและประเมินผล) งบประมาณ ๑๒,๕๐๐ บาท</p>
๙. งบประมาณ	วงเงินงบประมาณทั้งสิ้น ๒,๐๗๐,๑๒๕ บาท (เงินสองล้านเจ็ดหมื่นหนึ่งร้อยยี่สิบห้าบาทถ้วน)
๑๐. หน่วยงานดำเนินการ/ ผู้รับผิดชอบ	<p>๑. สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา นายจ่านงค์ เพชรอนันต์ ตำแหน่ง : เกษตรจังหวัดยะลา</p> <p>๒. ศูนย์วิจัยข้าวปัตตานี นายฤกษ์ ศิริรัตน์ ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวปัตตานี</p>

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการ	โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตำบลเนินงาม อำเภอราษีไศล จังหวัดยโสธร
๒. ความสำคัญของโครงการ หลักการและเหตุผล	จากการประชุมขับเคลื่อนแผนพัฒนาการเกษตรตำบลเนินงาม อำเภอราษีไศล จังหวัดยโสธร เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร หมู่ที่ ๑ ตำบลเนินงาม อำเภอราษีไศล จังหวัดยโสธร โดยมีหัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน ซึ่งที่ประชุมได้ระดมความคิดเห็นในการพัฒนาด้านการเกษตรของหมู่บ้าน/ตำบลจากคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน ๗ หมู่บ้าน และภาคเครือข่ายในพื้นที่ตำบลเนินงาม อำเภอราษีไศล จังหวัดยโสธร ผลปรากฏว่าในที่ประชุมได้สรุปผลสภาพปัญหา พื้นที่ประสบปัญหา และความต้องการในด้านพื้นที่และทรัพยากร รวมถึงการผลิตสินค้าและการตลาด ซึ่งความต้องการในส่วนของการผลิตสินค้าด้านประมง คือ การส่งเสริมการเลี้ยงปลาน้ำจืดในพื้นที่ เพื่อเป็นการพัฒนา ส่งเสริมและลดปัญหาด้านการประมงให้เกษตรกรในพื้นที่ การส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำและการส่งเสริมการแปรรูปสัตว์น้ำให้เกษตรกรจึงเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งเป็นการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดียิ่งขึ้น
๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อเพิ่มทักษะและองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำและการแปรรูปสัตว์น้ำให้แก่เกษตรกร ๒. เพื่อเป็นการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ๓. เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีภายในกลุ่มเกษตรกร ๔. เพื่อให้มีผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำของกลุ่มเกษตรกรเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย
๔. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	เกษตรกรมีทักษะและองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำและการแปรรูปสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้น จำนวน ๓๕ ราย
๕. ผลผลิต/ผลลัพธ์	๑. เกษตรกรได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำและการแปรรูปสัตว์น้ำ ๒. เกษตรกรมีรายได้ในครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕
๖. ความเชื่อมโยงกับ ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
๗. ระยะเวลาดำเนินการ	ตุลาคม ๒๕๖๔ - กันยายน ๒๕๖๕
๘. กิจกรรมหลักของโครงการ กิจกรรมที่ ๑ การเลี้ยงปลาในบ่อดิน กิจกรรมที่ ๒ การแปรรูปสัตว์น้ำ	- ส่งเสริมการเลี้ยงปลาในบ่อดินและมอบปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร จำนวน ๓๕ ราย - ส่งเสริมการแปรรูปสัตว์น้ำแก่เกษตรกร จำนวน ๓๕ ราย
๙. งบประมาณ	๓๓๕,๘๕๐ บาท
๑๐. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานประมงจังหวัดยโสธรและสำนักงานประมงอำเภอราษีไศล

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการ	โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลุสสัตว์ครบวงจร
๒. ความสำคัญของโครงการ หลักการและเหตุผล	<p>จากการประชุมขับเคลื่อนแผนพัฒนาการเกษตรตำบลเนินงาม อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร หมู่ที่ ๑ ตำบลเนินงาม อำเภอรามัน จังหวัดยะลา โดยมีหัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน ซึ่งที่ประชุมได้ระดมความคิดเห็นในการพัฒนาด้านการเกษตรของหมู่บ้าน/ตำบลจากคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน ๗ หมู่บ้าน และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ตำบลเนินงาม อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ผลปรากฏว่าในที่ประชุมได้สรุปผลสภาพปัญหา พื้นที่ประสบปัญหา และความต้องการในด้านพื้นที่และทรัพยากร รวมถึงการผลิตสินค้าและการตลาด ซึ่งความต้องการในส่วนของการผลิตสินค้าด้านปลุสสัตว์ คือ การส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์ การส่งเสริมการปลูกหญ้าเนเปียร์ และกิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผสมเทียมปลุสสัตว์</p> <p>เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพด้านปลุสสัตว์ให้เกษตรกรในพื้นที่ การส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์ การส่งเสริมการปลูกหญ้าเนเปียร์ และกิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผสมเทียมปลุสสัตว์ ให้เกษตรกรจึงเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งเป็นการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดียิ่งขึ้น</p>
๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เพื่อเพิ่มทักษะและองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงปลุสสัตว์ ๒. เพื่อเป็นการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ๓. เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีภายในกลุ่มเกษตรกร
๔. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	เกษตรกรมีทักษะและองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงปลุสสัตว์เพิ่มมากขึ้น จำนวน ๙๐ ราย
๕. ผลผลิต/ผลลัพธ์	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เกษตรกรได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงปลุสสัตว์ ๒. เกษตรกรมีรายได้ในครัวเรือนเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๕
๖. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
๗. ระยะเวลาดำเนินการ	ตุลาคม ๒๕๖๓ - กันยายน ๒๕๖๔
๘. กิจกรรมหลักของโครงการ กิจกรรมที่ ๑ ส่งเสริมการปลูกหญ้าเนเปียร์ งบประมาณ ๑๘๘,๘๕๐ บาท กิจกรรมที่ ๒ ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง พันธุ์ลูกผสมงบประมาณ ๒๓๐,๔๐๐ บาท	<p>- ฝึกอบรมเกษตรกรและสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๓๐ ราย</p> <p>- ฝึกอบรมเกษตรกรและสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๖๐ ราย</p>
๙. งบประมาณ	๔๑๙,๒๕๐ บาท (เงินสี่แสนหนึ่งหมื่นเก้าพันสองร้อยห้าสิบบาทถ้วน)
๑๐. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานปลุสสัตว์จังหวัดยะลา และสำนักงานปลุสสัตว์อำเภอรามัน

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการ	สร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรข้าวพื้นเมืองจังหวัดยะลา ภายใต้อัตลักษณ์ประจำถิ่นสู่การตลาดระดับภูมิภาคและการค้าชายแดน
๒. ความสำคัญของโครงการ หลักการและเหตุผล	<p>อำเภอรามันเปรียบเสมือนเมืองหลวงของการทำนาในจังหวัดยะลา มาแต่อดีต กาลสภาพชุมชนพื้นที่ได้แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของวัฒนธรรมข้าวชายแดนใต้ แม้ปัจจุบันในชุมชนพื้นที่ เกษตรกรยังยึดอาชีพทำนาเพื่อเลี้ยงชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อมีผลผลิตส่วนเหลือบางส่วนขายเพื่อรายได้ครัวเรือนได้ตามสภาพวิสัย แต่ในช่วง ๑๐ ปีนี้มีข้าวสารราคาถูกจากตอนบนของประเทศเข้ามาขายในพื้นที่จำนวนมากทำให้ข้าวเปลือกพื้นเมือง : พันธุ์ข้าวหอมมะลิ ข้าวเลียดปลาไหล ข้าวเล็บนก ข้าวเขี้ยว ฯลฯ ไม่สามารถขายได้เหลือค้างในยุ้งฉางเกษตรกรกว่าปีละ ๒,๐๐๐ เกวียน ส่งผลต่อรายได้ครัวเรือนของเกษตรกรเรื่อยมา แม้จังหวัดยะลาจะหามาตรการต่างๆ เข้าไปคลี่คลาย เช่น ให้กองทัพ/เรือนจำ หรือขบวนการสหกรณ์ช่วยเหลือรับซื้อ แต่ก็ยังเป็นระยะสั้นเป็นการเฉพาะกิจ สภาพดังกล่าวข้างต้นทำให้เกิดปัญหาที่ราษฎรเห็นว่าภาครัฐไม่เข้าไปช่วยเหลือจนเป็นเงื่อนไขทางสังคมวิทยาของแนวร่วมกลุ่มก่อความไม่สงบในพื้นที่ ยิ่งพื้นที่เหล่านี้บางส่วนเป็นพื้นที่สีแดงตามความหมายของหน่วยงานความมั่นคง จึงจำเป็นต้องวางมาตรการช่วยเหลือระยะยาวที่มั่นคงต่อเนื่องเข้าไปดำเนินการ</p> <p>ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) รวมถึงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้ จึงกำหนดให้ตำบล เนินงาม อำเภอรามัน เป็นจุดนำร่องการพัฒนาแบบบูรณาการเพื่อขยายผลไปสู่ตำบลอื่นๆ ของพื้นที่ตามแนวทางตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ที่เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนภายใต้บริบทของชุมชน ในการออกแบบสร้างชุมชนให้มีกิน มีใช้ น่ายอยู่เพื่อสันติสุขอย่างยั่งยืน โดยมีจุดเด่นที่สำคัญ คือ การเปิดพื้นที่สาธารณะในการรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม รวมถึงความอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขต่อไป ผ่านการทำให้ทุกครัวเรือนมีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ นำไปสู่การลดครัวเรือนยากจน ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สร้างการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืนในท้ายที่สุด ทั้งนี้ มีกิจกรรมหนึ่งที่ถูกกำหนดในแผนงาน คือ การพัฒนาอาชีพทำนาในพื้นที่ให้ขยายผลไปสู่การประกอบอาชีพที่มีคุณค่าและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจชุมชน</p> <p>จากที่กล่าวมาแล้ว ว่า การขายผลผลิตข้าวชุมชนไม่มีศักยภาพในการแข่งขันทางตลาดจำเป็นต้องยกระดับผลิตภาพให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรให้ตอบสนองความต้องการของตลาด เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร จึงเป็นความจำเป็นที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันผลักดันให้ชุมชนมีความพร้อมในปัจจุบันฐานการประกอบการทั้งอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักรต่างๆ ฯลฯ เพราะที่ผ่านมาชุมชนมีโรงสีข้าวขนาดเล็กมากซึ่งมีกำลังการผลิตสูงสุดต่อวันประมาณ ๑ เกวียนข้าวเปลือก ทำให้ไม่เกิดประสิทธิภาพในการจัดการด้านการตลาด บางครั้งการผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ทำให้เกิดปัญหาต่อโซ่การผลิต การจะให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อสะสมทุนในการจัดการ ยังประสบปัญหาด้านการระดมทุน เนื่องจากพื้นฐานส่วนใหญ่</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>เป็นครัวเรือนยากจน จึงเป็นอุปสรรคสำคัญที่บั่นทอนขวัญกำลังใจของเกษตรกรที่มีความต้องการอย่างแรงกล้าในการที่จะพัฒนา ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ตามตัวแบบตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ส่งผลให้ให้เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาชีพและสามารถพัฒนาอาชีพเกษตร สร้างรายได้และมีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม รวมถึงสร้างให้สถาบันเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรแบบมืออาชีพ ส่งผลถึงเป้าหมายการพัฒนาให้เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น ๕๙,๔๖๐ บาทต่อครัวเรือน การลดครัวเรือนยากจนตามฐาน จปฐ. ในพื้นที่ให้ได้ปีละไม่น้อยกว่า ๑๐% รวมถึงมูลค่าตลาดทางเศรษฐกิจในพื้นที่เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓.๘๐ ตามเป้าหมายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำโครงการสร้างมูลค่าสินค้าเพิ่มสินค้าเกษตรข้าวพื้นเมืองจังหวัดยะลา ภายใต้อัตลักษณ์ประจำถิ่นสู่การตลาดระดับภูมิภาคและการค้าชายแดน ขึ้น</p>
<p>๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ</p>	<p>๑. เพื่อพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการผลิตสินค้า/ผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นเมืองจังหวัดยะลา ให้ได้คุณภาพมาตรฐาน มีศักยภาพในการแข่งขัน รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต</p> <p>๒. เพื่อระบบการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในชุมชนให้เข้มแข็ง รวมถึงพัฒนาสถาบันเกษตรกรในพื้นที่ให้สามารถเอื้อประโยชน์ต่อมวลสมาชิกและชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น</p>
<p>๔. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ</p>	<p>๑. ข้าวพื้นเมืองทุกชนิดในพื้นที่มีตลาดรองรับผลผลิต ๑๐๐ %</p> <p>๒. สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง มั่นคง ยั่งยืน ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ทางราชการกำหนด</p>
<p>๕. ผลผลิต/ผลลัพธ์</p>	<p>ผลผลิต (ระบุผลผลิต)</p> <p>☐ ๑. โครงการส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมและพัฒนาค้าการลงทุน</p> <p>☒ ๒. โครงการส่งเสริมภาคการเกษตรแบบครบวงจร</p> <p>(๑) เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น ๕๙,๔๖๐ บาทต่อครัวเรือน ในปี ๒๕๖๔</p> <p>(๒) ปริมาณธุรกิจของสถาบันเกษตรกรเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี</p> <p>☐ ๓. โครงการส่งเสริมและพัฒนากองทุนเพื่อชีวิตและบริการ</p> <p>☐ ๔. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน</p> <p>☐ ๕. โครงการด้านการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>☐ ๖. โครงการเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัย</p> <p>ผลลัพธ์</p> <p>(๑) สร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า/ผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นเมืองจังหวัดยะลา</p> <p>(๒) สร้างชุมชนสันติสุขอย่างยั่งยืนผ่านมิติด้านเศรษฐกิจสนองการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้</p>
<p>๖. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์</p>	<p>๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน</p> <p>๒) นโยบายของรัฐบาล</p> <p>ข้อที่ ๕ การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย</p> <p>๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน</p> <p>๔) วิสัยทัศน์ประเทศไทย ปี ๒๐๑๕-๒๐๒๐</p> <p>ข้อที่ ๒ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน</p> <p>๕) แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๕)</p> <p>ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ เพิ่มศักยภาพการผลิตภาคเกษตร อุตสาหกรรมแปรรูป และการตลาด</p> <p>๖) แผนพัฒนาจังหวัดยะลา (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕)</p> <p>ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการบริหารจัดการ การเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากภาคการเกษตรที่แข่งขันได้</p>
๗. ระยะเวลาดำเนินการ	๑ ปี (๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔)
๘. เป้าหมายดำเนินการ	<p>(๑) พื้นที่เป้าหมายหลัก : ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ของอำเภอรามัน จังหวัดยะลา</p> <p>(๒) พื้นที่เป้าหมายอื่น : ทำนาของทุกอำเภอ จังหวัดยะลา</p>
๙. กิจกรรมหลักของโครงการ	<p><u>๘.๑ กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานการผลิตและการแปรรูปเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแก่กลุ่มอาชีพและสถาบันเกษตรกรในพื้นที่ วงเงินงบประมาณ ๒,๑๐๑,๐๐๐ บาท ประกอบด้วย</u></p> <p>(๑) ก่อสร้างอาคารแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นเมืองแก่สหกรณ์ในพื้นที่ ขนาด ๖ x ๑๖ เมตร จำนวน ๑ หลัง เป็นเงิน ๑,๓๕๐,๐๐๐ บาท</p> <p>(๒) จัดซื้อเครื่องสีข้าวกล้องและข้าวขาว ขนาดกำลังม้ารวมไม่ต่ำกว่า ๔.๗๕ แรงม้า พร้อมอุปกรณ์ กำลังผลิตไม่ต่ำกว่า ๒๐๐ กก. ข้าวเปลือก/ข้าวโม่ จำนวน ๑ เครื่อง เป็นเงิน ๒๗๐,๐๐๐ บาท</p> <p>(๓) จัดซื้อเครื่องซีลสุญญากาศแบบทรงสี่เหลี่ยม ขนาดกำลังแรงม้า จำนวน ๒ เครื่องๆ ละ ๖๑,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๒๒,๐๐๐ บาท</p> <p>(๔) จัดซื้อถุงซีลสุญญากาศขนาด ๒.๕ ก.ก. จำนวน ๒๐,๐๐๐ ถุงๆ ละ ๑๗.๙๕ บาท เป็นเงิน ๓๕๙,๐๐๐ บาท</p> <p><u>๘.๒ การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานอาชีพทำนาเชิงการตลาดและการส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและสร้างความเข้มแข็งแก่สถาบันเกษตรกร วงเงินงบประมาณ ๓๖๐,๐๐๐ บาท ประกอบด้วย</u></p> <p>(๑) จัดอบรมพัฒนากระบวนการนำส่งผลผลิตข้าวเปลือกเพื่อการค้าและจัดทำฐานข้อมูล Supply Size โซ่อุปทานอาชีพทำนา จำนวน ๒๕๐ ราย เป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท</p> <p>(๒) จัดอบรมพัฒนาบุคลากรโรงสีข้าวฯ และพัฒนาผู้นำกลุ่มอาชีพ/สหกรณ์ จำนวน ๕๐ ราย เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท</p> <p>(๓) จัดกิจกรรมจัดประชุมการตลาดใหม่ การสร้างเครือข่ายตลาดและพันธมิตรธุรกิจนอกพื้นที่แหล่งผลิต ๓ โซนพื้นที่ (จ.ปัตตานี/จ.ยะลา/จ.สงขลา) จำนวน ๒๐๐ ราย เป็นเงิน ๒๑๐,๐๐๐ บาท</p>
๑๐. งบประมาณ	วงเงิน ๒,๔๖๑,๐๐๐.-บาท (เงินสองล้านสี่แสนหกหมื่นหนึ่งพันบาทถ้วน)
๑๑. หน่วยงาน	๑. หน่วยงานดำเนินการหลัก : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดยะลา

หัวข้อ	รายละเอียด
ดำเนินการ	๒. หน่วยงานร่วมดำเนินการ <ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) - สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา - สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา - สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา - สำนักงานพาณิชย์จังหวัดยะลา - หอการค้าจังหวัดยะลา - เครือข่ายสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)

ชื่อโครงการ : งานเทศกาลพืชผลทางการเกษตร และวัฒนธรรมอำเภอกาบัง ประจำปี 2566

กิจกรรมหลัก : -

วงเงิน 500,000.- บาท (ห้าแสนบาทถ้วน)

ยุทธศาสตร์ชาติ ข้อที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด : ข้อที่ 4 การระดมภาคีทุกภาคส่วน ร่วมเสริมสร้างยะลาสันติสุขที่ยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา ข้อที่ 4 การเสริมสร้างพลังทางสังคมบนฐานทุนทางสังคม

นโยบายของรัฐบาล ข้อที่ 2 การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ และความสงบสุขของประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ข้อที่ 5 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน

วิสัยทัศน์ประเทศไทย ปี 2015 - 2020 ข้อที่ 2 ประเทศมั่นคง

หน่วยดำเนินการ : ที่ทำการปกครองอำเภอกาบัง จังหวัดยะลา

ผู้รับผิดชอบ : นายอัมรินทร์ บากา ตำแหน่ง : นายอำเภอกาบัง

สถานที่ติดต่อ : ที่ว่าการอำเภอกาบัง หมายเลขโทรศัพท์ : 073- 239111

(1) หลักการและเหตุผล

(1.1) ที่มา : (ระบุ เช่น ครม. นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด หรืออื่นๆ)

ตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการบริหารจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 มาตรา 14 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดบริหารงานโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แผนพัฒนาประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งนโยบายของรัฐบาลและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด ประสานและเชื่อมโยงหน่วยงานรัฐเพื่อร่วมกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/บูรณาการ การบริหารงบประมาณและแสวงหาความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งในการพัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนภาคประชาสังคมให้เข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง รวมถึงการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และการบริหารการเปลี่ยนแปลง

(1.2) สภาพปัญหา / ความต้องการ

จากสถานการณ์ความรุนแรง และไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ปัจจุบันกลายเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชนในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ สังคม ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนและจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ปัญหาโดยด่วน ในปี 2566 จังหวัดยะลามีนโยบายที่จะนำศักยภาพของพื้นที่และปัญหาความต้องการของประชาชนรวมทั้งโครงการต่าง ๆ ในแผนชุมชนมาบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัดให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

จังหวัดยะลา ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ความไม่สงบดังกล่าว จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดประเด็นการ “ระดมภาคีทุกภาคส่วน ร่วมเสริมสร้างยะลา

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำ
๒. ชื่อแผนงาน	การพัฒนาคุณภาพชีวิต และศักยภาพของประชาชน ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เฝ้าระวังและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔. หลักการและเหตุผล	ด้วยปัจจุบันการบริหารจัดการแหล่งน้ำสาธารณะในชุมชน จะดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ขาดความร่วมมือที่ดีจากชุมชน หรือมีบริหารจัดการแหล่งน้ำในรูปแบบของคณะกรรมการในชุมชน แต่ยังไม่เข้มแข็งพอ จึงทำให้การดำเนินงานยังไม่เกิดประสิทธิผลดีเท่าที่ควร รัฐบาลจึงมีนโยบายให้ราษฎรร่วมบริหารจัดการแหล่งน้ำในชุมชนแบบมีส่วนร่วม อันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสนองต่อความมั่นคงด้านอาหารและสร้างรายได้ในครัวเรือน นำไปสู่การพัฒนา การเพิ่มศักยภาพการผลิต การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง ภายใต้การบริหารจัดการที่ดีของภาคประชาชน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งธนาคารสัตว์น้ำ ซึ่งจะดำเนินการโดยอาศัยแหล่งน้ำชุมชนเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการ โดยความร่วมมือของชุมชนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เน้นการให้ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติที่บริหารจัดการโดยคณะกรรมการแหล่งน้ำชุมชน/คณะกรรมการธนาคารสัตว์น้ำที่สร้างขึ้น เพื่อให้แหล่งน้ำเป็นแหล่งผลิตอาหารสัตว์น้ำชุมชนสามารถรองรับความต้องการบริโภคอาหารโปรตีนประเภทสัตว์น้ำของชุมชน เน้นการบริโภคและการสร้างรายได้เพื่อความมั่นคงทางอาหารให้กับชุมชนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน นำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพด้านชีวิตที่ดี สร้างความพอเพียง และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อส่งเสริมและสร้างศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งน้ำชุมชนให้เป็นธนาคารสัตว์น้ำ ๒. เพื่อสร้างรายได้ สร้างความมั่นคงทางด้านอาหารแก่ชุมชนอย่างยั่งยืน ๓. เพื่อเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำในแหล่งน้ำ
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. ผลผลิตของสัตว์น้ำที่เพิ่มขึ้น ๒๐๐ กิโลกรัม/ไร่ ๒. รายได้จากการบริหารจัดการแหล่งน้ำชุมชนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการแปลงใหญ่นาข้าวตำบลบุตตี
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมอาชีพภาคการเกษตร
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมพัฒนาและขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน
๔. หลักการและเหตุผล	<p>เกษตรกร หมู่ที่ ๑ - ๘ ตำบลบุตตี ได้ร่วมตัวกันในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่นาข้าว เพื่อเป้าหมายในการ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพข้าวพื้นเมืองในตำบลบุตตี และพัฒนากลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนขึ้นเป็นสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน แต่การดำเนินการที่ผ่านมาต้นทุนของเกษตรกรยังมีต้นทุนในการปรับพื้นที่เพื่อการทำนา(ไถนา) ซึ่งเป็นต้นทุนที่ยังมากอยู่ ส่วนต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมี สารกำจัดศัตรูพืช กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่นาข้าวตำบลบุตตีได้ทำการลดต้นทุนเป็น ๑๐๐ % แล้ว</p> <p>ต้นทุนของเกษตรกรที่ยังมากอยู่ในการทำนาปี คือการปรับพื้นที่เพื่อการทำนา(ไถนา) ดังนั้นในการเสนอโครงการในครั้งนี้เป็นการลดต้นทุนในการทำนาได้อย่าง ๑๐๐ % สามารถพัฒนาศักยภาพเกษตรกร สร้างกลุ่มเกษตรกร สถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน</p>
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<ul style="list-style-type: none"> - ลดต้นทุนในการทำนาได้ ๑๐๐ % - กลุ่มเกษตรกร สถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<ul style="list-style-type: none"> - เกษตรกร ๑๒๐ ครัวเรือนลดต้นทุนการปรับพื้นที่เพื่อการทำนา(ไถนา)ได้ ๑๐๐ % - กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่นาข้าวตำบลบุตตี มีความเข้มแข็งมากขึ้น
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่ตำบลบุตตี หมู่ที่ ๑ - ๘ จำนวน ๔๑๐ ไร่
๘. กิจกรรมหลัก	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมชี้แจงโครงการแก่คณะกรรมการแปลงใหญ่นาข้าวตำบลบุตตี - ประชุมชี้แจงโครงการแก่สมาชิกแปลงใหญ่นาข้าวตำบลบุตตี จำนวน ๑๒๐ ราย - สมาชิกแปลงใหญ่ลงทะเบียนการปรับพื้นที่เพื่อการทำนา(ไถนา) จำนวน ๔๑๐ ไร่ - ประชุมสมาชิกแปลงใหญ่นาข้าวตำบลบุตตี นัดหมาย วัน เวลา ในการปรับพื้นที่เพื่อการทำนา(ไถนา) - คณะกรรมการด้านเครื่องจักรกลการเกษตรลงปรับพื้นที่เพื่อการทำนา(ไถนา) ให้แก่สมาชิกแปลงใหญ่ในแปลงนาที่ลงทะเบียน - ประชุมสมาชิกแปลงใหญ่นาข้าวตำบลบุตตี สรุปผลการดำเนินงาน

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)

ที่	หัวข้อ	รายละเอียด
๑	ชื่อโครงการ	โครงการสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่นด้านปศุสัตว์จังหวัดชายแดนใต้ (ไก่เบตง)
๒	ความสำคัญของโครงการ หลักการและเหตุผล	รัฐบาลกำหนดให้มีการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นนโยบายเร่งด่วนภายใต้เมืองปศุสัตว์ ซึ่งอยู่ในกรอบแผนงานโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ในพื้นที่อำเภอหนองจิก อำเภอสุไหงโกลลก และอำเภอเบตง ซึ่งภายใต้กรอบดังกล่าว อาชีพด้านการปศุสัตว์จำเป็นต้องขยายผลรองรับการขยายตัวของสินค้าด้านอาหาร เพื่อรองรับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ในพื้นที่จังหวัดยะลา เช่น ไก่เบตง ซึ่งสอดคล้องกับกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในยุทธศาสตร์ประเด็นพัฒนาที่ ๑ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบบริหารจัดการการเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากภาคการเกษตร ที่แข่งขันได้ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประเด็นที่ ๔.๑.๑ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ประเด็นที่ ๔.๑.๒ เกษตรปลอดภัย ประเด็นที่ ๔.๕.๕ พัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรและอาหารของประเทศและชุมชนในมิติปริมาณ คุณภาพราคา และการเข้าถึงอาหาร สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด ประเด็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบบริหารจัดการการเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากภาคการเกษตรที่แข่งขันได้ ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และประเด็นด้านการเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น
๓	วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. สร้างอาชีพ สร้างรายได้พัฒนาสู่นวัตกรรมการแปรรูป ๒. เพื่อสร้างอัตลักษณ์สัตว์ประจำถิ่นรองรับการท่องเที่ยว
๔	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	ตัวชี้วัด : เชิงปริมาณ ๑. เพิ่มมูลค่าปศุสัตว์ไก่เบตง ไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ล้านบาท/ปี ๒. เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงจากการขยายผล มีรายได้ ๕๐๐ ราย เชิงคุณภาพ ๑. สร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่นพัฒนาสู่นวัตกรรมด้านการแปรรูป
๕	ผลผลิต/ผลลัพธ์	ผลผลิต (ระบุผลผลิต) ☐ ๑. โครงการส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมและพัฒนาค้าการลงทุน ☒ ๒. โครงการส่งเสริมภาคการเกษตรแบบครบวงจร ☐ ๓. โครงการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวและบริการ ☐ ๔. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน ☐ ๕. โครงการด้านการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ☐ ๖. โครงการเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัย ผลลัพธ์: ๑. ผลสัมฤทธิ์ของการผลิตไก่เบตงเพียงพอต่อห่วงโซ่อาหาร ๒. ผลลัพธ์ที่เป็อัตลักษณ์พื้นถิ่นพัฒนาสู่นวัตกรรมมาตรฐาน
๖	ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์	ระบุความเชื่อมโยงของโครงการกับ ๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ข้อที่ ๒...ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๒) นโยบายของรัฐบาล ข้อที่ ๕...การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย และข้อที่ ๗...การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก

		<p>๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ข้อที่ ๔.๓ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน</p> <p>๔) วิสัยทัศน์ประเทศไทย ปี ๒๐๑๕-๒๐๒๐ ข้อที่...๒...ขีดความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้</p> <p>๕) ประเด็นการพัฒนา ข้อที่ ๑. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการบริหารจัดการการเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากภาคการเกษตรที่แข่งขัน</p> <p>๖) อื่นๆ ฯลฯ</p> <p>ความพร้อมของโครงการ</p> <p>☒ ดำเนินการได้ทันที</p>
๗	ระยะเวลา	๑ ปีงบประมาณ เริ่มต้น เดือนตุลาคม ๒๕๖๕ - เดือนกันยายน ๒๕๖๖
๘	กิจกรรมที่สำคัญของโครงการ	โครงการสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่นด้านปศุสัตว์จังหวัดชายแดนใต้ (ไก่เบตง) งบประมาณ ๓,๖๒๐,๒๐๐ บาท (เงินสามล้านหกแสนสองหมื่นสองร้อยบาทถ้วน)
๙	งบประมาณ	๓,๖๒๐,๒๐๐ บาท (เงินสามล้านหกแสนสองหมื่นสองร้อยบาทถ้วน)
๑๐	หน่วยงานดำเนินการ	<p>หน่วยดำเนินการ: สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา</p> <p>ผู้รับผิดชอบ: นายอรรถพล แสงพันทา</p> <p>ตำแหน่ง: ปศุสัตว์จังหวัดยะลา</p> <p>สถานที่ติดต่อ: สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา</p> <p>หมายเลขโทรศัพท์: ๐๗๓-๒๐๓๗๘๗</p>

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมการตลาดในรูปแบบออนไลน์
๒. ชื่อแผนงาน	
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริม พัฒนาบรรจุภัณฑ์ สร้างแบรนด์ และเชื่อมโยงสินค้าเกษตรสู่ตลาดดิจิทัล
๔. หลักการและเหตุผล	ตามนโยบายการพัฒนาการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มุ่งเน้นการลดต้นทุนการผลิต และยกระดับมาตรฐานสินค้า จึงทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะในด้านการผลิตที่ดี และสินค้าทางการเกษตรส่วนใหญ่ได้รับการรับรองมาตรฐาน แต่ในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง ด้านเทคโนโลยีที่รวดเร็วรวมถึงพฤติกรรมผู้บริโภคที่ปรับเปลี่ยนเป็นสังคมออนไลน์มากขึ้น ทำให้ภาคการเกษตรต้องมีการปรับตัวด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในเรื่องตลาดสินค้าเกษตร เกษตรกรต้องมียุทธศาสตร์ที่จำเป็นในเรื่องการตลาดตามแนวคิด "ตลาดนำการผลิต" เพื่อให้ปริมาณการผลิตและความต้องการสินค้าเกษตรเกิดความสมดุลกัน ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสินค้าเกษตรล้นตลาด เกษตรกรจึงต้องผลิตได้ และขายเป็น ซึ่งการพัฒนาทักษะความรู้ให้แก่เกษตรกรในการสร้างตัวตนบนโลกออนไลน์ พัฒนากลยุทธ์เพิ่มยอดขายสินค้าทางการเกษตรบนตลาดออนไลน์ จะเป็นการเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายสินค้าเกษตรอีกช่องทางหนึ่ง ซึ่งรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันได้อย่างดี
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อให้สมาชิกแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน ได้เรียนรู้วิธีการที่จะช่วยสร้างการตลาดแบบออนไลน์ ๒. เพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าและผลผลิต ของแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชนให้เป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้น ๓. เพิ่มช่องทางการตลาดให้แก่เกษตรกร
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	สมาชิกแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๓๒ กลุ่ม สามารถจำหน่ายผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ในรูปแบบออนไลน์ได้อย่างน้อย ๑๖ กลุ่ม หรือร้อยละ ๕๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	๘ อำเภอๆละ ๔ กลุ่มๆละ ๕ คน รวม ๑๖๐ คน
๘. กิจกรรมหลัก	๑. พัฒนาสมาชิกแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน ให้สามารถสร้างการตลาดแบบออนไลน์ได้
๘.๑ กิจกรรมหลักที่ ๑ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	กิจกรรม อบรมเชิงปฏิบัติการการตลาดในรูปแบบออนไลน์ งบประมาณ ๘๒,๔๐๐ บาท ผู้รับผิดชอบ สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง -
๘.๒ กิจกรรมหลักที่ ๒ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	

๙. หน่วยงาน ดำเนินการ	สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา
๑๐. ระยะเวลาในการ ดำเนินโครงการ	๑ ปีงบประมาณตุลาคม ๒๕๖๖ - กันยายน ๒๕๖๗
๑๑. งบประมาณ	๘๒,๕๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. สมาชิกแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๑๖๐ คนได้รับการฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการ ๒. สมาชิกแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๑๖ กลุ่ม (ร้อยละ ๕๐) สามารถ จำหน่ายผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ในรูปแบบออนไลน์ได้
๑๓. ผลลัพธ์จากการ ดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. สมาชิกแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน มีความรู้ความเข้าใจในการทำตลาดแบบ ออนไลน์เพิ่มขึ้น ๒. สมาชิกแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน สามารถประชาสัมพันธ์สินค้าและผลผลิตให้ เป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้น ๓. สามารถเพิ่มช่องทางการตลาดในการจำหน่ายผลผลิตและผลิตภัณฑ์ให้แก่เกษตรกร ได้

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมการปลูกพืชร่วม/พืชแซมในสวนยางพารา เพื่อเพิ่มรายได้
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมอาชีพภาคการเกษตร
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมการเกษตรผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อเสริมสร้างรายได้และความมั่นคงทางอาหาร
๔. หลักการและเหตุผล	<p>ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่เกษตรกรทั่วอำเภอเมืองยะลานิยมปลูกเป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบันสถานการณ์ราคายางพาราดกต่ำ ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางพาราได้รับผลกระทบต่อเนื่องจำนวนมาก เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ของอำเภอเมืองยะลาทำอาชีพสวนยางพาราเป็นอาชีพหลักกว่า 6,000 ครัวเรือน มีพื้นที่ปลูกยางพารากว่า 50,000 ไร่ จึงทำให้มีผลกระทบเป็นวงกว้างทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม การศึกษาและความมั่นคง จึงมีความจำเป็นต้องสร้างอาชีพเสริมให้แก่เกษตรกรสวนยางให้ใช้พื้นที่ในสวนยางให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่ของยางพาราให้สูงขึ้น เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยให้ความรู้และสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ สามารถพัฒนาคุณภาพผลผลิต และเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้อย่างยั่งยืนในอนาคต</p> <p>จากปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาโดยการเสริมสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร และทำให้เกษตรกรทั่วไปได้พัฒนารูปแบบการทำทำการเกษตรจากระบบเกษตรเชิงเดี่ยวให้มีความหลากหลาย ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคง</p>
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<p>๑. เพื่อลดผลกระทบจากราคายางพาราดกต่ำหรือผันผวน</p> <p>๒. เกษตรกรปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรเชิงเดี่ยวเป็นแบบผสมผสาน</p> <p>๓. เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นคงในอาชีพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น</p>
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<p>เป้าหมายของโครงการ : เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น</p> <p>ตัวชี้วัด : เพิ่มรายได้ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราขึ้นจากเดิม ๕,๐๐๐ บาท/ไร่/ปีหลังจากปลูกพืชร่วม/พืชแซม ไปแล้วอย่างน้อย ๓ ปี</p>
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการสร้างอาชีพการเลี้ยงสัตว์ (เปิดไข่)
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมอาชีพด้านปศุสัตว์
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมการเกษตรผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อเสริมสร้างรายได้และความมั่นคงทางอาหาร
๔. หลักการและเหตุผล	<p>รัฐบาลกำหนดให้มีการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นนโยบายเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของชุมชนฐานราก โดยเฉพาะเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่พิเศษสามเหลี่ยมเศรษฐกิจโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ซึ่งภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าว อาชีพด้านปศุสัตว์ยังคงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจชุมชน สร้างมิติความมั่นคงด้านอาหาร สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้กับเกษตรกร เพื่อรองรับสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรในการสร้างอาชีพ สอดคล้องกับกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี รวมทั้งสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบบริหารจัดการการเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากภาคการเกษตรที่แข่งขันได้</p> <p>จากจำนวนประชากรในพื้นที่อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ปัจจุบันประชากรมีอัตราที่เพิ่มขึ้น ซึ่งมีอาชีพที่หลากหลายโดยเฉพาะอาชีพด้านการเกษตร ด้านปศุสัตว์ จากข้อมูลพบว่าหากเกิดสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อประชาชนอย่างร้ายแรง เช่น ภาวะเศรษฐกิจถดถอย ปัญหาราคาผลผลิตด้านการเกษตรตกต่ำ สถานการณ์โรคต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายด้านเศรษฐกิจ อาชีพด้านการเกษตร ด้านปศุสัตว์ จึงสามารถช่วยบรรเทาปัญหาต่างๆ ในการดำรงชีพ</p> <p>ดังนั้น การสร้างอาชีพด้านปศุสัตว์จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนในด้านการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้กับชุมชนลดปัญหาค่าครองชีพที่สูงขึ้น</p>
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<p>๑. สร้างอาชีพ ลดรายจ่ายในครัวเรือน</p> <p>๒. ลดภาระของเกษตรกรจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น</p> <p>๓. สร้างรายได้ พัฒนาการแปรรูปสู่เศรษฐกิจชุมชน</p> <p>๔. รองรับสถานการณ์ต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อเกษตรกร</p>

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการ	โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับครัวเรือนเพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. ความสำคัญของโครงการ หลักการ และเหตุผล	<p>(๑) หลักการและเหตุผล</p> <p>(๑.๑) ปี ๒๕๖๔ กระทรวงมหาดไทย ให้ทุกจังหวัดดำเนินการจัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัด (ศจพ.จ.) ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ (ศจพ.อ.) โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ และทีมปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่ ซึ่งมีองค์ประกอบ หน้าที่ และอำนาจตามคำสั่งจัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ในระดับจังหวัด และระดับต่าง ๆ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ส่งข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่ตรงเร่งดำเนินการของศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ในระดับจังหวัด ประกอบด้วย ๑) กลุ่มคนเป้าหมายในระบบ TPMAP ๒) กลุ่มคนที่ตกหล่นจากระบบ (Exclusion Error) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล/ครัวเรือน และ ๓) กลุ่มคน/ครัวเรือนเปราะบาง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและการบริหารจัดการการลงพื้นที่ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน สามารถอยู่รอดในห้วงปีแรกตามลำดับขั้นของการพัฒนา โดยจังหวัดยะลามีครัวเรือนตกเกณฑ์ที่อยู่ในระบบ TPMAP Logbook มิติที่ ๔ ด้านรายได้ ในจำนวน ๓๑๖ ครัวเรือน ในพื้นที่จังหวัดยะลา</p> <p>สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชนในพื้นที่จังหวัดยะลา ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ เกิดปัญหาการว่างงาน ขาดรายได้ ครัวเรือนมีภาวะหนี้สินเพิ่มมากขึ้น กอปรกับจังหวัดยะลามีวาระการพัฒนาจังหวัดยะลา ประเด็นที่ ๖ คนยะลาไม่ทิ้งกัน ชีวิตคุณภาพมั่นคง (การส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือ และพัฒนากลุ่มเป้าหมาย (ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ) ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้</p> <p>เพื่อให้การดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับครัวเรือนเพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ด้วยการขจัดความยากจนในชนบทเกิดความต่อเนื่อง จังหวัดยะลาจึงจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับครัวเรือนเพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขึ้น โดยกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนยากจน ที่ตกเกณฑ์มิติที่ ๔ ด้านรายได้ จำนวน ๓๑๖ ครัวเรือน ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีรายได้ผ่านเกณฑ์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓๐</p> <p>(๑.๒) สรุปสาระสำคัญ</p> <p>สภาพปัญหา/ความต้องการ จากฐานข้อมูลครัวเรือนเป้าหมาย จำนวน ๓๑๖ ครัวเรือน ในพื้นที่จังหวัดยะลา (ยกเว้นอำเภอกาบังที่ไม่มีครัวเรือนเป้าหมาย) ขาดแคลนทุน</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>ทรัพย์สิน และวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ มีความต้องการที่จะเรียนรู้ เพิ่มทักษะ มีอาชีพเสริมเพิ่มเติมจากอาชีพเกษตรกรรมที่ประกอบอยู่ และเป็นอาชีพ ที่สามารถแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นอาหารประเภทอื่นได้เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – ๑๙) ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน</p> <p>ความเร่งด่วน การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เกิดความยากจนระดับครัวเรือนเรียงลำดับตามความสำคัญ คือ ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ ครัวเรือนมีรายได้น้อยเนื่องจากรายได้ไม่แน่นอน รายจ่ายมากกว่ารายได้ สมาชิกในครัวเรือนมีปัญหาด้านสุขภาพ มีผู้สูงอายุเป็นผู้พิการ ป่วยเรื้อรัง ครัวเรือนไม่มีเงินออม สมาชิกในครัวเรือนมีหนี้สิน สมาชิกในครัวเรือน ขาดทักษะความรู้ในการประกอบอาชีพ จึงได้ดำเนินการโครงการเสริมสร้างความสามารถครัวเรือนยากจนตกเกณฑ์ตาม TPMAP ในการบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างยั่งยืน เพื่อเปิดโอกาสให้ครัวเรือนเป้าหมายได้รับการพัฒนาและยกระดับรายได้ให้สูงขึ้น ได้รับการดูแล และมีอาชีพอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน โดยใช้แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ก็จะทำให้ประชาชนและชุมชนเกิดการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีได้ มีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ต่อไป</p>
<p>๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ</p>	<p>(๑) เพื่อฟื้นฟู และช่วยเหลือครัวเรือนยากจน กลุ่มคนเปราะบาง และกลุ่มคนที่ตกหล่นจากกลุ่มเป้าหมายในระบบ TPMAP เพื่อช่วยเหลือให้สามารถอยู่รอดในห้วงปีแรกตามลำดับขั้นของการพัฒนา ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙)</p> <p>(๒) เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ครัวเรือนยากจนให้สามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างเหมาะสม ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพึ่งพาตนเองและชุมชนได้อย่างยั่งยืน</p> <p>(๓) เพื่อเป็นการบูรณาการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนครัวเรือน และอำนวยความสะดวกยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศพ.) ในระดับจังหวัด</p>
<p>๔. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย</p>	<p>- เป้าหมายโครงการ</p> <p>(๑) กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มคนเป้าหมายในระบบ TPMAP จำนวน ๓๑๖ ครัวเรือน</p> <p>(๒) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประชาชน ในพื้นที่จังหวัดยะลา ได้รับการบริหารจัดการชีวิตตนเอง</p> <p>- ตัวชี้วัด ๑. ครัวเรือนยากจน มีความรู้ในการพัฒนาอาชีพ และได้รับการยกระดับรายได้ จำนวน ๓๑๖ ครัวเรือน</p>
<p>๔. พื้นที่เป้าหมาย</p>	<p>กลุ่มคนเป้าหมายในระบบ TPMAP จำนวน ๓๑๖ ครัวเรือน ในพื้นที่จังหวัดยะลา</p>
<p>๕. กิจกรรมหลัก</p>	<p>การส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต</p>
<p>กิจกรรมหลักที่ ๕.๑</p>	<p>ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนยากจนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง งบประมาณ ๒๒๖,๙๔๐ บาท</p>
<p>กิจกรรมหลักที่ ๕.๒</p>	<p>กิจกรรมสนับสนุนอาชีพ งบประมาณ ๑,๕๘๐,๐๐๐ บาท</p>
<p>๖.หน่วยงานดำเนินงาน</p>	<p>สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา</p> <p>ผู้รับผิดชอบ : นายเสรี จิตรเวช พัฒนาการจังหวัดยะลา</p> <p>โทร ๐๘๔-๘๗๔๐๖๑๕</p> <p>: นางสาวรัตนา ไมสัน นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการพิเศษ</p> <p>โทร ๐๘๑ ๘๒๒๔๒๘๖</p>
<p>๗.ระยะเวลาในการดำเนินงาน</p>	<p>๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖</p>
<p>๘. งบประมาณ</p>	<p>๑,๘๐๖,๙๔๐ บาท (หนึ่งล้านแปดแสนหกพันสี่สิบบาทถ้วน)</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
๙. ผลผลิต (output)	ผลผลิต ครั้วเรือนยากจนมีความรู้ สามารถพัฒนาอาชีพ พัฒนารายได้ตนเองเพิ่มขึ้น และตอบสนองวาระการพัฒนาจังหวัดยะลา ประเด็นที่ ๖ คนยะลาไม่ทิ้งกัน ชีวิตคุณภาพมั่นคง (การส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือ และพัฒนากลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้)
๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Outcome)	<p>๑. ครั้วเรือนยากจนมีทักษะในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น มีทุน มีทรัพยากรในการประกอบอาชีพภายในครัวเรือน ไม่ต้องออกไปแสวงหางานทำนอกพื้นที่ ครอบครัวอบอุ่นจากการที่สมาชิกในครอบครัวไม่ต้องแยกย้ายออกไปหางานทำต่างพื้นที่ ปัญหาสังคมด้านอื่นลดน้อยลง เช่น ปัญหาหลักขโมย ปัญหาเสพติด</p> <p>๒. ตอบสนองวาระการพัฒนาจังหวัดยะลา ประเด็นที่ ๖ คนยะลาไม่ทิ้งกัน ชีวิตคุณภาพมั่นคง (การส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือ และพัฒนากลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้)</p>

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)

ที่	หัวข้อ	รายละเอียด
๑	ชื่อโครงการ	การแก้ไขปัญหาโรคเหี่ยวกล้วยในกล้วยหินด้วยสารชีวภัณฑ์
๒	ความสำคัญของโครงการ หลักการและเหตุผล	<p>กล้วยหินมีถิ่นกำเนิดอยู่บริเวณ ๒ ฝั่งแม่น้ำปัตตานีในพื้นที่ ต.บาเจาะ อ.บันนังสตา จ.ยะลา อดีตเป็นกล้วยป่าธรรมดาซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีลักษณะทั่วไป คือ ลำต้นสูง ๓.๕-๕ เมตร โคนต้นวัดโดยรอบประมาณ ๗๐ เซนติเมตรกาบด้านนอกสีเขียวนวล ก้านใบค่อนข้างสั้น ร่องใบเปิด ปลีคล้ายดอกบัวตูมเครือหนึ่งจะมี ๗-๑๐ หวี หนึ่งหวีมีประมาณ ๑๐-๑๕ ผล ซึ่งผลกล้วยหินเป็นรูปห้าเหลี่ยมมีเปลือกหนาทนต่อการกระแทก ทำให้เก็บรักษาได้นาน ผลสุกมีสีเหลือง เนื้อสีขาวอมเหลือง มีรสชาติอร่อยทั้งเหนียวนุ่มและหวานหอม สามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายชนิดและในปัจจุบันกล้วยหินได้รับการจดทะเบียนขึ้นเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications : GI) กับกรมทรัพย์สินทางปัญญากระทรวงพาณิชย์แล้ว และได้ชื่อว่ากล้วยหินบันนังสตา ทำให้มูลค่าของกล้วยหินเพิ่มสูงขึ้นมาก และเป็นพืชที่ได้รับการส่งเสริมให้ปลูกเป็นเป็นอาชีพแก่เกษตรกร โรคเหี่ยวกล้วย (Bacteria wilt) เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียเข้าไปทำลายระบบท่อเลี้ยงส่งน้ำในต้นกล้วย จนทำให้ต้นกล้วยมีลักษณะ ใบเหลือง ผลลีบและไม่สมบูรณ์ ลักษณะของเนื่อกล้วยจะเป็นสีดำ และยืนต้นตายในที่สุด การแก้ปัญหาโดยใช้สารชีวภัณฑ์ที่ผ่านการทดสอบและวิจัย ที่น่าสนใจคือ สารชีวภัณฑ์กลุ่มสารประกอบฟีนอลิก (Phenolic compound) ซึ่งมีผลในการยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ และเชื้อราก่อโรคได้โดยฤทธิ์การยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ โดยสารสกัดมีสารประกอบที่พืชสร้างขึ้น ได้แก่ สารกลุ่มฟีนอลิก ฟีนอล (Phenols), กรดฟีนอลิก (Phenolic acids) ควิโนน (Quinones), ฟลาโวน (Flavones), ฟลาโวนอยด์ (Flavonoids), ฟลาโวนอล (Flavonols), แทนนิน (Tannins), เคอมาริน (Coumarins) เทอร์พีนอยด์ (Terpenoids), น้ำมันหอมระเหย (Essential oils), อัลคาลอยด์ (Alkaloids), แลคติน (Lectins) และ พอลิเปปไทด์ (Polypeptides) แต่สารยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ที่มีมากที่สุดในพืช คือสารประกอบฟีนอลิก (Phenolic compound) สารประกอบที่ได้จากพืชนั้นจะมีความหลากหลายทางเคมี จึงส่งผลให้เชื้อก่อโรคตัวยามีน้อยกว่าการใช้สารเคมีสังเคราะห์ร่วมกับวิธีการการใช้เชื้อจุลินทรีย์ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อมามีงานวิจัยเกี่ยวกับการคัดเลือกเชื้อกลุ่ม Rhizobacteria ในการควบคุมเชื้อ <i>Ralstonia solanacearum</i> ดังนั้นโครงการนี้มีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาโรคเหี่ยวในกล้วยหินที่แพร่ระบาดอย่างหนัก ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนของพื้นที่ปลูกกล้วยหินในปัจจุบันต่อไป</p>
3	วัตถุประสงค์ของโครงการ	<ol style="list-style-type: none"> จัดทำแปลงสาธิตเพื่อเป็นตัวอย่างในการใช้เทคโนโลยีใหม่ในการจัดการและการควบคุมการระบาดของเชื้อแบคทีเรียที่ก่อให้เกิดโรคเหี่ยวกล้วยหิน จ.ยะลา เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่ระบาดได้ศึกษาอย่างเข้าใจและนำไปใช้ในพื้นที่ของตนเองได้ ใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อกำจัดโรคเหี่ยวกล้วยหินเพื่อแก้ไขปัญหาโรคเหี่ยวกล้วยในกล้วยหิน

		<p>๓. เผยแพร่เทคโนโลยีใหม่ในการจัดการและการควบคุมการระบาดของเชื้อแบคทีเรียที่ก่อให้เกิดโรคเหี่ยวกล้วยหินให้กับเกษตรกรในพื้นที่ระบอบหน่วยงานทางการเกษตรกลุ่มการทำอุตสาหกรรมส่งออกและจำหน่ายกล้วยหินและบุคคลที่สนใจทั่วไป</p>
๔	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<p>เป้าหมายโครงการ</p> <p>๔.๑ ตัวชี้วัด เกษตรกรมีชีวิตที่ดีขึ้นจากรายได้จากการจำหน่ายกล้วยหินหลังจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่การจัดการและการควบคุมการระบาดของโรคเหี่ยวในกล้วยหิน</p> <p>(๔.๒) ค่าเป้าหมาย พื้นที่ปลูกกล้วยหินเพิ่มขึ้น ๑๐ เปอร์เซ็นต์ จากที่เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขยายพันธุ์แก้ไขโรคเหี่ยวในกล้วยหิน</p>
๕	ผลผลิต/ผลลัพธ์	<p>ผลผลิต (ระบุผลผลิต)</p> <p>☐ ๑. โครงการส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมและพัฒนาค้าการลงทุน</p> <p>☒ ๒. โครงการส่งเสริมภาคการเกษตรแบบครบวงจร</p> <p>☐ ๓. โครงการส่งเสริมและพัฒนากองทุนเพื่อช่วยเหลือและบริการ</p> <p>☒ ๔. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน</p> <p>☐ ๕. โครงการด้านการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>☐ ๖. โครงการเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัย</p> <p>ผลลัพธ์ ชุมชนและเกษตรกรสามารถนำเทคโนโลยีใหม่จำนวน 1 เทคโนโลยีไปแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคเหี่ยวในกล้วยหินจำนวน 50 ไร่ และเพิ่มรายได้จากผลผลิตกล้วยหิน 10 เปอร์เซ็นต์ต่อปี</p>
๖	ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์	<p>ระบุมความเชื่อมโยงของโครงการกับ</p> <p>๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ข้อที่ ๕ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒) นโยบายของรัฐบาล ข้อที่ ๖ การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ</p> <p>๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ข้อที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>๔) วิสัยทัศน์ประเทศไทย ปี ๒๐๑๕-๒๐๒๐ ข้อที่ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน</p> <p>๕) ประเด็นการพัฒนา ข้อที่ ด้านการเกษตร</p> <p>๖) อื่นๆ ฯลฯ</p> <p>พร้อมทั้งระบุมความพร้อมของโครงการ –โครงการมีความพร้อม</p>
๗	ระยะเวลา	๑ ปีงบประมาณ เริ่มต้น เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ – เดือนกันยายน ๒๕๖๔

๘	กิจกรรมที่สำคัญของโครงการ	<table border="1"> <thead> <tr> <th>กิจกรรม</th> <th>งบประมาณ (บาท)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>๑. ลงสำรวจและปรับสภาพพื้นที่จัดทำแปลงสาธิต</td> <td>๒๐๐,๐๐๐</td> </tr> <tr> <td>๒. ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตในพื้นที่ระบาดของโรค</td> <td>๓๕๐,๐๐๐</td> </tr> <tr> <td>๓. เผยแพร่ความรู้กรรมวิธีในการจัดการและการควบคุมการระบาดของเชื้อแบคทีเรียที่ก่อให้เกิดโรคเหี่ยวกล้วยหิน ระยะเวลาให้กับเกษตรกรในพื้นที่ระบาด</td> <td>๙๖๐,๐๐๐</td> </tr> <tr> <td>๔. ติดตามผลการดำเนินงานโครงการกับเกษตรกรในพื้นที่ระบาด และผลการย้อนกลับ</td> <td>๒๐๐,๐๐๐</td> </tr> <tr> <td>๕. สรุปผลการดำเนินงานโครงการ</td> <td>๙๐,๐๐๐</td> </tr> </tbody> </table>	กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	๑. ลงสำรวจและปรับสภาพพื้นที่จัดทำแปลงสาธิต	๒๐๐,๐๐๐	๒. ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตในพื้นที่ระบาดของโรค	๓๕๐,๐๐๐	๓. เผยแพร่ความรู้กรรมวิธีในการจัดการและการควบคุมการระบาดของเชื้อแบคทีเรียที่ก่อให้เกิดโรคเหี่ยวกล้วยหิน ระยะเวลาให้กับเกษตรกรในพื้นที่ระบาด	๙๖๐,๐๐๐	๔. ติดตามผลการดำเนินงานโครงการกับเกษตรกรในพื้นที่ระบาด และผลการย้อนกลับ	๒๐๐,๐๐๐	๕. สรุปผลการดำเนินงานโครงการ	๙๐,๐๐๐
		กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)											
		๑. ลงสำรวจและปรับสภาพพื้นที่จัดทำแปลงสาธิต	๒๐๐,๐๐๐											
		๒. ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตในพื้นที่ระบาดของโรค	๓๕๐,๐๐๐											
		๓. เผยแพร่ความรู้กรรมวิธีในการจัดการและการควบคุมการระบาดของเชื้อแบคทีเรียที่ก่อให้เกิดโรคเหี่ยวกล้วยหิน ระยะเวลาให้กับเกษตรกรในพื้นที่ระบาด	๙๖๐,๐๐๐											
		๔. ติดตามผลการดำเนินงานโครงการกับเกษตรกรในพื้นที่ระบาด และผลการย้อนกลับ	๒๐๐,๐๐๐											
		๕. สรุปผลการดำเนินงานโครงการ	๙๐,๐๐๐											
ระบุแนวทางและวิธีการดำเนินงานที่เป็นกิจกรรมหลักที่ส่งผลให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์และสามารถวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม														
๙	งบประมาณ	๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านแปดแสนบาทถ้วน)												
๑๐	หน่วยงานดำเนินการ	<p>หน่วยดำเนินการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา</p> <p>ผู้รับผิดชอบ: ผศ.ดร.อิสมะแอ เจ๊ะหลง</p> <p>ตำแหน่ง: รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเกษตร</p> <p>สถานที่ติดต่อ: สำนักงานคณบดีคณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา</p> <p>หมายเลขโทรศัพท์: ๐๘๑-๙๕๗๙๑๓๐</p>												
ความพร้อมของโครงการ (ประเภทงบรายจ่ายลงทุน)														
โครงการ การแก้ไขปัญหาระบาดโรคเหี่ยวกล้วยในกล้วยหินด้วยสารชีวภัณฑ์														
ความพร้อมของการดำเนินกิจกรรม	<p>ให้ทำเครื่องหมาย ☒ ในช่อง ☐</p> <p>☐ แบบแปลน ☐ แบบ พร.๔ แบบ พร.๕</p> <p>☐ หนังสือขออนุญาตใช้พื้นที่ หนังสือยืนยันความพร้อมโครงการฯ</p> <p>☒ เอกสารประกอบอื่นๆ (ถ้ามี) ผลการทดสอบสารชีวภัณฑ์ต่อการแก้ไขโรคเหี่ยวของกล้วยหิน</p>													
ผลที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินการ	<p>๑. ได้ต้นแบบของสารชีวภัณฑ์ และขบวนการใหม่เพื่อแก้ไขโรคเหี่ยวกล้วยหิน</p> <p>๒. เกิดความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยหิน หน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานระดับจังหวัดทำงานร่วมมือกันเพื่อชุมชน</p> <p>๓. ยกระดับรายได้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน</p>													
วิธีบริหารจัดการหรือการบำรุงรักษาและโครงการแล้วเสร็จ	<p>๑. ติดตามและตรวจสอบการระบาดของเชื้อแบคทีเรียทำให้เกิดโรคเหี่ยวในกล้วยหินทั้งในแปลงสาธิตและแปลงปลูกของเกษตรกรในพื้นที่ที่ระบาดในจังหวัดยะลา</p> <p>๒. ประเมินสถานการณ์การระบาด และการกลับมาระบาดเชื้อแบคทีเรียทำให้เกิดโรคเหี่ยวในกล้วยหินทั้งในแปลงสาธิตและแปลงปลูกของเกษตรกรในพื้นที่ที่ระบาดในจังหวัดยะลา</p>													

แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการ	โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับปลูกพืช (N) เป็นการเกษตรผสมผสาน
๒. ความสำคัญของโครงการ หลักการและเหตุผล	<p>ลักษณะภูมิประเทศของประเทศไทย นั้นเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยเฉพาะ การทำนาข้าวและการเพาะ ปลูกพืช เศรษฐกิจเชิงเดี่ยวต่าง ๆ แต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงของโลก ทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายลงไปเป็นอย่างมาก นำมาสู่การเสียดุล ปัญหาราคาผลผลิตที่ตกต่ำ ภาคการเกษตรของประเทศไทยประสบปัญหาผลผลิตต่อไร่ต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง สินค้าล้นตลาด ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสะสมมาเป็นเวลานาน การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นการแก้ปัญหาหลายอย่างในภาคการเกษตรไทย โดยการใช้แนวทางการ เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรด้วยการพิจารณาถึงความเหมาะสมของสภาพพื้นที่กับชนิดของพืชผลทางการเกษตร ที่จะปลูกว่าสอดคล้องเหมาะสมกันหรือไม่ หากไม่เหมาะสมจะสามารถเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพได้อย่างไร มีแนวทางเลือกใหม่ๆที่เหมาะสมกับพื้นที่ต่อไป</p>
๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<p>๑. เพื่อส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกพืชปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรผสมผสาน</p> <p>๒. เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>
๔. พื้นที่เป้าหมาย	๒๐๐ ไร่
๕. กิจกรรมหลัก กิจกรรมหลักที่ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	<p>-</p> <p>-</p> <p>๓,๑๘๐,๐๐๐ บาท</p> <p>เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินยะลา</p> <p>สถานีพัฒนาที่ดินยะลา/สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา</p>
๖. หน่วยงานดำเนินการ - หน่วยงานหลัก - หน่วยงานดำเนินงาน	<p>สถานีพัฒนาที่ดินยะลา</p> <p>สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา</p> <p>สำนักงานประมงจังหวัดยะลา</p> <p>โครงการชลประทานยะลา</p> <p>สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา</p> <p>สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ยะลา</p> <p>สำนักงานสหกรณ์จังหวัดยะลา</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
๗.ระยะเวลาในการดำเนินงาน	ปีงบประมาณ ๒๕๖๔
๘.งบประมาณ	<p>๑.ค่าไถ (ชุดคู-ยกร่อง) ปรับรูปแปลงนา ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สถานีพัฒนาที่ดินยะลา)</p> <p>๒.ปอเทือง จำนวน ๑ ตัน เป็นเงิน ๓๓,๐๐๐ บาท</p> <p>๓.โดโลไมต์ จำนวน ๑๐๐ ตัน เป็นเงิน ๒๒๐,๐๐๐ บาท</p> <p>๔.ปุ๋ยหมัก จำนวน ๑๒๐ ตัน เป็นเงิน ๔๐๘,๐๐๐ บาท</p> <p>๕.น้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๓,๐๐๐ ลิตร เป็นเงิน ๓๙,๐๐๐ บาท (ลิตรละ ๑๓ บาท)</p> <p>๖.กล้าพันธุ์พืช (ผสมผสาน) เป็นเงิน ๔๘๐,๐๐๐ บาท</p> <p>๗.จัดอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ และความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรแบบผสมผสานให้เกษตรกรจำนวน ๑๐๐ รายๆละ ๓๕๐ บาท รวมเป็นเงิน ๓,๕๐๐ บาท</p>
๙.ผลผลิต	พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ในจังหวัดยะลา จำนวน ๒๐๐ ไร่ ได้รับการปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรผสมผสานและพัฒนากการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
๑๐.ผลที่คาดว่าจะได้รับ	<p>๑.พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชได้รับการปรับเปลี่ยนเป็นการเกษตรผสมผสาน</p> <p>๒.เกษตรกรสามารถนำพื้นที่เกษตรกรรมกลับมาใช้ประโยชน์ได้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่</p> <p>๓.พื้นที่เกษตรกรรมที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชได้มีการปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่</p>

ภาคผนวก

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

๑. นายชัยสิทธิ์	พานิชพงศ์	ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา
๒. นางพาตีเมาะ	สะเดี้ยมู	รองผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา
๓. จำเอนเฉลิมพล	ญาณวิสุทธิสกุล	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา

คณะผู้จัดทำ/เรียบเรียงข้อมูล

๑. นางสาวดาวัล	บัวงาม	หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร
๒. นายเอกสิทธิ์	แสงเมล์	หัวหน้ากลุ่มสารสนเทศการเกษตร
๓. นายอิบรอหิม	ฮัสบูลเลาะห์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๔. นางสาวสนธิลา	บุญมาก	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๕. นางอาภรณ์	ทองด้วง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๖. นางสาวมณฑนา	หนูलय	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา
ศาลากลางจังหวัดยะลา อาคาร 2 ชั้น 1 (อาคารส่วนขยาย)
ถนนสุขยางค์ ตำบลสะเตง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา 95000
โทรศัพท์ 0 7322 1711 โทรสาร 0 7322 1692
E-mail : Paco_yla@opsmoac.go.th
[Http:// www.moac-info.net/yala](http://www.moac-info.net/yala)